

דוחות ליום 30 ביוני 2008

(בלתי מבוקרים)

תוכן העניינים:

3	1. דוח תמציתי של הדירקטוריון
55	2. נתונים כספיים עיקריים
56	3. סקירת הנהלה
65	4. הצהרות לגבי הגילוי בדוחות
67	5. תמצית הדוחות הכספיים

דוח תמציתי של הדירקטוריון לדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2008

דירקטוריון הבנק מתכבד להגיש בזה את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 30 ביוני 2008. הדוחות הכספיים ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים ומוצגים ב"סכומים מדווחים".

1. התפתחויות כלכליות

מרבית האינדיקטורים הכלכליים מצביעים על המשך מגמת הצמיחה והשיפור בפעילות העסקית במשך גם ברבע השני של שנת 2008, אך בקצב מתון יותר מאשר ברבעונים הקודמים.

המדד המשולב לבחינת מצב המשק ירד בחודש יוני 2008 בשיעור של 0.3%, בהמשך לירידה בשיעור של 0.1% שנרשמה בחודש מאי. נתונים אלו משקפים האטה בקצב ההתרחבות במשק. יצוין עם זאת, כי מתחילת השנה עלה המדד המשולב בשיעור של 2.3%.

על פי נתוני המגמה, עלה מדד הייצור התעשייתי ברבע השני של שנת 2008 בשיעור של 14.3%, בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 18.9%, בחישוב שנתי, שנרשמה ברבע הקודם - ועליה בשיעור של 4.4% בכל שנת 2007. עיקר הגידול נובע מענף ה"טכנולוגיה העילית".

הפדיון בענפי המסחר והשירותים עלה ברבע השני של שנת 2008 בשיעור של 2.1%, בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 0.3%, בחישוב שנתי, שנרשמה ברבע הקודם. גם מכירות רשתות השיווק עלו ברבע השני של שנת 2008 בשיעור של 1.9%, בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 0.8%, שנרשמה בשלושת החודשים הקודמים.

הגירעון המסחרי של ישראל הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2008 בסך של כ-6.5 מיליארד דולר, עליה חדה בשיעור של כ-94% בהשוואה לגירעון המסחרי בתקופה המקבילה אשתקד.

יבוא הסחורות הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2008 בסך של כ-33.4 מיליארד דולר, עליה בשיעור של 30.4% לעומת התקופה המקבילה אשתקד - בעיקר עקב עליה בשיעור של 19.6% שנרשמה ביבוא חומרי גלם - המהווה כ-36.0% מכלל היבוא, עליה בשיעור של 72.7% ביבוא חומרי אנרגיה - המהווה כ-20% מכלל היבוא, ועליה בשיעור של 26.4% ביבוא מוצרי צריכה - המהווה כ-13.0% מכלל היבוא.

גם נתוני המגמה (בניכוי עונתיות) מצביעים על עליה בשיעור של 11.3%, בחישוב שנתי, בהיקף יבוא הסחורות (למעט יהלומים, אניות ומטוסים וחומרי אנרגיה) ברבע השני של שנת 2008, בהמשך לעליה בשיעור של 21.9% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

יצוא הסחורות הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2008 בכ-26.9 מיליארד דולר, עליה בשיעור של 20.8% לעומת התקופה המקבילה אשתקד - בעיקר עקב עליה בשיעור של כ-25.5% ביצוא התעשייתי - המהווה כ-75% מכלל היצוא, ועליה בשיעור של 10.9% ביצוא היהלומים - המהווה כ-22% מכלל היצוא.

גם נתוני המגמה מצביעים על עליה בשיעור של 14.0%, בחישוב שנתי, ביצוא הסחורות (למעט יהלומים) ברבע השני של השנה, בהמשך לעליה בשיעור של 21.0% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם. ההאטה בקצב הגידול ביצוא הסחורות נרשמה על אף הגידול (בשיעור של 22.9%, בחישוב שנתי) שנרשם ברבע השני של השנה, ביצוא תעשיות ה"טכנולוגיה העילית" - המהווה 41% מכלל היצוא התעשייתי (למעט יהלומים) - לעומת עליה בשיעור של 21.9%, שנרשמה בענף זה ברבע הקודם.

מספר הלינות במלונות התיירות הסתכם במחצית הראשונה של השנה בכ-10 מיליון לינות - עליה בשיעור של כ-10% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. העליה במספר הלינות נובעת מגידול בשיעור של 33% במספר לינות התיירים. מאידך, נרשמה ירידה בשיעור של 7.0% במספר הלינות של ישראלים.

הכנסות המדינה ממיסים ירדו במחצית הראשונה של שנת 2008 בשיעור של 4.0% לעומת התקופה המקבילה אשתקד והסתכמו בכ-96.1 מיליארד ש"ח.

הירידה בהכנסות המדינה נובעת, בעיקר, מקיטון בהכנסות ממיסים ישירים שהסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2008 בכ-51.1 מיליארד ש"ח, המהווה ירידה בשיעור של 11.1% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. מאידך, נרשם גידול בשיעור של 6.2% בהכנסות ממיסים עקיפים במחצית הראשונה של שנת 2008 לעומת התקופה המקבילה אשתקד - לסך של כ-42.4 מיליארד ש"ח, ובהכנסות מאגרות, שעלו במחצית הראשונה של שנת 2008 בשיעור של 1.1% - לסך של כ-2.6 מיליארד ש"ח.

העודף הכולל בפעילות המקומית של המשלה הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2008 בסך של כ-2.7 מיליארד ש"ח, (לעומת עודף בסך של 5.6 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד), בעיקר עקב עודף בסך של כ-5.5 מיליארד ש"ח שנרשם בפעילות הכוללת של המשלה ברבע הראשון של השנה. נתון זה בולט על רקע יעד הגירעון המתוכנן לכל שנת 2008, בסך של כ-11.5 מיליארד ש"ח.

על פי נתוני המגמה לחודש מאי 2008, הסתכם שיעור הבלתי מועסקים במשק בכ-6.1% מכוח העבודה האזרחי, המהווה ירידה בשיעור של 1.3 נקודות האחוז ביחס לנתון זה בחודש המקביל אשתקד. מאידך, נתוני שרות התעסוקה לחודש יוני 2008 (בניכוי עונתיות) מצביעים על עליה בשיעור של 4% במספר דורשי העבודה, לעומת החודש הקודם - לסך של 191 אלף איש.

מדד המחירים לצרכן עלה במחצית הראשונה של השנה בשיעור של 2.3%, המדד "בניכוי מחירי הדיור" עלה בשיעור של 3.3%, ומדד המחירים "בניכוי ירקות ופירות" עלה בשיעור של 2.3%.

כמהלך המחצית הראשונה של שנת 2008 הפחית בנק ישראל את הריבית במכרז המוניטרי בשיעור של 0.5 נקודות האחוז לשיעור של 3.75%. הירידה נובעת כולה מהפחתה בשיעור של 1.0 נקודות האחוז שבוצעה ברבע הראשון של השנה.

על רקע העליות החדות במדד המחירים לצרכן שנרשמו ברבע השני של השנה, הודיע בנק ישראל בסוף חודש יולי 2008 על תכניתו המוניטרית לחודש אוגוסט, לפיה - תועלה הריבית במכרז המוניטרי ב-0.25 נקודות אחוז נוספות - לשיעור של 4%.

ציפיות האינפלציה לשנה הקרובה (הנגזרות מההפרש שבין תשואת אגרות החוב "הצמודות" לתשואת אגרות החוב ה"שקליות"), עלו בשיעור של 0.8 נקודות האחוז, והן מסתכמות בסוף המחצית הראשונה של שנת 2008 - בשיעור של כ-3.4%. ציפיות אלו נמצאות מחוץ לתחום יעד האינפלציה שקבעה המשלה (3% - 1%).

אמצעי התשלום במשק עלו במחצית הראשונה של 2008 בשיעור של כ-4.9% והסתכמו בכ-64.2 מיליארד ש"ח.

במחצית הראשונה של שנת 2008, התחזק השקל ביחס למרבית המטבעות הזרים: ביחס לדולר של ארה"ב התחזק השקל בשיעור של 12.8%, ביחס לאירו בשיעור של 6.6%, ביחס ללירה שטרלינג בשיעור של 13.5% וביחס ליין היפני בשיעור של 7.6%.

2. התפתחויות בשוק ההון

המחצית הראשונה של שנת 2008 התאפיינה בירידות שערים חדות בשוק המניות, ובמחזורי מסחר גבוהים. בשוק אגרות החוב נרשמו עליות שערים בשערי אגרות החוב הצמודות למדד ויציבות בשערי אגרות החוב הלא צמודות. מאידך, נרשמו ירידות בשערי אגרות החוב הצמודות למטבע חוץ.

ירידות השערים בשוק המניות בארץ הושפעו מהחולשה שנרשמה בשוקי הכספים בעולם, על רקע משבר ה"סאב-פריים" בארה"ב, העליות במחירי הסחורות, בכלל - ובמחירי האנרגיה והנפט, בפרט - והחשש מפני החרפת המשבר הכלכלי בארה"ב לכדי מיתון, שיתרחב להאטה גלובלית.

בסיכום המחצית הראשונה של שנת 2008 נרשמו ירידות שערים בכל מדדי המניות: מדד "ת"א 25" ירד בשיעור של כ-12.8%, מדד "ת"א 100" ירד בשיעור של כ-16.4% ומדד "ת"א 75" ירד בשיעור של כ-31.6%.

המחזור היומי הממוצע במניות וניירות ערך המירים הסתכם במחצית הראשונה של השנה בכ-2,165 מיליון ש"ח, המהווה עליה בשיעור של כ-6.5% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

היקפי הסכומים שגויסו מהציבור בשוק הראשוני על ידי החברות - באמצעות הנפקת מניות, אופציות, אגרות חוב ואגרות חוב להמרה - הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2008 בכ-22 מיליארד ש"ח, ירידה בשיעור של כ-68% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בשוק אגרות החוב הממשלתיות נרשם במחצית הראשונה של שנת 2008 גיוס הון חיובי, נטו, בסך של כ-12.4 מיליארד ש"ח, לעומת גיוס הון שלילי, נטו (עודף פדיון) בסך 12 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

שערי אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד עלו במחצית הראשונה של שנת 2008 בשיעור של כ-5.6%, ובשערי אגרות החוב הלא צמודות נרשמה יציבות. מאידך, נרשמה ירידה בשיעור של 11.8% בשערי אגרות החוב הצמודות למטבע חוץ. התשואות לפדיון ברוטו, באגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד, נעו בסוף חודש יוני 2008 בשיעורים שבין 1.25% באגרות החוב "קצרות הטווח", לכ-3.40% באגרות החוב ה"ארוכות".

במחצית הראשונה של השנה נרשמו גיוסים בשוק קרנות הנאמנות בסך של כ-0.1 מיליארד ש"ח, נטו - לעומת 24.7 מיליארד ש"ח, נטו, שגויסו באפיק זה בתקופה המקבילה אשתקד.

התפלגות הסכומים שגויסו בקרנות הנאמנות - בחתך אפיקי השקעה - מצביעה על גיוס בסך 14.4 מיליארד ש"ח בקרנות ה"כספיות" שהושקו בתחילת שנת 2008. מאידך, נרשמו פדיונות בסך של 3.3 מיליארד ש"ח בקרנות ה"שקליות", כ-5.6 מיליארד ש"ח נפדו מקרנות ה"אג"ח", כ-2.7 מיליארד ש"ח נפדו מהקרנות ה"מניותיות", וכ-2.7 מיליארד ש"ח נפדו מקרנות "חו"ל".

3. התוצאות העסקיות של הבנק

רווח ורווחיות

הרווח הנקי של הבנק במחצית הראשונה של שנת 2008 הסתכם ב-98 מיליון ש"ח, לעומת 88 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, המהווה עליה בשיעור של 11.4%.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי במחצית הראשונה של השנה הסתכמה בשיעור של 14.4% לעומת 15.2% בתקופה המקבילה אשתקד ותשואה בשיעור של 17.2% בכל שנת 2007.

הגורמים העיקריים שתרמו לשיפור בתוצאות העסקיות של הבנק במחצית הראשונה של השנה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, היו:

- עליה ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים - מ-295 מיליון ש"ח אשתקד, ל-357 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.

- ירידה בשיעור המס האפקטיבי - משיעור של 39.3% אשתקד, לשיעור של 35.3% בתקופת הדוח.

השיפור בתוצאות העסקיות מותן על ידי הגורמים הבאים:

- עליה בהפרשה לחובות מסופקים - מ-43 מיליון ש"ח אשתקד, ל-49 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.

- ירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות - מ-177 מיליון ש"ח אשתקד, ל-154 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.

- עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות - מ-284 מיליון ש"ח אשתקד, ל-312 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.

ברבע השני של שנת 2008 הסתכם הרווח הנקי של הבנק בסך 64 מיליון ש"ח, לעומת 44 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 45.5%. הגורמים העיקריים לשיפור בתוצאות העסקיות ברבע השני של שנת 2008 - בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד היו:

- עליה בשיעור של 26.7% ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים - לסך של 190 מיליון ש"ח.

- ירידה בשיעור של 44.8% בהפרשות לחובות מסופקים, לסך של 16 מיליון ש"ח.

השיפור בתוצאות העסקיות ברבע השני של השנה מותן על ידי הגורמים הבאים:

- ירידה בשיעור של 5.6% בהכנסות התפעוליות והאחרות - לסך של 84 מיליון ש"ח.

- עליה בשיעור של 11.9% בהוצאות התפעוליות והאחרות - לסך של 160 מיליון ש"ח.

תשואת הרווח הנקי על ההון ברבע השני של שנת 2008, הסתכמה בשיעור של 19.1%, לעומת 15.1% בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות והוצאות

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם במחצית הראשונה של השנה ב-357 מיליון ש"ח, לעומת 295 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - גידול בשיעור של 21.0%. הגידול ברווח מפעילות מימון מוסבר הן על ידי עליה בשיעור של 5.5% ביתרות הממוצעות של המכשירים הפיננסיים המניבים וגידול בסך של כ-16 מיליון ש"ח בתרומת ה"הון הפעיל" (בעיקר במגזר הצמוד למדד)- והן על ידי עליה בשיעור של 0.56 נקודות האחוז ברווח הפיננסי, בתקופת הדוח - לעומת התקופה המקבילה אשתקד - בעיקר עקב קיטון בסך של כ-10 מיליון ש"ח בהפסדים בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (הנובעים מאי הקבלה בין השיטה לחישוב שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלו) (הנמדדים על "בסיס צבירה"), לבין השיטה לחישוב שוויים של המכשירים הנגזרים ששמשו לכסוי נכסי הבסיס (הנמדדים על "בסיס השווי ההוגן").

פער הריבית הכולל בבנק במחצית הראשונה של השנה הסתכם בשיעור של 3.00%, בהשוואה לפער ריבית בשיעור של 2.44% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן נתונים לגבי התפתחות הרווח מפעולות מימון - בחתך מגזרי פעילות:

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני			
שינוי	*2007	2008	
מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
12	75	87	משקי בית
7	82	89	עסקים קטנים
17	51	68	בנקאות מסחרית
(1)	49	48	בנקאות עסקית
-	24	24	בנקאות פרטית
27	14	41	ניהול פיננסי
62	295	357	

* סווג מחדש

ברבעון השני של שנת 2008 עלה הרווח מפעילות מימון בשיעור של 26.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד והסתכם ב-190 מיליון ש"ח. העליה ברווח מפעילות מימון לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נובעת מגידול בשיעור של 7.1% ביתרות הממוצעות של המכשירים הפיננסיים המניבים, גידול בתרומת ה"הון הפעיל" בסך של כ-15 מיליון ש"ח (בעיקר במגזר הצמוד למדד), ועליה בשיעור של 0.75 נקודות האחוז ברווח הפיננסי - המוסברת, בעיקר, בירידה בסך של 12 מיליון ש"ח בהפסדים שנרשמו ברבע השני של 2008 - לעומת הרבע המקביל אשתקד, בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (עקב אי הקבלה בין השיטה למדידת שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלו, לבין השיטה למדידת שוויים של המכשירים הנגזרים).

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה במחצית הראשונה של השנה ב-49 מיליון ש"ח, לעומת 43 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 14.0%.

העליה בהפרשה לחובות מסופקים נובעת, בעיקר, מגידול בסך 7 מיליון ש"ח בהפרשות הספציפיות לחובות מסופקים, המהווה עליה בשיעור של 14.6%. העליה בהפרשה הספציפית נובעת בעיקר, מגידול בהפרשות בגין מספר מצומצם של לקוחות שחלה הרעה במצבם העסקי, לרבות גידול בהפרשות בשל לקוח גדול בענף הבניה, שנקלע לקשיים כספיים - בעקבות הסכם פשרה שנחתם בתקופת הדוח בין הבנק לבין המנהל המיוחד שמונה לעסקיו של אותו לקוח.

להלן נתונים לגבי התפתחות ההפרשה לחובות מסופקים - בחתך מגזרי פעילות:

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני			
שינוי	2007	2008	
מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
(4)	12	8	משקי בית
5	10	15	עסקים קטנים
(3)	9	6	בנקאות מסחרית
8	12	20	בנקאות עסקית
6	43	49	

שיעור ההפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור (מאזני) הסתכם בתקופת הדוח בשיעור של 0.70%, לעומת 0.67% בתקופה המקבילה אשתקד ו-0.74% בכל שנת 2007.

היקף ההפרשה לחובות מסופקים, הסתכם ברבעון השני של השנה בכ-16 מיליון ש"ח - המהווה קיטון בשיעור של 44.8% לעומת הרבע המקביל אשתקד. הירידה בהוצאה מוסברת בהפרשות גבוהות שנרשמו ברבע המקביל אשתקד בגין מספר לקוחות מצומצם במגזר העסקי.

היתרה המצטברת של ההפרשה הנוספת והכללית לחובות מסופקים הסתכמה ליום 30.6.2008 ב-64 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ-0.30% מסיכון האשראי הכולל לציבור באותו מועד, לעומת 0.35% ביום 31.12.2007.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-154 מיליון ש"ח, לעומת 177 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 13.0%. הירידה בהכנסות התפעוליות נובעת הן מקיטון בהכנסות מדיבידנד בסך של 10 מיליון ש"ח - שהתקבלו מחברת "בזק" (בגין זכויותיו של הבנק במניות החברה - הנובעות מאשראי שנתן הבנק בעבר ללקוח בעייתי - לרכישת מניות החברה), והן מקיטון בסך של 14 מיליון ש"ח בהכנסות מדמי ניהול קופות גמל שזקף הבנק בתקופה המקבילה אשתקד - (בעוד שבתקופת הדוח לא היו לבנק הכנסות מפעילות זו - לאחר שפעילות קופות הגמל נמכרה על ידי הבנק בסוף שנת 2007 - ראה גם פרק 11 להלן). הירידה בהכנסות התפעוליות האחרות, קוזזה על ידי גידול בשיעור של 5.1% בהכנסות מעמלות.

ברבעון השני נרשמה ירידה בשיעור של 5.6% בהכנסות התפעוליות והאחרות - לסך של 84 מיליון ש"ח.

הירידה שנרשמה בהכנסות התפעוליות ברבע השני, נובעת מקיטון בסך של 7 מיליון ש"ח בהכנסות מדמי ניהול קופות גמל, כמוסבר לעיל - וקוזזה בהכנסה בסך 5 מיליון ש"ח בגין דיבידנד מחברת "בזק" שהתקבל ברבעון זה.

החל מיום 1 ביולי 2008 נכנסו לתוקף הוראות חקיקה חדשות בנושא ה"עמלות הבנקאיות". הבנק מיישם את "משטר העמלות" החדש הנגזר מחקיקה זו - החל מאותו מועד. לפרטים נוספים באשר לחקיקה זו וההשלכות הצפויות בגינה על הכנסותיו התפעוליות של הבנק במחצית השניה של השנה - ראה פרק 14' להלן.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-312 מיליון ש"ח, לעומת 284 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 9.9%.

הגידול בהוצאות התפעוליות נובע, בעיקר, מעליה בשיעור של 7.8% בהוצאות השכר - עקב העלאות שוטפות בתעריפי השכר וגידול בכח האדם הנגזר מההתרחבות בפריסת הסניפים וכניסת הבנק לתחומי פעילות חדשים. בנוסף, נרשמה עליה בשיעור של 10.8% בהוצאות התפעוליות האחרות - בעיקר עקב גידול בהוצאות המיחשוב ובהוצאות בגין שרותים מקצועיים.

ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה במחצית הראשונה של השנה ב-53 מיליון ש"ח לעומת כ-57 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור ההפרשה למיסים ביחס לרווח מפעולות רגילות בתקופת הדוח הסתכם ב-35.3% לעומת יחס בשיעור של 39.3% אשתקד. הירידה בשיעור המס האפקטיבי, נובעת מירידה בשיעור של 1.7 נקודות האחוז בשיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק, ומירידה בסך של כ-2 מיליון ש"ח בהפרשות למסים - שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד - בשל הפרשי עיתוי בין הדווח החשבונאי על הפרשות לחובות מסופקים - לדווח לצרכי מס. לפרטים נוספים בקשר לחקיקה בנושא: "מסים על ההכנסה" והשלכותיה על ההפרשות לתשלום מסים של הבנק - ראה פרק 14' להלן.

התפתחויות עיקריות בנכסים, בהתחייבויות ובהון

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים (במיליוני ש"ח):

שיעור השינוי (ב-% לעומת					
31.12.2007	30.6.2007	31.12.2007	30.6.2007	30.6.2008	
3.1	5.9	18,860	18,360	19,441	סך כל המאזן
(26.5)	(21.1)	2,699	2,512	1,983	מזומנים ופקדונות בבנקים
9.7	14.4	2,604	*2,497	2,857	ניירות ערך
7.8	8.9	13,027	*12,892	14,038	אשראי לציבור
2.8	3.8	15,736	15,585	16,180	פקדונות הציבור
(5.5)	(6.0)	729	733	689	כתבי התחייבות נדחים

* סווג מחדש

סך המאזן של הבנק ליום 30.6.2008 הסתכם ב-19,441 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של 3.1% בהשוואה ליתרה ביום 31.12.2007.

האשראי לציבור בבנק ליום 30.6.2008 הסתכם ב-14,038 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של 7.8%, בהשוואה ליתרתו ביום 31.12.2007.

להלן נתונים לגבי התפתחות האשראי לציבור - בחתך מגזרי פעילות:

שיעור השינוי	31.12.2007	30.6.2008	
אחוזים	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
6.2	2,553	2,711	משקי בית*
0.5	2,473	2,485	עסקים קטנים
5.4	3,500	3,690	בנקאות מסחרית
14.8	4,381	5,028	בנקאות עסקית**
3.3	120	124	בנקאות פרטית
7.8	13,027	14,038	

* לרבות הלוואות לדיור.

** לרבות נדל"ן זלווי בניה.

פקדונות הציבור ליום 30.6.2008 הסתכמו בסך של 16,180 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של 2.8% בהשוואה ליתרתם ביום 31.12.2007.

להלן נתונים לגבי התפתחות פקדונות הציבור - בחתך מגזרי פעילות:

שיעור השינוי	31.12.2007	30.6.2008	
אחוזים	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
0.9	3,978	4,015	משקי בית
3.7	1,441	1,495	עסקים קטנים
16.8	1,686	1,969	בנקאות מסחרית
6.0	1,749	1,854	בנקאות עסקית
(0.5)	6,882	6,847	בנקאות פרטית
2.8	15,736	16,180	

ההון העצמי של הבנק ליום 30.6.2008 הסתכם ב-1,483 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-8.8% בהשוואה ליתרתו ביום 31.12.2007. העליה בהון נובעת בעיקר מהרווח השוטף בתקופת הדוח.

יחס ההון העצמי לסך המאזן ליום 30.6.2008 הסתכם בכ-7.6%, לעומת 7.2% ביום 31.12.2007, ולעומת כ-6.9% ביום 30.6.2007.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 30.6.2008 הסתכם ב-12.8%, לעומת 13.2% ביום 31.12.2007 ו-12.7% ביום 30.6.2007 - ולעומת יחס מינימלי בשיעור 9%, שנקבע על ידי בנק ישראל. יחס ההון ה"ראשוני" לרכיבי סיכון (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל) ליום 30.6.2008 מסתכם ב-9.9%, בדומה ליחס ביום 31.12.2007. ליום 30 ביוני 2008, מהווים כתבי ההתחייבות הנדחים (שניתן להכיר בהם כ-"הון משני") - 26.4% מ"ההון הראשוני" של הבנק (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל) - לעומת 31.3% ביום 31.12.2007 - ולעומת יחס מכסימלי בשיעור של 50% שנקבע על ידי בנק ישראל.

יצוין בהקשר זה, כי ביום 27.12.07 החליט דירקטוריון הבנק, לשמר בבנק יחס הלימות הון מינימלי בשיעור של 12%.

4. מגזרי פעילות

א. כללי

על פי הכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל הוגדר "מגזר פעילות" כמרכיב בתאגיד הבנקאי שמתקיימים בו שלושה מאפיינים:

- המרכיב עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות.
- תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון, לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

בהתאם להגדרות אלו ולהנחיות בנק ישראל, סווגה פעילותו העסקית של הבנק ל-6 מגזרי פעילות עיקריים, כדלקמן:

מגזר משקי בית - מהווה תת מגזר של הבנקאות הקמעונאית וכולל את השרותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות הפרטיים של הבנק, שסממני פעילותם אופייניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי כהיקף שאינו עולה על 200 אלפי ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלפי ש"ח. כמו כן נכללה במגזר זה פעילות הבנק בתחום ההלוואות לדויר.

מגזר עסקים קטנים - מהווה אף הוא תת מגזר של הבנקאות הקמעונאית וכולל את השרותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על מיליון ש"ח.

מגזר בנקאות מסחרית - במסגרת זו נכללים שרותי בנקאות שמספק הבנק ללקוחותיו העסקיים בעלי היקף פעילות בינוני (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם עולה על מיליון ש"ח ואינם משתייכים למגזר הבנקאות העסקית. כמו כן נכללה במגזר זה פעילות הבנק בתחום המשכנתאות המסחריות.

מגזר בנקאות פרטית - במסגרת זו נכללים השרותים בתחומי הבנקאות ושוק ההון שמספק הבנק ללקוחותיו (יחידים ותאגידים), בעלי עושר פיננסי בינוני ומעלה (בדרך כלל לקוחות שהיקף חסכוניותיהם והשקעותיהם עולה על 500 אלפי ש"ח).

מגזר בנקאות עסקית - במסגרת זו נכללים שרותי הבנקאות שמספק הבנק לתאגידים גדולים (שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 15 מיליון ש"ח) וחברות ציבוריות- המטופלים על ידי החטיבה העסקית של הבנק. כן כולל המגזר את פעילות הבנק בתחום "לזוי הבניה".

מגזר ניהול פיננסי - במסגרת זו נכללת הפעילות הפיננסית שאינה משויכת ללקוחות הבנק (כגון: פעילות בתיק ניירות הערך של הבנק). יצוין כי מאחר שהמבנה הארגוני של הבנק אינו חופף במלואו למגזרי הפעילות המדווחים, מבוססים נתוני הרווחיות, בשלב זה, על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינותח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

להלן תמצית הנתונים לגבי התפתחות הרווח הנקי בבנק, בחתך מגזרי פעילות - בהשוואה לתקופות המקבילות אשתקד:

שינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		שינוי	לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
	2007*	2008		2007*	2008	
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1	8	9	5	12	17	משקי בית
-	13	13	(3)	26	23	עסקים קטנים
4	9	13	10	15	25	בנקאות מסחרית
1	6	7	(8)	14	6	בנקאות עסקית
(1)	7	6	(1)	11	10	בנקאות פרטית
15	1	16	7	10	17	ניהול פיננסי
20	44	64	10	88	98	

* סווג מחדש

ב. ניתוח התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות

(1) מגזר "משקי הבית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.
- באשר להשלכות החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות - ראה פרק 14 א' להלן.
- באשר להשלכות האפשרויות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים", החל מיום 1 בינואר 2010 - ראה פרק 16 א' להלן.

השרות וההפצה ללקוחות המגזר

במסגרת יישום מדיניות הבנק - הרואה במגזר זה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק הוחלט על פתיחה של עד 8 סניפים נוספים במהלך שנה זו - באזורים בעלי פוטנציאל גבוה למתן שרותי בנקאות למגזר "משקי בית" - מהם סניף אחד באזור "עכו" (שמרבית לקוחותיו מתגוררים ביישובים בהם קיים רוב לאוכלוסיה הלא יהודית). במהלך המחצית הראשונה של שנת 2008 לא פתח הבנק סניפים חדשים.

(1) מגזר "משקי הבית" (המשך)

נתונים לגבי תת מגזר "הלוואות לדיור"

היקף הלוואות לדיור שבוצעו במחצית הראשונה של שנת 2008 הסתכם בכ-174 מיליון ש"ח, מזה כ-12 מיליון ש"ח בגין הלוואות שמוחזרו (בתקופה המקבילה אשתקד כ-64 מיליון ש"ח, וכ-7 מיליון ש"ח, בהתאמה).

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר "משקי בית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני								
2007				2008				
סך הכל	שוק ההון	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	
42	*(2)	29	*15	64	1	48	15	רווח מפעילות מימון - מחיצוניים
33	*3	(25)	*55	23	-	(44)	67	- בין מגזרי
75	1	4	70	87	1	4	82	
57	10	-	47	55	4	1	50	הכנסות תפעוליות ואחרות
132	11	4	117	142	5	5	132	סך ההכנסות
12	-	3	9	8	-	(1)	9	הפרשה לחובות מסופקים
12	*2	(1)	11	17	(1)	1	17	רווח נקי (הפסד)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני								
2007				2008				
סך הכל	שוק ההון	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	
20	*-	18	*2	32	-	32	-	רווח מפעילות מימון - מחיצוניים
18	*1	(16)	33	13	-	(29)	42	- בין מגזרי
38	1	2	35	45	-	3	42	
31	5	1	25	29	2	1	26	הכנסות תפעוליות ואחרות
69	6	3	60	74	2	4	68	סך ההכנסות
6	-	3	3	4	-	-	4	הפרשה לחובות מסופקים
8	*1	(1)	8	9	(1)	1	9	רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש

(1) מגזר "משקי הבית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

ההכנסות במגזר "משקי בית" הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2008 בסך של 142 מיליון ש"ח, לעומת 132 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 7.6%. העליה בהכנסות נובעת בעיקר מגידול בשיעור של 16.0% ברווח מפעילות מימון, עקב שיפור במרווחי הריבית על האשראי. עליה זו קוזזה בירידה בשיעור של 3.5% בהכנסות התפעוליות והאחרות, עקב ירידה בהכנסות מדמי ניהול קופות גמל (ראה פרק 11 להלן).

בסיכום המחצית הראשונה של שנת 2008 נרשם במגזר זה רווח בסך 17 מיליון ש"ח, לעומת 12 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העליה ברווח הנקי נובעת מהגידול בהכנסות, כאמור.

(2) מגזר "עסקים קטנים"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.
- באשר להשלכות החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות ראה פרק 14 א' להלן.
- באשר להשלכות האפשרויות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים", החל מיום 1 בינואר 2010 - ראה פרק 16 א' להלן.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר "עסקים קטנים" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני							
2007				2008			
סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים
97	-	4	*93	101	-	7	94
(15)	-	(3)	*(12)	(12)	-	(5)	(7)
82	-	1	81	89	-	2	87
50	5	-	45	48	1	-	47
132	5	1	126	137	1	2	134
10	-	-	10	15	-	1	14
26	1	-	25	23	(1)	-	24

רווח מפעילות מימון

- מחיצוניים

- בין מגזרי

הכנסות תפעוליות

ואחרות

סך ההכנסות

הפרשה לחובות

מסופקים

רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש

(2) מגזר "עסקים קטנים" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני								
2007				2008				
סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	
							רווח מפעילות מימון	
44	(1)	2	*43	49	-	5	44	- מחיצוניים
(4)	-	(2)	*(2)	(4)	-	(4)	-	- בין מגזרי
40	(1)	-	41	45	-	1	44	
								הכנסות תפעוליות ואחרות
27	3	-	24	25	-	-	25	
67	2	-	65	70	-	1	69	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
5	-	-	5	6	-	1	5	
13	-	-	13	13	(1)	-	14	רווח נקי (הפסד)

* סוג מחדש

ההכנסות במגזר "עסקים קטנים" הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2008 בסך של 137 מיליון ש"ח, לעומת 132 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 3.8%. העליה בהכנסות נובעת מגידול בשיעור של 8.5% ברווח מפעילות מימון - עקב שיפור שנרשם במרווחי הריבית על האשראי. עליה זו קוזזה בירידה בשיעור של 4.0% בהכנסות התפעוליות והאחרות, עקב ירידה בהכנסות מדמי ניהול קופות גמל (ראה פרק 11 להלן).

בסיכום המחצית הראשונה של שנת 2008 נרשם במגזר זה רווח בסך 23 מיליון ש"ח, לעומת 26 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הנקי על אף הגידול בהכנסות, כאמור, נובעת מעליה בסך של 5 מיליון ש"ח בהפרשות לחובות מסופקים.

(3) מגזר ה"בנקאות המסחרית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.
- באשר להשלכות החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות - ראה פרק 14 א' להלן.
- באשר להשלכות האפשריות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים", החל מיום 1 בינואר 2010 - ראה פרק 16 א' להלן.

(3) מגזר ה"בנקאות המסחרית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות המסחרית" - בדרך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני								
2007				2008				
סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	
80	-	16	*64	108	-	23	85	רווח מפעילות מימון
(29)	-	(11)	*(18)	(40)	-	(17)	(23)	- מחיצוניים
51	-	5	46	68	-	6	62	- בין מגזרי
22	3	1	18	22	1	-	21	הכנסות תפעוליות ואחרות
73	3	6	64	90	1	6	83	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
9	-	2	7	6	-	(2)	8	רווח נקי
15	*1	2	12	25	-	5	20	

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני								
2007				2008				
סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	
41	-	12	*29	58	-	15	43	רווח מפעילות מימון
(13)	-	(8)	*(5)	(24)	-	(12)	(12)	- מחיצוניים
28	-	4	24	34	-	3	31	- בין מגזרי
11	2	-	9	12	1	-	11	הכנסות תפעוליות ואחרות
39	2	4	33	46	1	3	42	סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
6	-	3	3	3	-	(1)	4	רווח נקי
9	*1	-	8	13	-	2	11	

* סווג מחדש

(3) מגזר ה"בנקאות המסחרית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

ההכנסות במגזר "בנקאות מסחרית" הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2008 בסך של 90 מיליון ש"ח, לעומת 73 מיליון ש"ח אשתקד - עליה בשיעור של 23.3%. העליה בהכנסות נובעת מגידול בשיעור של 33.3% ברווח מפעילות מימון - הן עקב עליה בהיקף האשראי ושיפור במרווחי הריבית מפעילות באשראי, והן עקב ירידה בהפרשות לריבית בשל חובות בעייתיים.

בסיכום המחצית הראשונה של שנת 2008, נרשם במגזר זה רווח בסך 25 מיליון ש"ח, לעומת 15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח הנקי נובע, בעיקר, מהשיפור בהכנסות, כאמור.

(4) מגזר ה"בנקאות העסקית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות האפשריות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים" - החל מיום 1 בינואר 2010 - ראה פרק 16א' להלן.
- באשר להשלכות התפעוליות והמשפטיות של הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 326 בנושא: "ליווי פיננסי", ראה פרק 16ד' להלן.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות העסקית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני							
2007				2008			
סך הכל	שוק ההון	נדל"ן ולווי בניה	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	נדל"ן ולווי בניה	בנקאות ופיננסים
120	-	19	*101	132	-	17	115
(71)	-	(10)	*(61)	(84)	-	(9)	(75)
49	-	9	40	48	-	8	40
11	1	3	7	8	-	2	6
60	1	12	47	56	-	10	46
12	-	-	12	20	-	(7)	27
14	-	5	9	6	-	9	(3)

רווח מפעילות מימון

- מחיצוניים

- בין מגזרי

הכנסות תפעוליות

ואחרות

סך ההכנסות

הפרשה לחובות

מסופקים

רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש

(4) מגזר ה"בנקאות העסקית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני								
2007				2008				
סך הכל	שוק ההון	נדל"ן ולווי בניה	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	נדל"ן ולווי בניה	בנקאות ופיננסים	
רווח מפעילות מימון								
66	-	10	*56	72	-	9	63	- מחיצוניים
(39)	-	(5)	(34)	(47)	-	(4)	(43)	- בין מגזרי
27	-	5	22	25	-	5	20	
הכנסות תפעוליות ואחרות								
7	-	2	5	5	-	1	4	
34	-	7	27	30	-	6	24	סך ההכנסות
הפרשה לחובות מסופקים								
12	-	4	8	3	-	(6)	9	
6	-	-	6	7	-	6	1	רווח נקי

* סווג מחדש

ההכנסות במגזר "בנקאות עסקית" הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2008 בסך של 56 מיליון ש"ח, לעומת 60 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 6.7%. הירידה בהכנסות נובעת, בעיקר, מקיטון בסך של 3 מיליון ש"ח בהכנסות התפעוליות - בעיקר בתת מגזר "נדל"ן ולווי בניה" ובתת מגזר "שוק ההון".

בסיכום המחצית הראשונה של שנת 2008, נרשם במגזר זה רווח בסך של 6 מיליון ש"ח, לעומת 14 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הנקי נובעת מהקיטון בהכנסות, כאמור לעיל - ומגידול בסך של 8 מיליון ש"ח בהפרשות לחובות מסופקים, (ראה פרק 3 לעיל).

(5) מגזר ה"בנקאות הפרטית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.
- באשר להשלכות החקיקה בנושא העמלות הבנקאיות, ראה פרק 14 א' להלן.

(5) מגזר ה"בנקאות הפרטית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות הפרטית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני						
2007			2008			
סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	
(118)	1	(119)	(125)	1	(126)	רווח מפעילות מימון
142	-	*142	149	-	149	- מחיצוניים
24	1	23	24	1	23	- בין מגזרי
20	12	8	18	9	9	הכנסות תפעוליות ואחרות
44	13	31	42	10	32	סך ההכנסות
-	-	-	-	-	-	הפרשה לחובות מסופקים
11	3	8	10	1	9	רווח נקי

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני						
2007			2008			
סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	
(64)	1	*(65)	(72)	1	(73)	רווח מפעילות מימון
77	-	*77	84	-	84	- מחיצוניים
13	1	12	12	1	11	- בין מגזרי
11	6	5	9	4	5	הכנסות תפעוליות ואחרות
24	7	17	21	5	16	סך ההכנסות
-	-	-	-	-	-	הפרשה לחובות מסופקים
7	2	5	6	1	5	רווח נקי

* סווג מחדש

ההכנסות במגזר "בנקאות פרטית" הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2008 בסך של 42 מיליון ש"ח, לעומת 44 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 4.5%. הירידה בהכנסות נובעת מקיטון בשיעור של 10.0% בהכנסות התפעוליות והאחרות, עקב ירידה בהכנסות מדמי ניהול קופות גמל (ראה פרק 11 להלן).

בסיכום המחצית הראשונה של שנת 2008, נרשם במגזר זה רווח בסך של 10 מיליון ש"ח, לעומת 11 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הנקי נובעת, בעיקר מהירידה בהכנסות התפעוליות, כאמור.

(6) מגזר "ניהול פיננסי"

הרווח הנקי במגזר הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2008 בסך של 17 מיליון ש"ח לעומת 10 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של 70%. העליה בתוצאות העסקיות במגזר זה נובעת, בין היתר, מגידול בשיעור של 193% ברווח מפעילות מימון, ומוסברת בעיקר על ידי שני גורמים:

- גידול בסך של 16 מיליון ש"ח בתרומת ה"הון הפעיל".
  - ירידה בסך של 10 מיליון ש"ח, בהפסדים בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (הנובעים מאי הקבלה בין השיטה לחישוב שווים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלו, לבין השיטה למדידת שווים של המכשירים הנגזרים).
- עליה זו קוזזה על ידי ירידה בהכנסות מדיבידנד בסך 10 מיליון ש"ח - לעומת התקופה המקבילה אשתקד.
- בנוסף, נרשמה עליה בשיעור המס האפקטיבי במגזר זה מ-25% בתקופה המקבילה אשתקד ל-36% בתקופת הדוח, בין היתר - עקב קיטון בחסכון במס בגין מרכיב ה"ניכוי בשל אינפלציה", בסך כ-1 מיליון ש"ח - שנרשם אשתקד ויוחס למגזר זה.

ג. פעילות במוצרים

המידע הכלול בפרק זה מפרט את תוצאות הפעילות של הבנק בחרת מוצרים מסוימים ומהווה מידע משלים - לתוצאות הפעילות בחרת מגזרי פעילות. המידע המפורט להלן מתייחס לפעילות ב"שוק ההון" וב"משכנתאות"

(1) "שוק ההון"

- באשר לתאור פעילות הבנק ב"שוק ההון" - ראה פרק 10 להלן.
- באשר להשלכות "הרפורמה בשוק ההון" על התוצאות הכספיות של הבנק - ראה פרק 11 להלן.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות ב"שוק ההון" - בחרת מגזרי פעילות (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2008					
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל
רווח מפעילות מימון	1	-	-	-	2
- מחיצוניים	-	-	-	-	-
- בין מגזרי	-	-	-	-	-
1	-	-	-	1	2
הכנסות תפעוליות ואחרות	4	1	1	9	15
סך ההכנסות	5	1	1	10	17
הפרשה לחובות מסופקים	-	-	-	-	-
רווח נקי (הפסד)	(1)	(1)	-	1	(1)

ג. פעילות במוצרים (המשך)

(1) "שוק ההון" (המשך)

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2007

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל	
(2)	-	-	-	1	(1)	רווח מפעילות מימון
3	-	-	-	-	3	- מחיצוניים
1	-	-	-	1	2	- בין מגזרי
10	5	3	1	12	31	הכנסות תפעוליות ואחרות
11	5	3	1	13	33	סך ההכנסות
-	-	-	-	-	-	הפרשה לחובות מסופקים
2	1	1	-	3	7	רווח נקי

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2008

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל	
-	-	-	-	1	1	רווח מפעילות מימון
-	-	-	-	-	-	- מחיצוניים
-	-	-	-	-	-	- בין מגזרי
2	-	1	-	1	7	הכנסות תפעוליות ואחרות
2	-	1	-	5	8	סך ההכנסות
-	-	-	-	-	-	הפרשה לחובות מסופקים
(1)	(1)	-	-	1	(1)	רווח נקי (הפסד)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2007

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל	
-	(1)	-	-	1	-	רווח מפעילות מימון
1	-	-	-	-	1	- מחיצוניים
1	(1)	-	-	1	1	- בין מגזרי
5	3	2	-	6	16	הכנסות תפעוליות ואחרות
6	2	2	-	7	17	סך ההכנסות
-	-	-	-	-	-	הפרשה לחובות מסופקים
1	-	1	-	2	4	רווח נקי

ג. פעילות במוצרים (המשך)

(2) משכנתאות

פעילות הבנק כוללת מתן "הלוואות לדיור" (ללקוחותיו הפרטיים) ו"משכנתאות מסחריות" (ללקוחות העסקיים הקטנים וללקוחות המסחריים). השירות והתמיכה המקצועית בתחומים אלו מבוצעת על ידי מערך המשכנתאות - בכפיפות לחטיבה "לבנקאות קמעונאית".

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות בתחום "המשכנתאות" - בחתך מגזרי פעילות (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני								
2007				2008				
סך הכל	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	משקי בית	סך הכל	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	משקי בית	
רווח מפעילות מימון								
49	16	4	29	78	23	7	48	- מחיצוניים
(39)	(11)	(3)	(25)	(66)	(17)	(5)	(44)	- בין מגזרי
10	5	1	4	12	6	2	4	
הכנסות תפעוליות ואחרות								
1	1	-	-	1	-	-	1	
11	6	1	4	13	6	2	5	סך ההכנסות
הפרשה לחובות מסופקים								
5	2	-	3	(2)	(2)	1	(1)	
1	2	-	(1)	6	5	-	1	רווח נקי (הפסד)
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני								
2007				2008				
סך הכל	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	משקי בית	סך הכל	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	משקי בית	
רווח מפעילות מימון								
32	12	2	18	52	15	5	32	- מחיצוניים
(26)	(8)	(2)	(16)	(45)	(12)	(4)	(29)	- בין מגזרי
6	4	-	2	7	3	1	3	
הכנסות תפעוליות ואחרות								
1	-	-	1	1	-	-	1	
7	4	-	3	8	3	1	4	סך ההכנסות
הפרשה לחובות מסופקים								
6	3	-	3	-	(1)	1	-	
(1)	-	-	(1)	3	2	-	1	רווח נקי (הפסד)

5. מצב הנזילות ומדיניות גיוס המקורות

כללי

הרכב תיק הנכסים שבידי הציבור הושפע מהירידות החדות שנרשמו בשוק המניות, מחד - ומהמשך המגמה החיובית בפעילות במשק במחצית הראשונה של שנת 2008, שנתמכה במדיניות המוניטרית שנוהלה על ידי בנק ישראל, מאידך.

להלן נתונים לגבי האינדיקטורים הכלכליים שאיפנו את המחצית הראשונה של שנת 2008:

- עליה ברמת האינפלציה, שהסתכמה במחצית הראשונה של שנת 2008 בשיעור של 2.3% (מעבר לתחם יעד האינפלציה השנתי בשיעור של 3% - 1% שנקבע על ידי הממשלה).
- התחזקות בשער החליפין של השקל מול מרבית המטבעות הזרים, שהתבטאה בעליה בשיעור של עד 13.5% בשער השקל לעומת המטבעות העיקריים. במטרה לכלול את התחזקות השקל ביחס למטבעות הזרים, מחד - ולהגדיל את יתרות מטבע החוץ של המדינה, מאידך - הודיע בנק ישראל בחודש מרס 2008 על תכנית מוניטרית חדשה, כמסגרתה החל בנק ישראל לרכוש מטבע חוץ בהיקף של 25 מיליון דולר - מדי יום. בתחילת חודש יולי הגדיל בנק ישראל את היקף רכישות המט"ח - לסך של 100 מיליון דולר ליום.
- ירידה בשיעור של 0.5 נקודות האחוז, נטו, בשיעור הריבית במכרז המוניטרי של בנק ישראל, הנובעת כולה (בשיעור 1 נקודת אחוז) מצעדים מרחיבים שננקטו על ידי בנק ישראל ברבעון הראשון של השנה. לאור עליית המדרגה בשיעור האינפלציה ברבע השני של השנה, נרשמה תפנית בעמדת בנק ישראל - שהתבטאה בהעלאת הריבית בשיעור של 0.5 נקודות האחוז. בסוף המחצית הראשונה של שנת 2008 הסתכם שיעור הריבית במכרז המוניטרי בשיעור של 3.75%, לעומת 4.25% בסוף שנת 2007.
- גידול בהיקף ההנפקות של אגרות חוב על ידי ממשלת ישראל, שהסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2008 בכ-12.4 מיליארד ש"ח, לעומת גיוס הון שלילי בתקופה המקבילה אשתקד.
- עליה בצפייות האינפלציה של הציבור - שהסתכמו בסוף המחצית הראשונה של שנת 2008 בשיעור של 3.4%, לעומת כ-2.6% בתחילת השנה.

הבנק

מדיניות גיוס המקורות בבנק מכוונת ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים ורווחיים לאורך זמן. מקור המימון העיקרי לפעילות הבנק הינו ציבור הלקוחות בסניפי הבנק השונים הפרוסים בכל רחבי הארץ וכוללים לקוחות מסחריים ועסקיים, מלכ"רים, לקוחות קמעונאיים ומשקי בית.

פקדונות - הבנק פועל להרחבת בסיס הלקוחות הבינוניים והקטנים - במטרה ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים, בין היתר באמצעות העמקת הפעילות עם חוסכים בהפקדות חודשיות, פעילות התורמת לקשר ארוך טווח עם הלקוח ולתזרים שוטף של הפקדות בתכניות חסכון.

היקף פקדונות הציבור ליום 30.6.2008 הסתכם ב-16,180 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-2.8% מתחילת השנה. מניתוח השינויים בפקדונות הציבור בחתך מגזרי הצמדה עולה, כי הגידול נובע, בעיקר, מעליה בשיעור של 8.1% בפקדונות לזמן קצוב במגזר הלא צמוד, שקוזז בירידה בשיעור של 14.5% ביתרות הפקדונות לפי דרישה - במגזר זה.

כתבי התחייבות נדחים - במסגרת המדיניות לגוון תמהיל המקורות ולשיפור יחס הלימות ההון שלו, מגייס הבנק מעת לעת גם כתבי התחייבות נדחים. היקף כתבי ההתחייבות הנדחים ליום 30.6.2008 מסתכם ב-689 מיליון ש"ח (31.12.2007 - 729 מיליון ש"ח).

ביום 26 ביוני 2008 הודיעה "מעלות" - החברה הישראלית לדרוג ניירות ערך בע"מ, על שינוי במדיניות הדרוג שלה, לפיו - יופחת הדרוג של כל כתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי כלל הבנקים בדרגה אחת מתחת לדרוג שניתן לבנק שהנפיק אותם. לפיכך, הופחת גם דרוג כתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי הבנק לדרגת "A+". דרוג יתר ההתחייבויות של הבנק נותר בדרגת "AA-".

היבט נוסף במדיניות גיוס המקורות - הינו ניהול סיכון הנזילות בבנק. שיעור הנכסים הנזילים בבנק (מזומנים, פקדונות בבנקים לתקופה של עד שלושה חודשים וניירות ערך סחירים) מכלל הנכסים בבנק, ליום 30.6.2008 - הסתכם בכ-19.3%, לעומת כ-22.1% ביום 31.12.2007. הירידה בשיעור הנכסים הנזילים נובעת מהסטת שימושים, בתקופת הדוח, מ"פקדונות בבנקים מסחריים" - לשימושי אשראי. הבנק מודד באופן שוטף פרמטרים שונים המשמשים להערכת מדדי הנזילות השונים - בין היתר, באמצעות מודלים שפותחו בבנק.

6. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק לתקופת הדוח ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בבאור 1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 ובבאור 1 בדוחות הכספיים לתקופת הדוח - תוך התאמות לכללי דוח מקובלים לצורך עריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים.

יישומם של כללי חשבונאות אלו על ידי הנהלת הבנק בעת עריכת הדוחות הכספיים, דורש לעיתים שימוש בהנחות, הערכות ואומדנים שונים, שחלקם כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה שהשתנתם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".

סקירה תמציתית של ההערכות והאומדנים בנושאים חשבונאיים קריטיים, נכללה בדין וחשבון של הבנק לשנת 2007. כללי החשבונאות שישומו בעריכת תמצית הדוחות הכספיים לתקופת הדוח, אינם כוללים אומדנים והערכות ב"נושאים קריטיים" מעבר לנושאים שפורטו בדוחות הבנק לשנת 2007, כאמור.

7. מדיניות ניהול הסיכונים

א. כללי

פעילות הבנק כרוכה בנטילת סיכונים שהעיקריים שבהם הם סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות - אליהם נלווים סיכונים משפטיים ותפעוליים. תהליך ניהול הסיכונים כולל: הגדרת הסיכונים, מדידתם וקביעת מגבלות לחשיפה לסוגי הסיכונים השונים.

מדיניות ניהול הסיכונים מכוונת להגדלת תוחלת הרווח, כחלק מהאמצעים להשגת היעדים העסקיים שקבע הבנק לעצמו - תוך שמירה על רמת סיכון מאושרת ומבוקרת.

ב. אמצעי פיקוח ומימוש המדיניות

(1) ועדת מנהלי סיכונים

בבנק מונתה ועדת מנהלי סיכונים, בראשות המנהל הכללי של הבנק. כמו כן, מונו בבנק: מנהלי סיכוני אשראי, מנהל סיכונים התפעוליים ומנהל הסיכונים המשפטיים, האחראים לניהול הסיכונים הנמצאים בתחום אחריותם.

הוועדה עוסקת בגיבוש מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק בתחומים שונים, זיהוי תחומי סיכון חדשים ומוקדי סיכון וייזום שינויים מתחייבים במדיניות ניהול הסיכונים. הוועדה משמשת גם כוועדת ההיגוי העליונה לנושא היערכות הבנק ליישום כללי באזל 2.

על ניהול הסיכונים הכולל בבנק ובקבוצה אחראי אגף הפיננסים בחטיבה לאסטרטגיה ופיננסים, הכפוף למנהל הסיכונים הראשי של הבנק.

(2) הדירקטוריון

הנושאים הכרוכים בניהול סיכוני השוק, לרבות: המדיניות בתחום סיכוני שוק, החשיפות לסיכוני שוק, המסגרות שנקבעו להן ביחס למצב בפועל, הסמכויות שנקבעו לניהולן ואופי המעקב והבקרה עליהן - מובאים לדיון ולאישור הדירקטוריון מדי רבעון, במסגרת מסמך חשיפות כולל. כמו כן, מונתה על ידי הדירקטוריון, ועדה בנושא "ניהול הסיכונים". הועדה מפקחת מקרוב על פעילות "ועדות הנוסטרו" העוסקות בניהול סיכוני השוק וסיכוני הנזילות בבנק, דנה בסיכונים השונים להם חשוף הבנק והמגבלות הרצויות לחשיפות לסיכוני שוק וכוחנת נושאים שונים המתעוררים מעת לעת, כגון: קביעת מגבלות חדשות, מעקב ופקוח על יישום הוראות נהול בבנקאי חדשות של בנק ישראל, וכו'. בנוסף, הועדה סוקרת את מסמך החשיפות - קודם להצגתו בפני הדירקטוריון ומקיימת דיון במכלול הסיכונים המוצגים במסמך (לרבות: סיכוני שוק, סיכוני אשראי, סיכוני נזילות, סיכונים משפטיים וסיכונים תפעוליים).

(3) סיכוני השוק והנזילות - מבנה ארגוני

בבנק קיים מדרג סמכות ואחריות בנושא ניהול הסיכונים. הפורום העליון בבנק לניהול סיכוני השוק הוא "ועדת הנוסטרו המורחבת", הפועלת בראשות מנכ"ל הבנק ומתכנסת אחת לחודש. מדיניות ניהול סיכוני השוק והנזילות נדונה, מדווחת ומבוקרת במסגרת פעילות הוועדה, בכפוף למגבלות ולקווים המנחים שקבע הדירקטוריון. האחריות לניהול הסיכונים השוטף מוטלת על "ועדת הנוסטרו המצומצמת", הפועלת בראשות מנהל החטיבה לאסטרטגיה ופיננסים ומתכנסת בתדירות שבועית. היקף החשיפות של הבנק לסיכוני השוק השונים נבחן ונדון בישיבות "ועדת הנוסטרו המצומצמת" המוסמכת להחליט על שינויים בהיקף החשיפות של הבנק, בכפוף להנחיות ולמגבלות שנקבעו ב"ועדת הנוסטרו המורחבת".

(4) אגף הפיננסים

במסגרת היערכות הבנק לטיפול במכלול הסיכונים בבנק בכלל, וליישום הנחיות באזל 2, בפרט - ולאור החשיבות הגבוהה שהבנק מייחס לנושא ניהול הסיכונים וקיום ההנחיות בנושא הממשל התאגידי, הוקם בבנק אגף פיננסים במסגרת החטיבה לאסטרטגיה ופיננסים.

האגף פועל להטעמת תרבות ניהול סיכונים, גיבוש מדיניות ומתודולוגיה בכל הנוגע לחשיפות לסיכונים, ויישום תהליכי ניהול סיכונים מתקדמים בבנק. האגף עוסק בניהול סיכוני השוק, ומרכז את הערכות הבנק בכל הנוגע ליישום הנחיות באזל 2 ודרישות הפיקוח על הבנקים בנושא.

(5) מנגנוני בקרה

במטרה לגדר את חשיפת הבנק לסיכוני שוק וסיכוני נזילות קבע דירקטוריון הבנק מגבלות לחשיפות הבנק לסיכונים אלה.

הבנק מפעיל מנגנוני בקרה למניעת סטיות ממגבלות אלו. נהלי הבנק מחייבים את נוטלי הסיכון ואת גורמי הבקרה לדווח על אירועים חריגים, לרבות חריגה ממגבלות, כדלקמן:

- אגף הפיננסים בחטיבה לאסטרטגיה ופיננסים מדווח למנהל הסיכונים ולפורומים השונים לניהול סיכוני השוק והנזילות, בתדירות שבועית, על היקף חשיפת הבנק לסיכוני השוק, ביחס למגבלות שנקבעו.
- יחידת ה-MIDDLE OFFICE בחטיבה לאסטרטגיה ופיננסים מבצעת בקרה כלכלית על פעילות חדר עסקאות חוץ, ובקרת החשיפות שנוצרו בחדר העסקאות ביחס למגבלות שנקבעו.

חריגות מהמגבלות מדווחת מיידית למנכ"ל. מנהל הסיכונים הראשי קובע את אופן הטיפול בחריגות ודרכי הפעולה הנדרשות בגין התפתחויות חריגות בשווקים השונים. דווחים על חריגות, במידה והיו כאלה - מובאות גם לידיעת הדירקטוריון.

בנוסף, מתקיים מעקב בלתי תלוי על ידי בקר הסיכונים והמבקר הפנימי לגבי תהליך ניהול הסיכונים, חריגה מהמגבלות שנקבעו וחשיפת הבנק לסיכוני שוק בתרחישים שונים - במטרה לאתר ולהתריע על כשלים בניהול, סטיות מהמגבלות שנקבעו, ולהעמיד לרשות מנהלי הסיכונים בבנק כלים נוספים להעריך את מידת התאמת המגבלות שנקבעו לחשיפות לסיכוני שוק, בפועל.

ג. סיכוני אשראי

סיכון האשראי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שהצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בהתחייבויותיו (באופן חלקי או מלא).

ככלל, הבנק רואה את עצמו כ"בנק אוניברסלי" המשרת את כל מגזרי הפעילות בתחום מתן האשראי - לרבות: עסקי, מסחרי וקמעונאי. עם זאת, לאור הנסיון וההתמחות שבכר הבנק במהלך השנים, הושם דגש בשנים האחרונות על התמקדות הבנק בפלחי אוכלוסיה השייכים למגזר הקמעונאי (משקי בית, שכירים, עסקים קטנים).

מדיניות הטיפול בסיכוני האשראי בבנק מתבטאת בפיזור תיק האשראי - על מנת להקטין את הסיכון הגלום בו, ולצורך ניהול סיכונים מבוקר. פיזור תיק האשראי נבחן במספר היבטים, כגון: מספר הלווים, פיזור בין ענפי המשק השונים ופיזור גיאוגרפי.

הקצאת האשראי בין ענפי המשק השונים, נבחנת (מעבר להיבט ריכוזיות האשראי) על סמך ההתפתחויות הכלכליות הצפויות במצב המשק, בכלל - ובאזורים ספציפיים, בפרט. מערך ניהול האשראי בבנק כולל פונקציות ניהול מדורגות - כמפורט להלן, וכן מערכי בקרה, פיקוח וביקורת על תהליכי מתן האשראי, התפעול והמעקב אחרי ההתפתחויות באשראי.

להלן פירוט יחידות ניהול האשראי בבנק, בחתך מבנה ארגוני:

- דירקטוריון הבנק.
- ועדת אשראים של הדירקטוריון.
- ועדת אשראי (הנהלה), בראשות מנכ"ל הבנק.
- ועדות אשראי חטיבתיות - בראשות מנהלי החטיבות: החטיבה העסקית והחטיבה לבנקאות קמעונאית.

- ועדות אשראי אזוריות ומנהלי האזורים בבנק.

- מנהלי הסניפים בבנק.

מערכות הפיקוח והבקרה לגבי תהליכי מתן אשראי, התפעול והמעקב לגבי ההתפתחויות בו, כוללות:

- כלכלנים במנהלות האזור.

- בקרי אשראי הפועלים ביחידה לבקרת אשראי.

תהליכי ניהול סיכון האשראי בבנק מבוססים על נהלי אשראי מפורטים המגדירים את תהליך מתן האשראי, תדירות חידוש מסגרות האשראי, מדיניות הבטחונות, תהליכי התפעול והבקרה על האשראי שניתן - לרבות טיפול שוטף בחריגות אשראי, וסוג חובות בעייתיים.

הבנק נעזר לצורך ניהול סיכון האשראי בכלים ממוחשבים הכוללים:

- מערכת לדרוג לווים, המבוססת על מודלים לדרוג לווים שפותחו בבנק - באמצעותה מדורגים לקוחות הבנק בעלי אשראי העולה על 400 אלפי ש"ח. הערכת רמת הסיכון של הלווה, במודלים האמורים, מבוססת על כושר ההחזר של הלווה ועל מבנה ורמת כיסוי הבטחונות לאשראי. המודלים מושתתים הן על פרמטרים כלכליים וניהוליים והן על הערכות ספציפיות לגבי כל לווה ולווה, בהתבסס על הנסיון שנצבר לגביהם בתקופת פעילותם בבנק.

- מערכת לפילוח האשראי בבנק בחתך ענפי משק ובחתך מדרגות לווים.

- מערכת לקבלת התראות על קשיים פוטנציאליים במצבם העסקי של לקוחות הבנק.

- מערכת לדווח על חשיפות אשראי "גדולות" וחשיפות אשראי "גדולות מאד".

- מערכת לדווח על סיכון אשראי במטבע חוץ.

- מערכת לדווח על אשראי שניתן לענף הבניה.

- מערכת למעקב אחרי חריגות אשראי בחשבונות עובר ושכ.

- מערכת לניהול דווח על חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם.

במטרה לשפר את הניהול והפיקוח על האשראי בכלל והחובות הבעייתיים בפרט, הוקמה בבנק ביום 1 בינואר 2007 "מחלקה לאשראים מיוחדים" הכפופה לחטיבה העסקית בבנק. המחלקה לאשראים מיוחדים מטפלת בניהול ובגביית אשראים שסוגו כ"בעייתיים", שהיקפם עולה, בדרך כלל - על 15 מיליון ש"ח. בהמשך לכך, החליטה הנהלת הבנק ביום 8 ביולי 2008, על הקמת יחידה מרכזית לטיפול בחובות בעייתיים, שתעסוק ב: סוג, הסדרה, גביית חובות, ומדידת הפרשות להפסדי אשראי של לקוחות בעייתיים - שהיקף האשראי שניתן לכל אחד מהם אינו עולה על 4 מיליון ש"ח (לקוחות בהיקף אשראי גבוה יותר - יועברו לטיפול ה"מחלקה לאשראים מיוחדים"). היחידה החדשה תהיה כפופה לחטיבה לבנקאות קמעונאית.

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2008, המשיך הבנק להגביר את הפיקוח והבקרה על לקוחות הבנק בעיקר בענפי הבניה - בכלל, וקבלני הביצוע - בפרט. כמו כן, במידת הצורך, פועל הבנק במגמה להקטין את חשיפת האשראי ללקוחות ספציפיים המשתייכים לענפים הנ"ל, בדרך של הקטנת מסגרות ויתרות אשראי ללווים אלו/או באמצעות קבלת בטחונות נוספים.

להלן התפתחות החובות הבעייתיים בהתאם לסווגים שנקבעו בהוראות בנק ישראל:

31 בדצמבר 2007	30 ביוני 2007	30 ביוני 2008	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
			חובות בעייתיים¹
452	462	389	שאינם נושאים הכנסה
47	54	50	שאורגנו מחדש ²
-	1	12	מיועדים לארגון מחדש ³
18	20	10	בפיגור זמני
492	637	380	בהשגחה מיוחדת ⁴
1,009	1,174	841	סה"כ אשראי מאזני ללווים בעייתיים ¹
521	545	341	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים בעייתיים ^{5,1}
1,530	1,719	1,182	סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים ¹

- 1 לא כולל חובות בעייתיים המכוסים על-ידי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).
- 2 אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות.
- 3 אשראי ללווים אשר לגבי קיימת החלטה של הנהלת הבנק על ארגון מחדש, אך הארגון מחדש טרם בוצע בפועל.
- 4 האשראי בהשגחה מיוחדת ליום 30.6.2008 כולל חובות (למעט אשראי לדיור שבגינו קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור) בגינם קיימת הפרשה ספציפית בסך 35 מיליוני ש"ח ואשראי לדיור שבגינו קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור בסך 3 מיליוני ש"ח (30.6.2007: 167 מיליוני ש"ח ו-3 מיליוני ש"ח בהתאמה; 31.12.2007: 122 מיליוני ש"ח ו-4 מיליוני ש"ח בהתאמה).
- 5 כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערכויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.

ד. סיכוני שוק

כללי

סיכון שוק הוא הסיכון לפגיעה בהון הבנק הנובע משינויים בשווקים הפיננסיים המשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו: שיעור הריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות ערך, מחירי מוצרים, התנדבותיות של פרמטרים אלה ומדדים כלכליים אחרים.

ניהול ומדידת סיכוני שוק

על פי הוראה בנושא ניהול סיכונים, שפורסמה על ידי המפקח על הבנקים, נקבעו עקרונות יסוד לניהול ולבקרת הסיכונים השונים. במסגרת ההוראה שהטילה על הדירקטוריון חובה לדון במדיניות הבנק בתחום ניהול הסיכונים ולאשרה, העמקה מעורבות הדירקטוריון בתחום. בין היתר מתקיים בועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון, אחת לרבעון, דיון במסמך חשיפות המרכז את מכלול הסיכונים להם חשוף הבנק. כמו כן, מונו בבנק במסגרת הוראה זו מנהל סיכונים ובקר סיכונים.

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים כאמור, נדרש הבנק לנהל את החשיפה לסיכוני שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי. המערכת מודדת את חשיפת הבנק לסיכוני שוק באמצעות אומדן (VAR VALUE) (AT RISK).

ה-VAR אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש.

הבנק מפעיל מערכת מיחשוב מתקדמת לניהול ומדידת סיכונים שוק המבצעת אומדן VAR בשיטה הפרמטרית, בתדירות שבועית. ערך ה-VAR בבנק ליום 30 ביוני 2008, בשיטה הפרמטרית ברמת מובהקות של 99% לתקופה עתידית של 10 ימים, הינו כ-21 מיליוני ש"ח (31.12.2007 - 12 מיליוני ש"ח). הבנק קבע מגבלות לערך המכסימלי של ההפסד העתידי (על פי אומדן ה-VAR) - ביחס להון העצמי, בשיעור של 3% מההון. בתקופת הדוח לא נרשמו חריגות ממגבלה זו.

בנוסף, עורך הבנק אומדנים לגבי השפעה אפשרית של שינויים קיצוניים במשתני השוק (STRESS TESTS) - על השווי ההוגן של ה"הון הכלכלי של הבנק". יצוין בהקשר זה, כי בחודש יוני 2007 קבע הבנק מגבלות לערך המכסימלי של ההפסד הכלכלי האפשרי בגין תרחישים אלו - בשיעור של 12.5% מההון העצמי של הבנק. בתקופת הדוח לא נרשמו חריגות ממגבלה זו.

סיכון בסיס

סיכון הבסיס מוגדר כחשיפת הבנק להפסד שעלול להיגרם עקב שינויים באינפלציה ובשערי החליפין. הסיכון נמדד ביחס להפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות הפיננסיות של הבנק (ה"הון הפעיל") ככל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות הבנק לגבי סיכונים הבסיס הכרוכים בניהול תיק הנכסים הממומן ממקורות ההון הפעיל הכלכלי שלו, קובעת כי: (-20%) עד 120% (עד ליום 26.5.2008 - 0% עד 100%) מהון זה יושקעו בנכסים צמודי מדד, בין (-10%) עד 25% יושקעו בנכסים במט"ח ובצמודי מט"ח והיתרה הנגזרת תוחזק בשקלים לא צמודים.

ההחלטות לגבי השקעת ההון הפעיל במגזרים השונים מתקבלות, במסגרת המגבלות שנקבעו, בהתבסס על ניתוח, בקרה ותחזיות לגבי התפתחויות כלכליות במשק, שיעורי הריבית במגזרים השונים ושינויים צפויים במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של השקל. הבנק נעזר, לצורך ניהול סיכונים הבסיס, במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

להלן ריכוז נתוני החשיפה לסיכון בסיס (בבנק בלבד) בהתאם למגזרי ההצמדה השונים:

31 בדצמבר 2007		30 ביוני 2008		
חשיפה חשבונאית	חשיפה "כלכלית"*	חשיפה חשבונאית	חשיפה "כלכלית"*	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
264	346	283	318	שקל לא צמוד
569	572	692	728	שקל צמוד מדד
(33)	22	(56)	4	מט"ח וצמוד מט"ח
800	940	929	1,050	

* ניהול החשיפה לסיכונים בסיס מבוצע על פי נתוני ה"חשיפה הכלכלית". המרכיבים העיקריים של ההפרש שבין החשיפה ה"כלכלית", לבין ה"חשיפה החשבונאית" (המוגדרת - כפער שבין יתרות הנכסים וההתחייבויות הכספיים - על פי כללי מדידה חשבונאית מקובלים) - הינם כדלקמן:

1. הפרשות מסוימות כגון: הפרשה כללית ונוספת לחובות מסופקים והפרשות בגין זכויות עובדים - לא נכללו ב"חשיפה הכלכלית".
2. אשראים שאינם נושאים הכנסה, סווגו למגזר הלא צמוד (במקום לבסיס הנגזר מחוזה ההלוואה).
3. מכשירים פיננסיים המכילים אופציה גלומה, סווגו למגזרי ההצמדה השונים על פי מודלים לתמחור אופציות.
4. פקדונות שבסיס ההצמדה שלהם אינו קבוע לאורך כל תקופת הפקדון - מסווגים למגזר ההצמדה ששימש לתמחור הפקדון.

ניתוח רגישות לשינויים בשער החליפין

ניתוח הרגישות נערך לגבי תרחישים תאורטיים של שינויים בשערי החליפין של המטבעות העיקריים, בטווח שבין +10%, ל-10%. הניתוח בוחן את השפעת התרחישים הנ"ל על הון הבנק ליום 30.6.08, בהתבסס על היתרות הכספיות של הנכסים וההתחייבות באותם מטבעות (לרבות פעילות במכשירים חוץ מאזניים) - ליום 30.6.08, בתוספת התאמות מסוימות (בעיקר בגין "חובות שאינם נושאים הכנסה"). להלן ריכוז התוצאות של ניתוח הרגישות (במיליוני ש"ח):

10%	5%	-5%	-10%	
(7)	(4)	4	7	דולר
(1)	*	*	1	ירו
*	*	*	*	לירה שטרלינג
*	*	*	*	פרנק שוויצרי
*	*	*	*	יין יפני
(8)	(4)	4	8	השפעת אופציות**
-	-	-	-	השפעה כוללת
(8)	(4)	4	8	

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.
** לא כולל אופציות גלומות.

סיכון ריבית

סיכון הריבית מוגדר כחשיפת הבנק להפסד - עקב הקטנת השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים שלו - כתוצאה משינויים עתידיים בשיעור הריבית. כאשר קיים פער בין משך החיים של הנכסים לבין משך החיים של ההתחייבויות, עלולים השינויים בריבית לגרום לשחיקה של רווח הבנק והונו. גם בהעדר פער בין משך החיים הממוצע של הנכסים וההתחייבויות, עלולים שינויים לא מקבילים בעקום התשואה לגרום לשחיקת רווחי הבנק והונו.

המדיניות באשר לסיכונים ריבית, הנובעים מאי התאמה בין מועדי השתנות הריבית על הנכסים, לבין אלו של ההתחייבויות בתחומי הפעילות השונים, הינה - להימנע מפערים במידת האפשר, תוך מתן אפשרות לחשיפה מוגבלת להפסדים בגין סיכון זה. בהתאם למגבלות שאושרו על ידי הדירקטוריון בנושא זה, לא יעלה ההפסד המכסימלי - בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית - על שיעור דיפרנציאלי מהון הבנק - עבור כל אחד ממגזרי ההצמדה, כדלקמן: במגזר השקלי הלא צמוד - עד 1.5% מהון הבנק, במגזר הצמוד למדד - עד 3% מהון הבנק ובמגזר המט"ח - עד 1% מהון הבנק. עיקר החשיפה של הבנק לסיכון הריבית הינו במגזר הצמוד למדד, מאחר שבמגזר זה עיקר הנכסים וההתחייבויות הינם לתקופות ארוכות יחסית ובריבית קבועה.

הבנק מנהל את החשיפה לסיכון הריבית בנפרד עבור כל אחד ממגזרי ההצמדה, ומבצע במסגרת גידור החשיפה לסיכון הריבית חוזי החלפות פיננסיות על שער הריבית (I.R.S).

להלן ריכוז נתוני ההפסד המכסימלי ביחס להון בגין סיכון הריבית*:

31 בדצמבר 2007	30 ביוני 2008	
%	%	
0.06	0.10	שקל לא צמוד
1.35	1.28	שקל צמוד מדד
0.01	0.05	מט"ח וצמוד מט"ח
1.42	1.43	

* בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז

מנתונים אלו עולה, כי בתאריכים אלו לא היתה חריגה בנייהול סיכון הריבית - מהמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

סיכון מניות

סיכון מניות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד, עקב ירידה במחירי השוק של המניות הכלולות בתיק ניירות הערך של הבנק. חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון המניות, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 341, לגבי התיק הסחיר של הבנק והחברות המאוחדות שלו. התיק הסחיר ליום 30.6.08 כולל מניות בהיקף של כ-238 אלפי ש"ח בלבד.

סיכון אופציות

סיכון אופציות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד עקב שינוי בשווי ההוגן של אופציות הכלולות בתיק הבנקאי או בתיק למסחר של הבנק (כתוצאה משינוי בנתוני השוק המשמשים בחישוב השווי ההוגן).

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לביצוע עסקאות בתחום זה כדלקמן:

- עסקאות בתיק הבנקאי יבוצעו בתנאי "BACK TO BACK" בלבד.

- לביצוע עסקאות בתיק למסחר נקבעה מגבלת היקף פרמיות (נטו) שנתית.

חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון אופציות, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 341 - בשיטת הדלתא פלוס - הקצאת ההון בגין הדלתא, הגמא והווגא של האופציות.

גילוי כמותי להקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכונים שוק

להלן נתונים לגבי נכסי הסיכון של הבנק בגין החשיפה לסיכונים שוק:

31 בדצמבר 2007	30 ביוני 2008	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
16	25	סיכון ריבית
*	*	סיכון מניות
20	24	סיכון שער חליפין
-	-	סיכון אינפלציה
-	-	סיכון סחורות
20	29	סיכון אופציות
56	78	סה"כ נכסי סיכון

* נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

ה. סיכון נזילות

סיכון הנזילות נובע מאי הוודאות לגבי היצע המקורות והרכבם ומן הביקוש לשימושים והרכבם. סיכון זה הינו פונקציה של התנהגות הלקוחות והתממשותו עלולה לבוא לידי ביטוי בזמינות ובמחיר המקורות.

מדיניות הבנק קובעת כי יש להימנע מסיכון של פערים בתזרים המזומנים. יחד עם זאת, נקבעו מסגרות מוגבלות לחשיפות אפשריות, במגזרי המט"ח, ובמגזר הצמוד והלא צמוד במיוחד. במסגרת מגבלות אלו נקבע כי עודף הנכסים במגזר "מטבע חוץ" המושקע לתקופות בינוניות וארוכות, בניכוי גורמים מסוימים, לא יעלה על 50% ו-40% מההתחייבויות לזמן קצר באותו מגזר, בהתאמה (במגזר ה"שקולי": 30% ו-15%, בהתאמה).

ליום 30.6.2008 מסתכם היחס שבין עודף הנכסים לתקופות בינוניות וארוכות, לבין ההתחייבויות לזמן קצר, כדלקמן:

"טווח ארוך"	"טווח בינוני"	
%	%	
(6.9)	7.9	מגזר שקלי (לא צמוד וצמוד)
23.4	34.0	מגזר מט"ח

על פי הוראות בנק ישראל בנושא: "ניהול סיכון נזילות" נדרשים התאגידים הבנקאיים, בין היתר, לשמור בכל עת על היקף "נכסים נזילים" (כהגדרתם בהוראה) בסכום שלא יפחת מההתחייבויות שפרעונו, על פי ההסכמים הקיימים, צפוי בטווח של חודש ימים (להלן: "פער הנזילות"). עם זאת נקבע בהוראה, כי בנקים שיש ברשותם מודל פנימי מבוסס היטב לניהול סיכון הנזילות, רשאים להגדיר את הנכסים הנזילים ואת ההתחייבויות הצפויות להיפרע בטווח של חודש - על פי המודל ולא על פי הגדרתם בהוראה או הגדרתם החוזית.

הבנק מנהל את סיכון הנזילות, כנדרש בהוראה, באמצעות כלים ניהוליים ומיחשוביים שפותחו בנושא זה הכוללים אמצעים לפיקוח, מעקב ובקרה על נתוני הנזילות לטווח קצר. במסגרת זו פותח "מודל לניהול סיכון הנזילות" - הבדק את הפער שבין הנכסים הנזילים להתחייבויות שפרעונו צפוי בטווח של חודש בתרחישים שונים, והוכן "מסמך מדיניות" - שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק. בהתאם למגבלות שנקבעו במודל, ינוע פער הנזילות המינימלי בבנק בטווח, שבין: עודף נכסים נזילים בסך 500 מיליון ש"ח - בתרחיש "רוק" (תנאי נזילות נורמליים), לבין עודף התחייבויות בסך 2,000 מיליון ש"ח - בתרחיש קיצון "אדום" (מצוקת נזילות חריפה, עד כדי חשש לקריסת מערך ניהול הנזילות).

בנוסף, נקבעו על ידי הבנק מגבלות נוספות בנושא זה המתחייבות לפרמטרים שונים, כגון: ריכוזיות המפקידים וסוגם, התקופות לפרעון של הפקדונות - בחתך של מגזרי הצמדה, וכן מגבלות ביחס לפערי הנזילות המותרים - בהתבסס על הגדרתם החוזית של ה"נכסים הנזילים" והתחייבויות הבנק - לתקופות עתידיות שונות, כגון: יום, שבוע, חודש, וכו' (להלן: "המגבלה החוזית"). בתקופת הדוח ארעו 6 חריגות מ"המגבלה החוזית". עם זאת, מכיוון שניהול סיכון הנזילות מבוסס על מודל הנזילות ולא על פער הנזילות ה"חוזי" - לא היו לחריגות אלו השלכות מעשיות.

1. הסיכון התפעולי

הסיכון התפעולי מוגדר כ"חשיפת הבנק להפסד העלול להיגרם כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים". הגדרה זו נוסחה על ידי "ועדת באזל" (שעניינה קביעת סטנדרטים בנושאי הגדרה וניהול חשיפות בבנקים המרכזיים - במדינות מפותחות) - ואינה כוללת חשיפה לסיכונים אסטרטגיים ותדמיתיים.

השיפורים הנמשכים ביכולות הטכנולוגיות של מערכות המידע הנמצאות בשימוש המוסדות הבנקאיים, שלוו בפיתוח מוצרים ותהליכים פיננסיים חדשניים - תרמו להעלאת מורכבות הפעילות ופרופיל הסיכון של התאגידים הבנקאיים.

בחודש יולי 2007 פרסם בנק ישראל טיוטת הנחיות ליישום המלצות ועדת באזל 2, המסתמכת על המלצות הועדה להתכנסות בינלאומית למדידת הון שפורסמו בחודש יוני 2006. בהמשך לכך הפיץ בנק ישראל, בחודש אוגוסט 2007, טיוטת מסמך: "התייעצות בנושא באזל 2 - הנדבך הראשון - הגישה הסטנדרטית", הכוללת גישות אפשריות להקצאת הון בגין הסיכון התפעולי (טיוטה שניה בעניין זה הופצה על ידי המפקח על הבנקים בחודש פברואר 2008). בנוסף, הפיץ בנק ישראל בחודש אוקטובר 2007 טיוטת מסמך "התייעצות בנושא באזל 2 - הנדבך השני - ניהול הסיכון התפעולי".

במסגרת יישום הנדבך השני של הנחיות באזל 2 - הוטל על הבנקים לבחון את התאמת המבנה הארגוני שלהם, לרבות האורגנים הפועלים במסגרתו - למסמך ההנחיות הרלבנטי שפורסם על ידי ועדת באזל 2 בנושא "נהלים סדורים לניהול ופיקוח של סיכון תפעולי". כן נקבע על ידי בנק ישראל - כי הנחיות באזל 2 ייושמו בתאגידי הבנקאיים בישראל, החל מחודש דצמבר 2009. להערכת בנק ישראל, יישום הוראות באזל 2, עתיד לשפר את ניהול הסיכונים התפעוליים בתאגידי הבנקאיים - לרמה המקובלת במערכות הבנקאיות המתקדמות בעולם.

תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים וגידורם, כולל הטמעת מהות הסיכונים התפעוליים להם חשוף הבנק בכל דרגי הפעילות - במטרה להעלות את רמת המודעות לקיומם, מחד - וליישם בקרות תפעוליות נאותות שיקטינו את האפשרות להתממשותם, מאידך.

מיפוי הסיכונים התפעוליים מהווה תשתית הכרחית בתהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. לפיכך, מבצע הבנק החל משנת 2007 תהליך מובנה למיפוי הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הבנק - הכולל: זיהוי, הערכה, בקרה וגידור של הסיכון התפעולי - שעתידי להסתיים במהלך הרבעון השלישי של שנת 2008. התוצאות שיתקבלו בגמר תהליך המיפוי, יהוו תשתית להערכת מידת החשיפה של הבנק לסיכונים התפעוליים ולקבלת החלטות לגבי האמצעים הנדרשים לגידור סיכונים אלו.

המבנה הארגוני של פונקציות ניהול הסיכון התפעולי מבוסס על הפרדת סמכויות ותפקידים בין הגורמים היוזמים והמבצעים את העסקאות ובין הגופים המאשרים והמבקרים את העסקאות.

מנהל הסיכונים התפעוליים בבנק הינו מר צבי שובל, סמנכ"ל ומנהל אגף תפעול ומידע - העומד בראש הוועדה לניהול סיכונים תפעוליים ומייעץ למנהל הסיכונים הראשי, לגבי ניהול הסיכונים התפעוליים בבנק.

בנוסף, מונה בקר סיכונים תפעוליים ראשי וכן רכזים תפעוליים בחטיבות וכמחלקות השונות בבנק, המהווים את הגוף האחראי על הטיפול ומזעור הסיכונים ביחידותיהם, לרבות יישומה של מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים, בדיקת הבקורות בתהליכים החשופים לסיכונים תפעוליים, ודווח על אירועי כשל שנגרמו בגין הסיכונים התפעוליים למערכת מידע לניהול הסיכונים התפעוליים.

ניהול הסיכונים התפעוליים בחטיבות ובאגפי הבנק הינם באחריות ראשי החטיבות והאגפים. מבנה ארגוני זה מבטיח הפרדה בין הגורמים הנוטלים ומנהלים את הסיכון התפעולי - לבין הגורמים העוסקים בגיבוש מדיניות, בקרה והפחתת הסיכון התפעולי.

הערכות הבנק לניהול ומדידת הסיכון התפעולי:

(א) במהלך שנת 2007 החל הבנק בתהליך לבחירת מערכת מידע לניהול הסיכונים התפעוליים - שתכלול את מיפוי הסיכונים התפעוליים וכן אירועי כשל שנאספו ממערכי הבנק השונים. הנתונים הפרטניים שייכללו במאגר הנתונים של המערכת יתמכו בניתוח הסיכונים בחתכים שונים לצורכי ניהול, הקצאת ההון בגנים (באחת מבין הגישות האפשריות) ובקרה. בנוסף, ישמשו הנתונים שיופקו ממערכת המידע - בסיס להערכת הסיכון התפעולי ולגיבוש האסטרטגיות והאמצעים להפחתתו.

(ב) הוכן מסמך מדיניות לניהול הסיכונים התפעוליים בבנק - אשר מתווה את דרכי הפעולה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות בנושא ניהול הסיכון התפעולי בבנק.

(ג) הבנק מתעתד ליישם את גישת "האינדיקטור הבסיסי", לצורך מדידת החשיפה לסיכון התפעולי - במהלך השנים הראשונות ליישום הנחיות "באזל 2".

ז. הסיכון המשפטי

הסיכון המשפטי מוגדר כחשיפת הבנק להפסד העלול להגרם עקב העדר אפשרות לאכוף קיום הסכם באמצעים משפטיים.

הסיכון המשפטי עלול להתרחש, בין היתר, עקב: העדר סמכות או חוסר כשרות של אחד הצדדים להסכם, העדר מסמכים מתאימים, אי חוקיות או אי שלמות של ההסכם, וכו'.

במסגרת ניהול החשיפה לסיכונים משפטיים הוכן בבנק מסמך מדיניות בנושא "ניהול הסיכונים המשפטיים" המגדיר את הסיכונים המשפטיים, דרכי המעקב אחרי סיכונים אלו והצעדים שיש לנקוט כדי למזער אותם. עדכונים בנושא זה מועלים באופן שוטף הן בפני ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, והן בפני הדירקטוריון (במסגרת "מסמך החשיפות").

8. באזל 2

א. כללי

בהמשך למסמך ועדת "באזל 1" שפורסם בשנת 1988 וקבע את דרישות הלימות ההון בתאגידים בנקאיים בהתייחס לחשיפת התאגיד הבנקאי לסיכונים אשראי ב"גישה סטנדרטית", פרסמה "ועדת באזל" בחודש יוני 2004, אמנה חדשה להלימות הון (להלן: "מסמך באזל 2"). בחודש יוני 2006 פורסם הנוסח הסופי של המלצות הועדה.

בבסיס מסמך "באזל 2" שני עקרונות חדשים:

(1) דרישה להקצאת ההון בגין החשיפה לסיכונים אשראי, על פי מאפייני האשראי. חישוב הקצאת ההון בגין סיכונים האשראי אפשר שיעשה באחת מהגישות הבאות:

- **גישה סטנדרטית:** לפיה יערך בידול של סיכונים האשראי, בהתאם לפרמטרים שונים, כגון: דרוג האשראי (שייקבע על ידי חברות לדרוג אשראי), סוג האשראי, פיזור האשראי וכו'.

- **גישות דרוג פנימי:** לפיהן יחושב סיכון האשראי בהתבסס על דירוגים פנימיים למדידת רכיבי סיכון הנשענים על מודלים כמותיים וסטטיסטיים לניהול סיכונים, וכוללים שימוש בפרמטרים סטטיסטיים, כגון: ההסתברות לכשל אשראי (PD), גודל החשיפה בעת כשל אשראי (EAD) ושיעור ההפסד כתוצאה מכשל אשראי (LGD). השימוש בגישות אלה יתאפשר בכפוף לקבלת אישור מוקדם מהמפקח על הבנקים.

(2) דרישה להקצאת הון בגין החשיפה לסיכונים תפעוליים. חישוב הקצאת ההון הנדרשת כאמור, אפשר שיעשה באחת מהגישות הבאות:

- **גישת אינדיקטור בסיסי -** המבוססת על הקצאת הון בשיעור של 15% מההכנסה הגולמית הממוצעת של התאגיד הבנקאי בשלוש השנים האחרונות.

- **גישה סטנדרטית -** המבוססת על הקצאת הון בשיעור מסוים מההכנסה הגולמית של הבנק - בחתך קווי פעילות עסקיים. מקדם הקצאת ההון, בגין ההכנסה המופקת בכל אחד מקווי הפעילות העסקיים, ינוע בטווח שבין: 18% (לגבי הכנסה הנובעת מ"מימון תאגידים"), לבין 12% (לגבי הכנסה הנובעת מ"בנקאות קמעונאית"). במסגרת גישה זו מאפשר בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים לנקוט בחלופות שונות (גישות סטנדרטיות אלטרנטיביות).

- **גישה מתקדמת -** המבוססת על מדידת סיכונים תפעוליים באמצעות שימוש במודלים פנימיים.

בחודש אוגוסט 2007 הפיץ בנק ישראל טיוטת "מסמך התייעצות בנושא באזל 2, הנדבך הראשון - הגישה הסטנדרטית" - המפרט את הקריטריונים שלפיהם יקבע כל תאגיד בנקאי את החלופה שתחול עליו, בנושא זה (על פי מאפייניו הספציפיים): גישת ה"אינדיקטור הבסיסי" (הקלה יותר ליישום), או הגישה הסטנדרטית (המורכבת יותר). על פי קריטריונים אלו הבנק רשאי לאמץ את גישת ה"אינדיקטור הבסיסי" - לחישוב הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכונים התפעוליים.

העקרונות שנקבעו במסמך "באזל 2", נועדו לשפר - הן את ניהול הסיכונים בתאגידים הבנקאיים והן את היכולת של הגופים המפקחים לבקר את ניהול הסיכונים ולנקוט בצעדים מתאימים בתגובה לאומדנים שהתקבלו.

כן מעודדת ועדת "באזל 2" פיתוח דרישות גילוי - שיאפשרו למשקיעים ולצרכני מידע אחרים לקבל נתונים לגבי פרופיל הסיכון ביחס לרמת ההון של התאגיד הבנקאי. בחודש ינואר 2007 הודיע המפקח על הבנקים כי בכוונת בנק ישראל להחיל את הוראות "ועדת באזל 2" על הבנקים בישראל בשנת 2009. בהמשך לכך הופצה על ידי בנק ישראל בחודש יולי 2007 טיוטת הוראה המהווה שלב ראשון בתהליך ליישום המלצות "ועדת באזל 2". כמו כן הודיע בנק ישראל כי בכוונתו לאפשר לבנקים השונים לבחור במועד היישום לראשונה (לעניין חישוב הקצאת ההון הנדרשת בשל החשיפה לסיכוני אשראי), את הגישה המתאימה להם ליישום הוראות "באזל 2" - בהתאם לדרגת מוכנותם.

בהמשך לצעדים אלו, הפיץ בנק ישראל לבנקים בחודש אוגוסט 2007 מסמך המפרט את המתכונת לביצוע "סקר השפעה כמותית" (QIS) שנועד לאמוד את השפעת יישום ה"מודלים הסטנדרטיים" - על התאגידים הבנקאיים.

על פי התוצאות שהתקבלו מביצוע הסקר שנערך על ידי הבנק בחודש פברואר 2008, עולה - כי בכפוף להנחות עבודה שונות שיושמו על ידי הבנק בהכנת הסקר (ובכללן התייחסות למרבית מסגרות האשראי שלא נוצלו כאל מסגרות "הניתנות לביטול ללא תנאי - בכל עת"), יחס הלימות ההון של הבנק לא צפוי להשתנות מהותית עם יישום המודלים הסטנדרטיים. עם זאת, תוצאה זו עשויה להשתנות מהותית - אם ייושמו בחישוב יחס הלימות ההון הנחות שונות מאלו ששימשו את הבנק בעריכת הסקר (בנוסף, הערכה זו אינה כוללת תוספות אפשריות לנכסי הסיכון של הבנק, שעשויות להדרש בעקבות יישום הנחיות הגורמים המפקחים, על פי ה"נדבך השני" להוראות "באזל 2").

הבנק נערך, בשיתוף עם חברת האם, ליישום העקרונות שנקבעו במסמך "באזל 2" ובטיטת ההוראות של בנק ישראל. במסגרת הערכות זו הסתייע הבנק במומחה חיצוני - שהגיש את המלצותיו לגיבוש תפיסה אסטרטגית לניהול סיכונים וטיפול בפערים שבין הנתונים הדרושים לצורך יישום עקרונות "באזל 2", לבין הנתונים הזמינים שבידי הבנק. בהמשך לכך נערך הבנק בשיתוף עם חברת האם, להטמעת מערכת מידע לחישוב הקצאת ההון לסיכוני אשראי בהתאם לתקנות "באזל 2". בנוסף, הבנק מבצע סקר סיכונים תפעוליים בסיוע מומחה חיצוני.

בהמשך לכך, הפיץ בנק ישראל בחודש ספטמבר 2007, חוזר - על פיו נדרשים התאגידים הבנקאיים למפות את הפערים בין העקרונות הנדרשים לניהול חשיפות הבנק לסיכונים השונים כפי שפורטו ב-14 ה"מסמכים הישימים" שפורסמו במהלך העשור האחרון על ידי הבנק לקביעת סטנדרטים בינלאומיים (BIS) - לבין התהליכים והנהלים הנהוגים בבנק - בתחומים אלו.

הבנק מבצע בסיוע מומחה חיצוני בשיתוף עם חברת האם את מיפוי הפערים, כאמור. בנוסף, הבנק נערך בשיתוף עם חברת האם לבחירת יועץ חיצוני שיסייע בהטמעת הנדבך השני בהמלצות ועדת באזל 2 - "הערכה פנימית של הלימות ההון (ICAAP)".

ב. מידע נוסף לגבי ניהול הסיכונים בבנק ("הנדבך השלישי")

הוראות "באזל 2" כוללות דרישות גילוי איכותיות וכמותיות מפורטות לגבי ניהול הסיכונים בתאגיד הבנקאי ("הנדבך השלישי" בהוראות "באזל 2").

במסגרת ההערכות ליישום הוראות "באזל 2", נדרשו התאגידים הבנקאיים על ידי בנק ישראל לפרט בדוחות הכספיים השנתיים החל משנת 2007 ואילך, מידע נוסף בנושא ניהול הסיכונים - לקראת הכללת ההנחיות הכלולות ב"נדבך השלישי" להוראות "באזל 2", בדוחי התאגידים הבנקאיים בעתיד.

על פי ההוראות הנ"ל יש לכלול בדוחות הרבעוניים שיתפרסמו החל משנת 2008 - מידע רק לגבי חידושים או שינויים מהותיים שחלו בנושאים שנכללו בדוחות הכספיים השנתיים. להלן תמצית המידע שנדרש, כאמור:

(1) תחולת היישום

הוראות בנק ישראל מחייבות לנהל את הסיכונים השונים ולמדוד אותם על בסיס מאוחד.

- בתקופת הדו"ח לא חלו שינויים במבנה ובשיעורי ההחזקות של הבנק בחברות המוחזקות על ידו.
- ליום 30.6.08 - לא החזיק הבנק בחברות מוחזקות המאוחזדות באיחוד יחסי, או חברות המופחתות מההון - כהגדרתן בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311.

(2) מבנה ההון

ההון המשמש בחישוב יחס הלימות ההון של הבנק כולל את הרכיבים הבאים:

31 בדצמבר 2007	30 ביוני 2008	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
51	51	הון מניות נפרע
152	152	קרנות הון
1,144	1,242	עודפים
1,347	1,445	

(3) הלימות ההון

על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 311 - נדרשו התאגידים הבנקאיים (ובכללם הבנק) לשמר יחס הלימות הון מינימלי ("יחס הון מזערי") - שלא יפחת מ-9%.

הדרישה לשמירה על יחס הלימות הון מינימלי - נועדה לגדר את חשיפת הבנקים לסיכון האשראי באמצעות קיום יחס מינימלי בין הון התאגיד הבנקאי לבין חשיפת האשראי שלו.

כאמור, יחס ההון המזערי אותו נדרש הבנק לקיים על פי הוראות בנק ישראל מסתכם ב-9%.

עם זאת, לאור הערכות הבנק ליישום הוראות "באזל 2" - (המיישמות כללים שונים למדידת החשיפה לסיכון אשראי, מהכללים הנוכחיים, וכן דרישה להקצאת הון גם בגין סיכונים תפעוליים) - ולאור המגמה הקיימת היום בבנקאות המקומית והעולמית, לקיים יחס הלימות הון העולה על דרישת ההון המינימלית שקבעו הגורמים הפיקוחים - החליט דירקטוריון הבנק ביום 27.12.2007, לשמר בבנק יחס הלימות הון מינימלי שלא יפחת מ-12%. ליום 30.6.2008 מסתכם יחס הלימות ההון בבנק בשיעור של 12.8% (ראה גם באור 4 בתמצית הדוחות הכספיים).

(4) מניות - גילוי לגבי פוזיציות בתיק הבנקאי

כעקרון, הבנק נמנע - בדרך כלל מהשקעה במניות בתיק הבנקאי. ליום 30.6.08 כולל התיק הבנקאי שלושה סוגי מניות:

- השקעה בקרנות הון סיכון - המתמחות בהשקעה בהון ובמתן אשראי ל"חברות הזנק" בתחום ה"טכנולוגיה העילית". ההשקעה בקרנות אלו מהווה תחליף למתן אשראי לעסקים הנמצאים בשלבי הקמה - אשר אינם עומדים בקריטריונים הנהוגים לקבלת אשראי בנקאי.

- מניות בחברת "בזק", המהוות את חלקו היחסי של הבנק בבטוחה שקיבל הבנק מלווה, בגין הלוואה שהועמדה לו במסגרת קונסורציום בנקים לרכישת מניותיה של חברת "בזק". לאחר שהלקוח לא עמד בתנאי הלוואה ולא שילם את הריבית התקופתית מינה בית המשפט, לבקשת קונסורציום הבנקים, כונס נכסים למימוש הבטוחה.

על פי הנחיה שהוצאה על ידי הפיקוח על הבנקים בשנת 2003 - נדרשו הבנקים החברים בקונסורציום (ובכללם הבנק) להפסיק ולנהוג ביתרת החוב של הלווה כביתרת "אשראי", ולסווגה לסעיף "ניירות ערך".

- אחזקות ריאליות בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ (בשיעור של 14.8%), ובחברת נ.פ.א ניהול פיננסי אישי בע"מ (בשיעור של 10%).

ככלל, הגורם האחראי על השקעות הבנק בניירות ערך בכלל, ובמניות בפרט - הוא "מרכז ניירות ערך" בבנק, הכפוף לחטיבה לנכסי לקוחות. מנהל מרכז ניירות ערך ומנהל החטיבה לנכסי לקוחות - נמנים על "ועדת הנוסטרו המצומצמת", המהווה את הגוף האחראי על ניהול סיכוני השוק בבנק.

עם זאת, מאחר וההשקעות הנוכחיות של הבנק במניות הכלולות בתיק הבנקאי - נובעות ברובן מעסקאות אשראי שבוצעו על ידי החטיבה העסקית, או שהן מהוות תחליף לעסקאות אשראי של הבנק - מנהל הסיכון בגין השקעות אלו על ידי האגף העסקי בחטיבה העסקית של הבנק.

מדיניות הבנק לגבי הפחתת החשיפה לסיכון מניות מבוססת על קביעת מגבלות להשקעה במניות בתיק הבנקאי.

על פי המגבלות שנקבעו, לא תעלה השקעת הבנק במניות בתיק הבנקאי על סך של 7.5 מיליון דולר.

בדיקת חשיפת הבנק לסיכוני המניות והאפקטיביות של העמידה במגבלות נערכת באופן שוטף על ידי החטיבה העסקית בבנק, ומפוקחת על ידי הדירקטוריון, אחת לרבעון.

הטיפול החשבונאי במניות הכלולות בתיק הבנקאי של הבנק, הינו כדלקמן:

- ההשקעה בקרנות הון סיכון מוצגת על בסיס העלות בניכוי הפרשה לירידת ערך - שאינה בעלת אופי זמני. השווי ההוגן של ההשקעות המשמש בסיס לבחינת הפרשות כאמור - נקבע על פי חלקו היחסי של הבנק בהון העצמי של הקרנות - בהתאם לדוחות הכספיים העדכניים של הקרנות.

במקרים בהם היה השווי ההוגן, כאמור - נמוך מעלות ההשקעה בקרנות, ערך הבנק הפרשה לירידת ערך בגין השקעה זו. הפחתת הערך נזקפה לדוח רווח והפסד.

- ההשקעה במניות חברת "בזק" מוצגת לפי שווייה ההוגן, המבוסס על שווי השוק של החברה בבורסה לניירות ערך ביום הדוות. הפער בין עלות ההשקעה במניה (המהווה את יתרת האשראי ללקוח, בניכוי הפרשות - לחובות מסופקים ליום 30.6.03) - לבין שווייה ההוגן, כאמור - נזקף לקרן הון הכלולה בהון העצמי של הבנק.

- ההשקעה בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ, ו-נ.פ.א. ניהול פיננסי אישי בע"מ - מוצגת על בסיס העלות.

להלן נתונים לגבי עלות המניות בתיק הבנקאי והשווי ההוגן שלהן:

31 בדצמבר 2007	30 ביוני 2008	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
117	117	עלות
29	15	התאמה לשווי הוגן*
146	132	שווי הוגן**

* כולל הפרשה לירידת ערך שנזקפה לדוח רווח והפסד בסך של כ-6 מיליון ש"ח (31.12.07 - 5 מיליון ש"ח), והתאמות לשווי הוגן שנזקפו לקרן "מהתאמת בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך 21 מיליון ש"ח. (31 בדצמבר 2007 - 34 מיליון ש"ח).
 ** מזה שווי הוגן המבוסס על מחיר מצוטט בבורסה, בסך 113 מיליון ש"ח. (31.12.07 - 125 מיליון ש"ח).

9. שינויים במערכת המחשב המרכזית

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות משותפות עם חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שרותי המחשב אותם מקבל הבנק מהחברה האם מעוגנים בהסכמים על בסיס כלכלי, המבטיחים את רציפות הספקת שרותי המחשב - הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופות המעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת. החל משנת 2002 מבצעת חברת האם פרויקט מחשוב מקיף במסגרתו מחודשות תשתיות המחשב המרכזי, תוך החלפת מערכת ההפעלה הקיימת ומעבר למערכת הפעלה של י.ב.מ. עד ליום 31.12.2006 הוטמעו, במסגרת פרויקט זה - שלוש תת מערכות ליבה מרכזיות, המהוות כ-70% מתכולת פרויקט חידוש תשתיות המחשב. לאור זאת, העריכה הנהלת חברת האם, כי עיקר הפרויקט הסתיים למעשה - והשלמת הסבת יתרת המערכות, תתבצע במסגרת פעילות הפיתוח השוטפת בחברת האם. במסגרת זו הושלמה בשנת 2007 ובמחצית הראשונה של שנת 2008 הטמעתן של חמש "מהדורות" נוספות. לפרטים נוספים בקשר לפרויקט זה - ראה פרק 12 בדוח השנתי לשנת 2007.

חלקו של הבנק בעלות הפרויקט, טרם נקבע סופית - אך בכל מקרה הוסכם בין הבנק לחברה האם כי סך ההשקעה של הבנק בפרויקט (לא כולל עלויות הדרכה והטמעה) לא יעלה על 20 מיליון דולר (לא כולל מע"מ). חלק הבנק בפרויקט ליום 30 ביוני 2008, מסתכם בסך של כ-19.4 מיליון דולר (לא כולל מע"מ).

10. פעילות הבנק בשוק ההון

פעילות הבנק בניירות ערך

הבנק מבצע פעילות בניירות ערך עבור לקוחותיו וכן עבור עצמו לכיסוי התחייבויותיו בגין פקדונות הציבור ולשימושי הון פעיל. היקף תיק ניירות הערך שהחזיק הבנק ליום 30.6.2008 עבור עצמו ועבור לקוחותיו, הסתכם בכ-130 מיליארד ש"ח (31.12.2007 - כ-12.5 מיליארד ש"ח).

היקף תיק הלקוחות הסתכם בכ-10.2 מיליארד ש"ח, המהווה גידול בשיעור של כ-3%, לעומת יתרתו ביום 31.12.2007.

היקף העמלות מעסקי לקוחות בניירות ערך הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2008 בכ-9 מיליון ש"ח, לעומת 12 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ניהול השקעות

הבנק מנהל באמצעות חברה בת תיקי השקעות עבור לקוחותיו וביניהם לקוחות פרטיים, גופים עסקיים וגופים מוסדיים.

היקף נכסי הלקוחות שנוהלו על ידי חברת הבת, כאמור, ליום 30.6.2008 - הסתכם בכ-1,351 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-1.7% לעומת היקפם ביום 31.12.2007.

קרנות נאמנות

הבנק מנהל באמצעות חברה בת, 15 קרנות נאמנות, שנכסיהן ליום 30.6.2008 הסתכמו בכ-1,062 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של 178% לעומת היקפם בתחילת השנה. הכנסות הבנק מניהול קרנות נאמנות הסתכמו במחצית הראשונה של השנה בכ-2.5 מיליון ש"ח, לעומת כ-2.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של כ-10.7%, הנובעת משינוי בתמהיל קרנות הנאמנות המנוהלות על ידי הבנק. לענין השלכות "הרפורמה בשוק ההון" על הבנק, בנושא זה - ראה פרק 11 להלן.

11. הרפורמה בשוק ההון

כללי

בשנת 2005 נחקקו בכנסת שלשה חוקים, שנועדו להסדיר את הפעילות בשוק ההון בישראל, לרבות: השקעות בניירות ערך, השקעות בקרנות נאמנות, והשקעות בנכסים המיועדים לחסכון פנסיוני (ובכללם השקעות בקופות גמל). החוקים האמורים עורכים הבחנה בין שלושה סוגי גופים הפועלים בתחום זה:

- יצרנים - המנפיקים ניירות ערך או עוסקים בניהול של מוצרי השקעה ומוצרים פנסיוניים.
- משווקים - העוסקים בשווק ניירות ערך, קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים (לרבות קופות גמל, ביטוחי חיים וקרנות פנסיה) - בתמורה לקבלת עמלת שווק.
- יועצים - להם הותר לעסוק ביעוץ השקעות או ביעוץ פנסיוני. הייעוץ ללקוחות חייב להיות אובייקטיבי ולהביא בחשבון את טובת הלקוח, בלבד, וינתן בתמורה לעמלות ייעוץ או בתמורה לעמלת הפצה אחידה מהיצרנים - בהתאם לתקנות שאושרו על ידי הכנסת.

במסגרת חוקים אלו נאסר על התאגידים הבנקאיים לעסוק בשווק ניירות ערך, קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים וכן נאסר עליהם לנהל קרנות נאמנות וקופות גמל. המחוקק איפשר לבנקים להיפרד מניהול קופות הגמל וקרנות הנאמנות במדורג, בתוך תקופות שנקבעו בחוק - תוך אבחנה בין "בנקים גדולים", לבין בנקים "בינוניים וקטנים" (עליהם נמנה הבנק), כדלקמן:

- פעילות ניהול קופות הגמל - תימכר על ידי הבנקים הבינוניים והקטנים בתוך שש שנים מיום אישור החוק.
- פעילות ניהול קרנות נאמנות - תימכר על ידי הבנקים הבינוניים והקטנים בתוך שמונה שנים מיום אישור החוק.

ייעוץ פנסיוני

במסגרת החוקים הנ"ל - הותר לבנקים לעסוק בייעוץ פנסיוני, כתחליף לניהול קופות גמל. ככלל, חויבו הבנקים למכור את פעילות קופות הגמל - כתנאי מוקדם לקבלת רשיון ל"ייעוץ פנסיוני".

עם זאת החליט הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון במשרד האוצר (להלן: "הממונה") בחודש דצמבר 2007 (מכח הסמכות שניתנה לו בחוק), לתת העדפה לתאגידים בנקאיים שהונם העצמי אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח (ובהם הבנק) - באמצעות דחיית המועד בו יורשו הבנקים הגדולים יותר להתחיל במתן ייעוץ פנסיוני לשכירים - לשנת 2010. מאידך, הוראה זו לא תחול על יישובים הנמצאים באזורי ה"פריפריה" (ביישובים אלו יותר לבנקים הגדולים לתת שרותי ייעוץ פנסיוני כבר בשנת 2008).

במסגרת סמכותו התיר ה"ממונה" לבנק, לבקשתו, לעסוק בייעוץ פנסיוני בתקופת הביניים (עד לתום שש שנים ממועד פרסום החוק) - קודם להשלמת מכירת מלוא פעילות קופות הגמל - וכתנאי שלא ישלוט בתקופה הזו בחברה לניהול קופות גמל (דהיינו, החזקותיו במניות חברה לניהול קופות גמל, יפחתו משיעור של 50%).

לאור היתר זה - ובמטרה לממש את ההעדפות שניתנו ל"בנקים הבינוניים", מוקדם ככל האפשר - חתם הבנק ביום 5 בדצמבר 2007 על הסכם, במסגרתו מכר הבנק 51% מפעילות קופות הגמל לקבוצת משקיעים, בתמורה לסך של כ-76 מיליון ש"ח. יתרת הפעילות (49%) תימכר על ידי הבנק לרוכשים לכל המאוחר בחודש אוגוסט 2011 (להלן: "מועד המימוש הסופי").

לאחר המכירה מחזיקים: הבנק (49%), וקבוצת הרוכשים (51%) במשותף בחברה חדשה - הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ - שהוקמה מכח ההסכם וקלטה את פעילות קופות הגמל של הבנק (ראה גם פרק 14 בדוחות לשנת 2007).

במסגרת ההסכם הוארך תוקף הערכות שנתן הבנק בעבר לעמיתי "מרכנתיל קופה מרכזית לפיצויים" - לפיה, התחייב הבנק לפצות את עמיתי הקופה, במקרה בו יפחת שווי המימוש של זכויותיהם מהסכום הנומינלי שהופקד על ידם בקופה. על פי ההסכם תפקע ערכות הבנק - לכל המאוחר - ב"מועד המימוש הסופי" (ראה גם באור 6 ב' (4) לתמצית הדוחות הכספיים).

לאחר השלמת מכירת פעילות קופות הגמל, כאמור - ולאור הערכת הבנק, כי תחום הייעוץ פנסיוני מהווה פוטנציאל לפיתוח מקורות הכנסה נוספים לבנק - החל הבנק להערך לקראת כניסתו לפעילות בתחום זה. הערכות זו כללה את הצעדים הבאים:

- הכנת תכנית עסקית שהוצגה לדירקטוריון הבנק, ואושרה על ידו ביום 12.3.2008.
- בניית תשתית ארגונית למתן ייעוץ פנסיוני בפריסה ארצית, לרבות: הכשרת 25 מיועצי ההשקעות של הבנק לעיסוק בתחום זה, והכשרת כ-30 יועצים ופקידים מתמחים נוספים.
- פיתוח מערכות מיחשוב התומכות בייעוץ הפנסיוני ובהפצת המוצרים הפנסיונים - בשיתוף עם חברת האם.
- הכנת תשתית משפטית מתאימה הכוללת: הסכמי ייעוץ, הסכמי הפצה והתאמת נהלי העבודה בבנק.
- הקמת מוקדי ייעוץ בחלק מסניפי הבנק ומוקדי ייעוץ אזוריים למתן פתרונות ללקוחות ביתר הסניפים.
- הקמת יחידות תמיכה עסקיות ותפעוליות.
- חתימה על 21 הסכמי הפצה עם יצרני מוצרים פנסיוניים.

ביום 12.6.2008 קיבל הבנק רישיון מה"ממונה" לעסוק במתן ייעוץ פנסיוני לאוכלוסיית ה"שכירים" והעצמאיים.

ייעוץ וניהול תיקי השקעות

הבנק עוסק בייעוץ וניהול השקעות ובניהול קרנות נאמנות (בתקופת הביניים שהותרה לו מכח החוק, כאמור).

בעקבות החוקים והתקנות שהסדירו את הפעילות בתחום ייעוץ השקעות, חתמו הבנק ומרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ, על הסכמי הפצה, כדלקמן:

- 36 הסכמי הפצה בין הבנק לבין חברות לניהול קרנות נאמנות.
  - 7 הסכמי הפצה בין מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ, לבין חברי בורסה המפיצים את קרנות הנאמנות של הבנק.
- הכנסות הבנק מעמלות הפצת קרנות נאמנות בתקופת הדוח הסתכמו ב-0.8 מיליון ש"ח, לעומת 0.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

12. חברות מוחזקות

מרכנתיל שוקי הון בע"מ (לשעבר: מרכנתיל ניהול תיקים בע"מ)*

החברה עוסקת בניהול תיקי השקעות עבור מוסדות, חברות ויחידים. כן מחזיקה החברה במלוא זכויות הבעלות והשליטה בחברת "מרכנתיל קרנות נאמנות" וב-51% מזכויות הבעלות והשליטה, בחברת מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ. מאזן החברה ליום 30 ביוני 2008 מסתכם בסך כ-17 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-17 מיליון ש"ח. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק במחצית הראשונה של שנת 2008 (ללא פעילות מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ ומרכנתיל גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ) הסתכמה בכ-0.6 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של כ-1.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ

החברה עוסקת בניהול קרנות נאמנות והינה בבעלות מלאה של "מרכנתיל שוקי הון בע"מ". ליום 30 ביוני 2008 מנהלת החברה 15 קרנות נאמנות שהיקף נכסיהן לאותו תאריך הסתכם בסך של כ-1,062 מיליון ש"ח, לעומת כ-382 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2007.

מאזן החברה ליום 30 ביוני 2008 מסתכם בסך של כ-7.0 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-6.6 מיליון ש"ח. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק במחצית הראשונה של שנת 2008, הסתכמה בסך של כ-0.3 מיליון ש"ח, לעומת כ-0.6 מיליון ש"ח אשתקד.

לענין השפעת ה"רפורמה בשוק ההון" על החברה, ראה פרק 11 לעיל.

מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ

החברה הוקמה ביום 9.7.2007 על ידי מרכנתיל שוקי הון בע"מ (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ואחרים. בהתאם להסכם שנחתם בין מרכנתיל שוקי הון בע"מ לבין יתר השותפים, מסתכם חלקו של הבנק (באמצעות מרכנתיל שוקי הון בע"מ), בהון ובזכויות הצבעה של החברה - בשיעור של 51%. החברה החלה את פעילותה בחודש אוקטובר 2007 ועוסקת בניהול השקעות גלובלי עבור לקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים.

מאזן החברה ליום 30.6.2008 מסתכם בסך כ-0.5 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בסך של 0.4 מיליון ש"ח. חלק הבנק בהפסד החברה במחצית הראשונה של שנת 2008 הסתכם בכ-0.1 מיליון ש"ח.

* ביום 15.4.2008 שונה שמה של החברה מ"מרכנתיל ניהול תיקים בע"מ" - לשמה הנוכחי.

הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ

חברת הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ הוקמה על ידי הבנק ואחרים ביום 12 באוגוסט 2007, כחלק מההסכם למכירת פעילות קופות הגמל של הבנק (ראה גם פרק 11 לעיל) - במסגרתו נמכרה פעילות זו לחברת הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ. חלקו של הבנק בהון ובזכויות ההצבעה בחברה מסתכם ב-49%.

ליום 30 ביוני 2008, מסתכמת השקעת הבנק בחברה בסך של כ-75 מיליון ש"ח.

מאזן החברה ליום 30 ביוני 2008 הסתכם בסך של כ-149 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-146 מיליון ש"ח. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק במחצית הראשונה של שנת 2008 הסתכמה בכ-1.7 מיליון ש"ח.

חברות מוחזקות אחרות

א. השפעתן של יתר החברות המוחזקות של הבנק - מרכנתיל נכסים בע"מ, מרכנתיל השקעות בע"מ, מרביט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, ומרכנתיל הנפקות בע"מ - אינה מהותית ביחס לפעילות הבנקאית בקבוצה.

ב. ביום 2.7.2008 התקבלה בדירקטוריון הבנק החלטה על הפסקת פעילותה ופירוקה מרצון של ב.מ.ד. חיתומים וייזום השקעות בע"מ - על רקע פעילותה הדלה של החברה, מחד - והעלויות הגבוהות הנדרשות לתפעולה, מאידך.

13. המבקר הפנימי

פרטים לגבי המבקר הפנימי, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם הוא פועל, תכנית הביקורת השנתית והשיקולים בקביעתה - נכללו בדוח השנתי לשנת 2007. בתקופת הדוח לא חלו שינויים בפרטים אלו.

כרבע השני של השנה הגושו על ידי המבקר הפנימי 4 דוחות ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון והמנהל הכללי. כמו כן נידונו בתקופת זו 20 דוחות - בישיבות ועדת הביקורת של הדירקטוריון.

14. חקיקה והסדרים הנוגעים למערכת הבנקאית

א. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות

בעקבות החלטות שקיבלו מספר בנקים במערכת הבנקאית - במחצית השנייה של שנת 2006 - לעדכן את תעריפי העמלות בגין השרותים הניתנים על ידם במספר תחומים, לאחר תום התקופה שבה התחייבו הבנקים להקפיא את תעריפי העמלות - התפתח דיון ציבורי בנושא זה. במהלך הדיון נשמעו קריאות מצד גופים צרכניים המצדדות בהגברת הפיקוח על הבנקים בנושא זה.

בעקבות הדיון ובהמשך למספר הליכי חקיקה שנפתחו בכנסת בנושא זה, שכללו ארבע הצעות חוק פרטיות מטעם חברי הכנסת והצעת חוק נוספת מטעם הממשלה, אישרה הכנסת ביום 26 ביוני 2007, את חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 12), התשס"ז 2007. המטרות שעמדו בבסיס החוק כללו:

- יצירת אחידות בשמות השרותים הבנקאיים.
- צמצום מספר השרותים שבשלם נגבות עמלות.
- שיפור ביכולת ההתמצאות של הלקוחות במחירי השרותים הבנקאיים, והשוואה בינם למחירים בבנקים אחרים.

עיקרי ההוראות שנכללו בחוק, הינן כדלקמן:

- הוטל על הנגיד, לאחר התייעצות עם הועדה המייעצת, לקבוע את רשימת השרותים שבגינם רשאי תאגיד בנקאי לגבות עמלות מלקוחותיו ("התעריפון המלא") ואת אופן חישובן של העמלות שניתן לגבות בגין שרותים אלה.
- הנגיד רשאי לקבוע "תעריפונים מצומצמים" (המהווים חלק מ"התעריפון המלא") לגבי סוגים מסוימים של שרותים בנקאיים או לגבי סוגי לקוחות מסוימים.
- תאגיד בנקאי יוכל להוסיף שרות נוסף, שאינו כלול ב"תעריפון המלא" - רק לאחר הגשת בקשה מנומקת למפקח על הבנקים. המפקח יהיה רשאי לאשר את הבקשה או לדחותה - בתוך 30 יום מקבלתה.
- הנגיד יהיה רשאי לקבוע "סל שרותים בנקאיים", שתאגיד בנקאי יחויב להציע ללקוחותיו, ושכגינם תגבה עמלה כוללת אחת.
- הנגיד רשאי להכריז על שירותים בנקאיים מסוימים כ"שירותים ברי פיקוח", בהתקיים אחת העילות הבאות:

1. התשלום בגין השרות עלול להפחית את התחרות בגין אותו שרות.

2. הלקוח יכול לקבל את השרות רק בתאגיד הבנקאי שבו מתנהל חשבונו.

3. מדובר ב"שרות חיוני" ויש צורך בפיקוח עליו מטעמים של טובת הציבור.

הנגיד יהיה רשאי לקבוע לגבי "שרות בר פיקוח" את סכום העמלה שתגבה בגינו, או את סכומה המכסימלי, או לאסור על גביית עמלה כלשהי בגינו.

- הוטלה חובה על תאגידים בנקאיים להודיע מראש למפקח על הבנקים על כוונתם להעלות את תעריף העמלה בגין שירות בנקאי שאינו "בר פיקוח" - לפחות 30 יום לפני המועד המתוכנן להעלאת התעריף.

- המפקח על הבנקים רשאי להטיל עיצום כספי על תאגיד בנקאי שגבה עמלות בגין שירותים שאינם כלולים ב"תעריפון המלא", או שהעלה את תעריפי העמלות שהוא גובה - מבלי שהודיע על כך מראש למפקח.

ההוראות העיקריות הכלולות בחוק (קביעת ה"תעריפון המלא" וה"תעריפונים המצומצמים"), נועדו להיכנס לתוקף בתום שלושה חודשים מיום פרסום החוק - עם זאת הותר לנגיד בנק ישראל לדחות מועד זה בשלושה חודשים נוספים.

לפיכך, מכח הסמכות שהוקנתה לו בחוק, פורסמו על ידי נגיד בנק ישראל ביום 8 בינואר 2008, "כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח - 2008".

התקנות כוללות את "תעריפון העמלות המלא" (החל על לקוחות המקבלים שירות בנקאי מלא), ו"תעריפונים מצומצמים" (שיחולו על מגזרי לקוחות - שמקבלים שירותים בנקאיים חלקיים, כגון: "שירותי ניהול חשבון עובר ושכ", "שירותים בגין הלוואות לדיור" ו"שירותים בגין כרטיסי אשראי", בלבד).

הלקוחות עליהם חלים תעריפוני עמלות אלו, כוללים שני פלחי לקוחות:

- יחידים.

- תאגידים שמחזור הכנסותיהם השנתי, אינו עולה על מיליון ש"ח (להלן: "עסקים קטנים").

עיקר השינויים שנכללו בתקנות ובתעריפונים שצורפו אליהן, כאמור - הינם:

- מספר העמלות הכלולות בתעריפונים החדשים, הופחת משמעותית ביחס למספרן כיום (בשיעור של כ-64%) והובהר כי לא ניתן יהיה לגבות עמלות ממגזרי הלקוחות עליהם חלה ההוראה - שאינן כלולות בתעריפונים החדשים.
- יחיד יהיה פטור מתשלום "דמי ניהול קבועים" בגין חשבון עובר ושב, למעט תשלום בגין פעולות המבוצעות בחשבונו על ידי פקיד או באמצעות ערוצים ישירים, כמפורט להלן.
- ניתן יהיה לגבות עמלה בגין "הקצאת מסגרת אשראי", מלקוח יחיד - רק אם הלקוח לא ניצל כלל את מסגרת האשראי שהוקצתה לו. לקוח שניצל את מסגרת האשראי - בחלקה או במלואה - יחויב בריבית או בעמלת הקצאת אשראי, כגבוה מביניהן.
- נאסר לגבות עמלה בגין "טיפול באשראי" מ"עסקים קטנים" ומלקוחות "יחידים" (בגין הלוואות בהיקף שאינו עולה על 50,000 ש"ח). כמו כן, נאסר לגבות עמלה זו בעת חידוש אשראי שאינו כרוך בשינוי או בהגדלת בטחונות. במקרה של הגדלת האשראי - ניתן יהיה לגבות עמלה רק בגין תוספת האשראי.
- נערכה הבחנה בין עמלות שייגבו בגין שירותים כ"חשבון עובר ושב" - הניתנים על ידי פקיד (וכוללים רשימה סגורה של 8 סוגי פעולות), לבין עמלות שייגבו בגין שירותים כנ"ל - הניתנים באמצעות ערוצים ישירים (וכוללים רשימה סגורה של 10 סוגי פעולות).

בתחילת חודש מאי 2008 הגיש הבנק לאישור בנק ישראל הצעה לתעריפוני עמלות - במתכונת התעריפונים שנקבעו על ידי בנק ישראל. לאחר התאמות קלות אושרו התעריפונים על ידי בנק ישראל.

החל ביום 1 ביולי 2008 מיושמות הוראות החוק על ידי כלל הבנקים בישראל והופעל משטר עמלות חדש - בהתאם לכללים שנקבעו בתקנות שפרסם בנק ישראל, כאמור.

על פי הערכות מוקדמות המתבססות על היקף העמלות שגבה הבנק בחודש הראשון להפעלת משטר העמלות החדש - מעריכה הנהלת הבנק, כי לא צפוי קיטון בהכנסות התפעוליות של הבנק בעקבות יישום החוק. יודגש עם זאת, כי הערכות אלו מבוססות על תצפיות שנערכו בתקופה קצרה מאד, ואינן מביאות בחשבון שינויים אפשריים בהכנסות עקב התאמות שעשויות להתרחש בהתנהלות הלקוחות, והתאמות מחירים עתידיות אחרות. לפיכך, ההשלכות הצפויות מיישום הוראות החוק על התוצאות הכספיות של הבנק, בטווח הארוך - עשויות להיות שונות מאומדנים ראשוניים אלה.

ב. חקיקה בתחום המסים

חבות המס של התאגידים בישראל חושבה עד ליום 31.12.2007, על פי הוראת חוק מס הכנסה (תאומים) בשל אינפלציה), התשמ"ה - 1985 (להלן: "חוק התאומים") - שנחקק בתקופה בה שררו במדינת ישראל שיעורי אינפלציה גבוהים מאוד - במטרה למנוע תשלום מס על רווחים אינפלציוניים. לאור הירידה המתמשכת בשיעורי האינפלציה - לשיעורים המקובלים בעולם המערבי, והציפיה להמשך מגמת היציבות הכלכלית - סבר משרד האוצר כי "חוק התאומים" - התייתר למעשה, מכיוון שהטרחה הכרוכה בהמשך הפעלת החוק אינה מצדיקה (לדעת משרד האוצר), את התועלת הנמוכה הנובעת ממנו. לאור האמור לעיל, אישרה הכנסת ביום 26 בפברואר 2008, את "חוק מס הכנסה (תיאומים) בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח - 2008.

במסגרת התיקון לחוק - בוטלו מרבית הסעיפים שנכללו ב"חוק התאומים" - החל משנת 2008.

התיקון לחוק משנה את חישוב חבות המס של התאגידים הבנקאיים בשני מרכיבים עיקריים:

- הוספת חבות מס בגין "רווחים אינפלציוניים", עקב ביטול הסעיף שהתיר לתאגידים לנכות מהרווחים החייבים במס את "שחיקת" ההון העצמי במונחים ריאליים ("ניכוי בשל אינפלציה") - הנגזר משיעור עליית מדד המחירים לצרכן, ומהיקף ההון החשוף לאינפלציה (כהגדרתו ב"חוק התאומים").
- הקפאת שיעור עליית המדד (ששימש, בין היתר, לחישוב מרכיב ה"ניכוי בשל פחת") - על פי המדד שפורסם בתום שנת 2007 - ללא מתן אפשרות לעדכנו על פי השינויים שיחולו בשיעור עליית המדד - לאחר תום שנת 2007.

התיקון לחוק, כאמור, צפוי לפגוע בעיקר במוסדות כספיים שמימון פעילותם מבוסס על הונם העצמי.

בכדי להקטין את הפגיעה הצפויה בגופים אלו, אישרה הכנסת, במקביל לחקיקה האמורה, תיקון עקיף לחוק מס ערך מוסף (מס' 35). החקיקה מתקנת את הגדרות "רווח" ו"שכר" כדלקמן:

- ה"רווח" של מוסד כספי שבגינו מחושב "מס רווח" - יכלול גם את מס השכר ששולם על ידו (עד לתיקון לא ניתן היה לנכות את מס השכר לצורך חישוב זה).
- ה"שכר" של מוסד כספי בגינו מחושב מס שכר - יכלול גם את חלק המעביד בתשלומים ששולמו על ידו למוסד לביטוח לאומי.

התיקון ייכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2009. עם זאת, נקבע במסגרת הוראות מעבר שנכללו בחוק, כי בשנת 2008 ייושם התיקון לחוק חלקית, באופן שיותר למוסד הכספי לנכות 50% ממס השכר ששולם על ידו בשנת 2008 - לצורך חישוב מס הרווח, ובמקביל יוטל מס שכר על 50% מתשלומי המוסד הכספי לביטוח הלאומי.

התיקון לחוק מס ערך מוסף, כאמור - צפוי להגדיל את הרווח הנקי של הבנק בשנת 2008 בכ-2 מיליון ש"ח (מזה כ-1 מיליון ש"ח, הנובע מקיטון חד פעמי בהפרשות למיסים על הכנסה - עקב עדכון שיעורי המס על פיהם מחושבים ה"מסים הנדחים").

ההשלכות שיהיו לביטול "חוק התאומים", כאמור - על רווחי הבנק בשנת 2008 - נגזרות משיעורי האינפלציה שישירו בישראל בשנה זו. לפיכך, לא ניתן להעריך למפרע את ההשלכות שיהיו לביטול "חוק התאומים" על רווחי הבנק בשנת 2008. יצוין עם זאת - כי הטבת המס שהייתה נרשמת במחצית הראשונה של שנת 2008, בגין עליית המחירים לצרכן בתקופה זו, לולא התיקון ל"חוק התאומים", כאמור - הייתה מסתכמת בכ-10 מיליון ש"ח (בתקופה המקבילה אשתקד רשם הבנק הטבת מס בגין מרכיב זה בסך של 1 מיליון ש"ח).

ג. החוק לאיסור מימון טרור

ביום 29 בדצמבר 2004 התקבל בכנסת חוק איסור מימון טרור, התשס"ד - 2004 אשר נכנס לתוקף בתחילת חודש אוגוסט 2005. על פי החוק, מי שעושה פעולה ברכוש של אדם בהיותו מודע לכך שאותו אדם הוא פעיל טרור או שהוא מוכרז ככזה (בהליך הקבוע בחוק) - עובר עבירה פלילית. כמו כן נקבע, כי בנק חייב לדווח על נסיון לביצוע פעולה כאמור ו/או על ביצועה, וכי אי דווח כאמור מהווה אף הוא עבירה פלילית.

ביום 12.12.06 פורסם תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א - 2001.

התיקון לצו מתייחס בין היתר לפעילות התאגיד הבנקאי מול מוסדות פיננסיים ותושבים ברשות הפלסטינית.

ביום 28.11.2006 חתם שר האוצר, בתוקף סמכותו לפי סעיף 9(ד) לחוק איסור מימון טרור, התשס"ה - 2005, על היתר ספציפי, לפיו מותרת לבנק עשיית פעולה ברכוש של אדם במהלך עסקיו, עבור תאגיד בנקאי אחר, לקוח של תאגיד בנקאי אחר, בנק הדואר או לקוח של בנק הדואר - באמצעות חשבון קורספונדנט המנוהל אצלו ובלבד שאם ניתנו הנחיות ממשטרת ישראל לגבי אותה פעולה ברכוש - יפעל הבנק לפי הנחיות כאמור.

הבנק קשור בהסכם למתן שרותי סליקה לבנק אחר הנמצא ברשות הפלסטינאית. על פי היתר זה רשאי הבנק להמשיך ולהעניק שרותי סליקה לבנק האחר כאשר אחריות הבדיקה לגבי כל פעולה כנ"ל מוטלת על הבנק הסופי (ולא על הבנק הסולק). לאור ההיתר של שר האוצר, כאמור - החליט הבנק להמשיך, בשלב זה, את ההתקשרות הקיימת עם הבנק האחר.

בחודש אוקטובר 2007 החליט הקבינט הבטחוני להכריז על החמאס ברצועת עזה - כעל ישות עוינת. בעקבות החלטה זו, החליט הבנק (בדומה לצעדים שננקטו על ידי בנקים אחרים בישראל) להגביל את פעילותו עם סניפי הבנקים הפועלים ברצועת עזה, לסליקת המחאות בשקלים וקבלת העברות בשקלים, בלבד - עד לקבלת היתר מבנק ישראל - להפסקת ייצוג הבנקים הפלסטינאים הפועלים ברצועה. עם קבלת ההיתר, כאמור - יופסקו כל השרותים הבנקאיים שמעניק הבנק לתושבי רצועת עזה.

לעניין הודעת צד ג' שהוגשה כנגד הבנק ובנקים אחרים בנושא זה - ראה באור 6' (א) לתמצית הדוחות הכספיים.

ד. הצעת חקיקה בנושא הרשויות המקומיות

ביום 13.3.2007 פורסמה מטעם ועדת הכספים של הכנסת: "הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקון) - ייעוד כספי הקצבות לתשלום משכורות (הוראה שעה), התשס"ז - 2007", על פיה יתאפשר לרשויות מקומיות מסוימות שבהן קיימת "הלנת שכר" לפתוח חשבונות בנק מיוחדים, שיהיו חסונים מפני עיקול לתקופה של שלשה חדשים והכספים שיופקדו בהם ישמשו לתשלום משכורות לעובדי הרשויות. עד כה טרם הושלמו הליכי החקיקה בגין הצעת החוק. להערכת הנהלת הבנק, השפעת הצעת החוק על הבנק (גם אם תתקבל כלשונה) איננה מהותית.

15. גילוי בדבר תהליך אישור הדוחות הכספיים

ביום 27 באפריל 2008, פרסם בנק ישראל הוראת שעה בנושא: "גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים". ההוראה מאמצת את הנחיות הרשות לניירות ערך בנושא זה, שאושרו על ידה ביום 23.7.2007.

על פי ההוראה הוטל על התאגידים הבנקאים לכלול בדוחות הדירקטוריון הרבעוניים והשנתיים, מידע בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים, כמפורט להלן:

א. דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק. הדירקטוריון מינה את "ועדת המאזן" המופקדת מטעמו על הפיקוח, הבקרה וההכוונה של תהליך אישור הדוחות הכספיים בבנק - ומגישה לדירקטוריון, בסיום עבודתה - את המלצותיה בנוגע לאישור הדוחות הכספיים. "ועדת המאזן" כוללת שישה דירקטורים, שארבעה מהם הינם דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" (כמוגדר בהוראות בנק ישראל), כדלקמן:

שלמה זוהר* - יו"ר הדירקטוריון ויו"ר ועדת מאזן.

דוד דוד*

נחום הדסי

שושנה וינשל*

אהוד נחתומי

מאיר שביט*

* דירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית.

ב. תהליך אישור הדוחות הכספיים הרבעוניים כולל את השלבים והאורגנים הבאים:

ועדת גילוי

כחלק מיישום הוראות בנק ישראל בנושא הגילוי בדוחות הכספיים, המתבססת על סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley (ראה פרק 16 ה' להלן) - הוקמה בבנק ועדת גילוי - בראשות מנכ"ל הבנק ובה חברים כל חברי ההנהלה של הבנק, המבקר הפנימי ומנהלים בכירים נוספים. הועדה מתכנסת אחת לרבעון (קודם לתחילת הדיונים בדוחות הכספיים), בהשתתפות רואי החשבון המבקרים ודנה בהתפתחויות שחלו בנושאים שונים במהלך פעילותו העסקית של הבנק ברבעון האחרון, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי בדוחות הכספיים, לרבות: שינוי חקיקה והוראות חדשות, שינויים במדיניות החשבונאית, התפתחות בתביעות משפטיות, שינויים בבקורות הפנימיות (אם היו כאלה), תרמיות ומעילות (במידה וארעו). המלצות ועדת הגילוי מיושמות בדוחות הכספיים של הבנק.

ועדת מאזן

כאמור, האורגן המופקד מטעם הדירקטוריון על בקרת תהליך אישור הדוחות הכספיים הינו ועדת המאזן. לקראת הדיון בפורום "ועדת מאזן", נמסרת לעיונם של חברי "ועדת המאזן" טיוטת הדוחות הכספיים בצרוף מסמכים נוספים שנועדו לסייע להם בהבנת וניתוח הדוחות הכספיים, לרבות: ניתוח השינויים בתוצאות הכספיות על "בסיס אחיד", התפתחות רב שנתית ורב רבעונית של נתונים מאזנים ותוצאתיים (לרבות נתונים בחתך מגזרי פעילות), ופרטים נרחבים בנושא "חובות בעייתיים וההפרשות לחובות מסופקים".

לאחר קבלת מסמכים אלו - מקיימת ועדת המאזן דיון מפורט בדוחות (פורום "ועדת מאזן"), בו נוטלים חלק - מלבד חברי ועדת המאזן - גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדוח הכספי (לרבות: המנכ"ל, החשבונאי הראשי והמבקר הפנימי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

במסגרת הדיון סוקרים המנכ"ל והחשבונאי הראשי בהרחבה את הדוחות הכספיים, תוך מתן הסברים מפורטים לגבי הגורמים לשינויים ולהתפתחויות בכספים, בהתחייבויות ובתוצאות הכספיות, ונושאים אחרים, כגון: שינויים במדיניות החשבונאית, שינויים בחוקים ובהוראות בנק ישראל, שינויים במדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים והתפתחויות בהתחייבויות התלויות - והשפעתן על הדוחות הכספיים. בנוסף, מתקיים דיון נרחב בהתפתחויות שחלו בחובות הבעייתיים בבנק ובהפרשות לחובות מסופקים. רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאים שעלו במהלך סקירת הדוחות הרבעוניים ועל עניינים אחרים שלדעת רואי החשבון יש להביאם לידיעת חברי ועדת המאזן.

בתום הדיון מגישה ועדת המאזן את המלצותיה לדירקטוריון בנוגע לאישור הדוחות הכספיים - לקראת הדיון שעורך הדירקטוריון בדוחות הכספיים.

דירקטוריון הבנק

לאחר הדיון בפורום "ועדת המאזן" - מתקיים דיון נוסף במליאת הדירקטוריון - לצורך אישור הדוחות הכספיים. לקראת הדיון נמסרת לחברי הדירקטוריון טיוטה מעודכנת של הדוחות הכספיים (לאחר ששולבו בה המלצות וההחלטות שהתקבלו ב"ועדת המאזן"), בצרוף כל המסמכים שהונחו בפני חברי ועדת המאזן.

בדיון במליאת הדירקטוריון נוכחים - מלבד חברי הדירקטוריון - גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדוח הכספי (לרבות: המנכ"ל, החשבונאי הראשי והמבקר הפנימי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

הדיון כולל: סקירת הדוחות הכספיים על ידי המנכ"ל והחשבונאי הראשי (לרבות הנושאים שנכללו בסקירה בפורום "ועדת מאזן"), דוח על יישום המלצות ועדת המאזן, עמידת הבנק במגבלות החשיפה לסיכונים הקבועות בהוראות, או כאלו שנקבעו על ידי הדירקטוריון, דוח על עסקאות חריגות או מהותיות לעסקי הבנק ודוח על השקעות ריאליות.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאי סקירת הדוחות הרבעוניים ועל עניינים אחרים שלדעת רואי החשבון ראוי להביאם לידיעת חברי הדירקטוריון.

במהלך הדיון מפנים חברי הדירקטוריון להנהלה ולגורמים אחרים הקשורים לדווח הכספי שאלות ובקשות לקבלת הבהרות לגבי נושאים שונים שנכללו (או שאמורים היו להכלל) בדוחות הכספיים. בתום הדיון - בכפוף לקבלת תשובות מספקות מצד הנהלת הבנק - מאשר הדירקטוריון את הדוחות הכספיים.

16. עניינים אחרים

א. הוראה בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים"

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "המדידה והגילוי של חובות בעייתיים והפרשה לחובות מסופקים, בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים".

ההוראה מבוססת על התקינה החשבונאית הקיימת בארה"ב לגבי תאגידים בנקאיים. העקרונות הגלומים בבסיס ההוראה החדשה, מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות - בנושא סוג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

השינויים העיקריים שנכללו בהוראה החדשה, ביחס להוראות הקיימות, הינם:

- הוטל על התאגידים הבנקאיים לערוך הפרשות לירידת ערך נכסים, בגין אשראים בעייתיים, כאחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית" - כמפורט להלן:

- **"הפרשה פרטנית להפסדי אשראי"** - תיושם בגין ירידת ערך של אשראים בעייתיים שהיקפם החוזי עולה על מיליון ש"ח וכן עבור הפרשות בגין חייבים בעייתיים מזוהים אחרים (שההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה הקבוצתית").

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על תזרימי התקבולים המהוונים הצפויים מהחייבים, או על פי השווי ההוגן של הבטוחות ששועבדו להבטחת אותם אשראים.

- **"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי"** - תיושם עבור ירידת ערך של קבוצות אשראים הומוגניות, המורכבות מאשראים בסכומים קטנים יחסית (כגון: אשראים בגין כרטיסי אשראי, אשראי לדיוור, אשראי "צרכני" בתשלומים וכו'), וכן בגין אשראים אחרים - שנבדקו פרטנית - ולא סווגו כ"חובות פגומים". ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על שיעורי ההפסד שתועדו בעבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות.

- הוגדרו סוגים חדשים של חובות בעייתיים, כגון:

- **"סיכון אשראי נחות" (substandard)** - מוגדר כאשראי שאינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב - באופן שקיימת אפשרות שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה - אם לא יתוקנו הליקויים.

- **"חוב פגום"** - אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יגבה במועד את כל הסכומים המגיעים בגינו - וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול "הפרשה פרטנית".

על פי ההוראה יש להחיל את הסוג הנ"ל, לכל הפחות על: אשראים המצויים בפגור העולה על 90 יום, חובות ש"אורגנו מחדש", ויתרות בחשבונות עובר ושכ הנמצאים בחריגה - שהוגדרו כ"חובות בעייתיים בפגור" בהתאם לסעיף 4 (ג) בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325.

כמו כן אוסרת ההוראה לזקוף הכנסות ריבית (לא כולל הפרשי הצמדה ושער על קרן החוב), בגין חובות פגומים - על בסיס צבירה.

- **"סיכון אשראי בסווג שלילי" (classified)** - המונח מתייחס לקבוצת אשראים (לרבות סיכונים אשראי) בעייתיים - הכוללת את כל האשראים שסווגו: כ-"סיכון אשראי נחות" או כ-"חוב פגום".

- הוחמרו ההוראות בגין מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר קובעת ההוראה בנושא זה, כי:
  - יש למחוק חשבונאית כל חוב שנחשב בלתי ניתן לגביה, או חוב בעל ערך נמוך מאוד שהותרו כנכס - אינה מוצדקת.
  - יש למחוק חשבונאית באופן מיידי (כנגד הפרשה להפסד אשראי), כל חלק של חוב העודף על שווי הבטחונות - שזוהה כסכום שאינו בר גביה.
  - אין לדחות מחיקה חשבונאית של חוב - שנערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי, אלא אם צפויים ארועים ספציפיים שיחזקו את שווי החוב. דחייה זו לא תמשך, בדרך כלל, למעלה משנתיים.
  - לגבי חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס "הפרשה קבוצתית", נקבע כי:
    1. חובות כפיגור המובטחים בבטחון שאינו דירת מגורים, או חובות שאינם מובטחים - יימחקו חשבונאית אם תקופת הפיגור בגינם עולה על 150 יום.
    2. בחובות המובטחים בבטחון דירת מגורים - יש למחוק את חלק החוב העודף על שווי הבטוחה - אם תקופת הפיגור עולה על 180 יום.
    3. חובות של יחידים בפשיטת רגל או של תאגידי שניתן לגביהם צו פרוק - יימחקו חשבונאית תוך 60 יום ממועד מתן צו הכינוס (או הפירוק לפי העניין).
- הורחבו דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים. על פי טיוטת ההוראה נדרשים הבנקים, בין היתר:
  - לפרט את המדיניות החשבונאית בכל הנוגע: לשיטות ולתהליכים שיישם התאגיד הבנקאי בקביעת סכום ההפרשות להפסדי אשראי, לבסיס לפיו נקבעות הקבוצות שבגינן נערכת ההפרשה להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", לשיטות לפיהן נקבעים שיעורי ההפסד בקבוצות אלו, להשפעת השינויים בגורמים הסביבתיים על שיעורי ההפסד, לסווג "חובות פגומים", לכללים למחיקת חובות, ולמדיניות בכל הנוגע להכרה בהכנסות ריבית בגין חובות פגומים.
  - לפרט בדוח הדירקטוריון את השינויים שחלו בתקופת הדווח בכל אחד ממרכיבי ההפרשה להפסדי אשראי, להסביר (במידת הצורך) את הסיבות לשוני (אם היה) שבין ההפרשה להפסדי אשראי - לבין האמדן המקורי, לפרט את השינויים שחלו באיכות תיק האשראי של התאגיד הבנקאי בתקופה המדווחת, ולהסביר כיצד שינויים אלו השפיעו על ההפרשה להפסדי אשראי.
  - לתת גילוי כמותי נרחב ל"חובות פגומים", שיכלול בין היתר, מידע לגבי יתרת ה"חובות הפגומים" בחתכים שונים, הכוללים: אבחנה בין חובות פגומים הנמדדים על בסיס "פרטני" לכאלה הנמדדים על בסיס "קבוצתי", פירוט יתרת ה"חובות הפגומים" בכל אחד מהמסלולים לעריכת ההפרשה להפסדי אשראי, פירוט לגבי היתרה הממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדווח, מתן מידע כמותי - הן לגבי הכנסות הריבית שנזקפו בתקופת הדווח בגין "חובות פגומים" והן לגבי הכנסות הריבית שהיו אמורות להזקף בגינם על פי חוזה ההלוואה המקורי.
  - נקבעו כללים לעריכת נהלים, לתעוד ולבקרה פנימית - בגין השיטות והתהליכים לזיהוי, מדידה, ודווח של חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם. כללים אלו כוללים בין היתר:
    - הטלת חובה על התאגידי הבנקאיים לפתח שיטה עקבית לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי באמצעות תהליך שיטתי שיושם בעקביות. השיטה תתועד בכתב ותכלול הסברים וניתוחים מבוססים.

- הטלת חובה על הנהלת התאגידים הבנקאיים לסקור תקופתית את השיטה לקביעת הפסדי אשראי, לבצע בדיקות לתקפותה (Validation), ולתעד את הקשר שבין ממצאי הסקירה התקופתית של תיק האשראי לבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי.
  - עדכון נהלי התאגיד הבנקאי בקשר לשיטה לקביעת הפסדי אשראי שיתייחסו, בין היתר: לשיטות לפיצול תיק האשראי, השיטות לזיהוי חובות בעייתיים שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נמדדת על "בסיס פרטני", השיטות הקיימות למדידת הפרשה לירידת ערך והדרך לבחירת השיטה המתאימה ביותר - עבור כל אחד מסוגי האשראים הבעייתיים, השיטות לקביעת קבוצות הומוגניות, השיטה לבחירת שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי", השפעת גורמים סביבתיים על שיעור ההפרשות להפסדי אשראי, וכו'.
  - תעוד הגורמים ונושאי התפקידים בבנק המעורבים בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי.
  - תעוד מכלול המערכות הקיימות בבנק, לרבות: מערכות המידע, מערכות דרוג האשראי והשיטות לזיהוי חובות בעייתיים ועריכת הפרשות להפסדי אשראי בהן נוקט התאגיד הבנקאי - המבטיחות את נאותות ההפרשות להפסדי אשראי.
  - תעוד הבקורות הפנימיות המבטיחות שתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי תואם את הוראות הדוח לציבור. על מערך הבקרה הפנימית לכלול תהליך בקרת אשראי, לרבות: מערכת אפקטיבית לדרוג אשראי שתיושם באופן עקבי ותזהה מאפייני סיכון שונים באיכות האשראי, בקרה פנימית שתבטיח הכללת מלוא המידע הרלבנטי שנצבר בעת סקירת ההלוואות - בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, ותקשורת ותאום בין כל הגורמים המעורבים בתהליך קביעת ודוח ההפרשות להפסדי אשראי.
- ההוראה עתידה להכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2010. בעת יישומה לראשונה של ההוראה - יחולו ההוראות הבאות:
- יימחקו חשבונאית יתרות החובות הבעייתיים, העומדים בקריטריונים, שנקבעו בהוראה - למחיקה חשבונאית.
  - יבוטלו כל הכנסות הריבית שנצברו ליום 1.1.2010 - וטרם נגבו בפועל, בגין חובות פגומים העונים על הקריטריונים שנקבעו בהוראה.
  - הפרשים שיווצרו במועד היישום לראשונה של ההנחיות החדשות - בין יתרת ההפרשות להפסדי אשראי ביום 31 בדצמבר 2009, לבין יתרתן המחושבת על פי ההנחיות החדשות - ייזקפו לסעיף העודפים בהון העצמי.
- הבנק החל בהערכות ליישום הכללים החדשים שנכללו בהוראה. הערכות זו כוללת:
- הקמת ועדת היגוי עליונה, בראשות החשבונאי הראשי - שנקבע כחבר ההנהלה האחראי לביצוע הפרוייקט.
  - מינוי מנהל מיוחד לריכוז וניהול הפרוייקט.
  - הקמת צוותי עבודה, בתחומי: מתודולוגיה, חשבונאות, מערכות מידע, בסיסי נתונים, נהלים ובקרה - שיבחנו את ההיבטים השונים, בתחומי אחריותם ויקבעו את הכללים, הפרמטרים ושיטות העבודה - בנושאים שנכללו בהוראה - שיישמו בבנק ויהוו בסיס לאיפיון ופיתוח מערכות המידע הנדרשות ליישום ההוראות.

- הקמת צוותי קשר עם צוותים מקבילים בחברה האם שיקבעו את דפוסי הפעולה הנחוצים לאיפיון ושדרוג מערכות המידע היעודיות לביצוע הפרוייקט.

בתקופת הדו"ח התקשר הבנק, בשיתוף עם חברת האם, עם חברה חיצונית לצורך ניהול הפרוייקט על כל היבטיו. בשלב הראשון בדקה החברה את הכלים העומדים לרשות הבנק, כיום, בנושא זה והכינה "סקר פערים" הכולל פתרונות מוצעים לצורך יישום ההוראה. בנוסף הוכנה על ידי החברה תכנית עבודה ראשונית הכוללת הערכה כללית של לוחות הזמנים לביצוע הפרוייקט.

מכיוון שהבנק טרם גיבש את עמדתו בנושאי המתודולוגיה ובסיסי הנתונים הכלולים בהוראה (לרבות: השיטות לפיצול תיק האשראי, השיטות לקביעת "קבוצות הומוגניות" והתאמת שיעור ההפרשה להפסדי אשראי - לכל אחת מהקבוצות) - לא ניתן להעריך, בשלב זה, את השלכות יישום ההוראה - על תוצאותיו הכספיות של הבנק בעתיד.

ב. איתור והשבת נכסים של נספי השואה

בחודש פברואר 2000 הוקמה על ידי הכנסת ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא: "איתור והשבת נכסים של נספי השואה" - במקביל לוועדות בדיקה ואיתור אחרות שהוקמו ברחבי העולם בנושא זה.

בין היתר, בחנה הוועדה היבטים הקשורים בכספי לקוחות שהוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי במהלך מלחמת העולם השנייה - ובחשבונות בנק רדומים שנותרו בבנקים. עבודת הוועדה (שפעלה במשך 4 שנים) כללה גם את הבנק - על אף שהבנק הוקם רק ביום 31 בדצמבר 1971, משום שהבנק רכש בעת הקמתו את הנכסים וההתחייבויות בישראל של סניפי בנק ברקליס אינטרנשיונל בע"מ (להלן: "בנק ברקליס") שפעל בישראל בתקופה שנבדקה על ידי הוועדה.

ביום 3 בנובמבר 2004 פרסמה הוועדה, דוח המפרט את ממצאי הוועדה לגבי כל הבנקים שנבחנו על ידה. הדוח מפרט, בהתייחס לבנק, את העובדות והמסקנות הבאות:

- הוועדה בדקה כ-3,400 חשבונות, שהיו לקוחות "בנק ברקליס" - בתקופה הנבדקת.
- לגבי מרביתם (כ-3,000 חשבונות), קבעה הוועדה - כי חשבונות אלו לא השתייכו לנספי שואה, או שלא ניתן היה לקבוע את השתייכותם ברמת ודאות מספקת.
- לגבי מקצתם (כ-400 חשבונות), נקבע על ידי הוועדה - כי קיימת סבירות גבוהה שהכספים שהופקדו בהם השתייכו לנספי שואה, אך מכיוון שהם הוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי בזמן מלחמת העולם השנייה - ולא הושבו על ידם (או שהושבו ב"ערך חסר") - המדינה היא שנושאת באחריות לכספים ולחוסרים אלו (מכח הסכמים שנחתמו בין המדינה לממשלת בריטניה, עם סיום המנדט הבריטי).

לפיכך, קבעה הוועדה כי לבנק אין כל חבות בגין כספים של לקוחות שנספו בשואה (בשונה מהמסקנות שנקבעו לגבי בנקים אחרים שנבדקו על ידי הוועדה).

במטרה לממש את ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית (שהתייחסו, כאמור, לכל הבנקים שפעלו בארץ ישראל בתקופת מלחמת העולם השנייה) - הוקמה על ידי המדינה ביום 31 באוגוסט 2006, ה"חברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ" (להלן: "החברה").

ביום 21 ביוני 2007 פנתה החברה, באמצעות יועציה המשפטיים, לבנק - בבקשה להמציא לה רשימות של נכסים שבעליהם לא יצרו קשר עם הבנק ממועד פרוץ מלחמת העולם השנייה וכל נתון או מסמך אחר הקשור לנכסים של נספי השואה. פניית החברה מתבססת, בין היתר, על ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית - ומציינת, כי לאור הממצאים הנ"ל - הבנק מחזיק, או החזיק בכ-400 חשבונות השייכים לכאורה לנספי השואה. לאור זאת, ציינה החברה, כי יש כוונתה להעריך את חבותו של הבנק בנושא זה ולדרוש את פרעונה.

ביום 21 בנובמבר 2007 (במענה לתגובת הבנק מיום 21.7.2007 הדוחה את טענות החברה, לפיהן - הבנק מחזיק בנכסים השייכים לנספי השואה) - הודיעה החברה שנית, על כוונתה להעביר לבנק דרישת תשלום בגין חבות הבנק לחברה מכח הוראות "חוק נכסים של נספי שואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ז - 2005". עד כה טרם הועברה לבנק דרישת התשלום האמורה.

כאמור, הבנק העביר בשעתו לועדת החקירה הפרלמנטרית את כל המסמכים והנתונים הרלוונטיים שהיו ברשותו. לאור מסמכים אלו ונתונים אחרים עליהם התבססה ועדת החקירה - קבעה הועדה, כאמור, כי בבנק לא נותרו נכסים השייכים לנספי השואה, וממילא אין לו כל חבות בנושא זה. מאידך, הוטל על המדינה לשאת במלוא החבות בגין הנכסים שהופקדו ב"בנק ברקליס" לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה והוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי (לרבות החשבונות אליהם התייחסה החברה בפנייתה לבנק).

לדעת הנהלת הבנק, בהתבסס על ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית ועל ממצאי בדיקות נוספות שנערכו בנושא - הבנק איננו מחזיק בנכסים כלשהם של נספי השואה, ולפיכך לא צפויה לבנק כל חבות בנושא זה.

ג. הרחבת הגילוי בדוחות הרבעוניים

ביום 18 במרס 2008, פרסם המפקח על הבנקים הוראות המרחיבות את הגילוי הקיים בדוחות הרבעוניים של תאגידים בנקאיים, וחלות על הדוחות הכספיים הנערכים ליום 30.6.2008 ואילך. בהתאם להוראות אלו כוללים דוחות כספיים אלו, דוחות ובאורים נוספים, כדלקמן:

(1) בסקירת ההנהלה:

- דוח על סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק, על בסיס מאוחד.

(2) בתמצית הדוחות הכספיים:

- דוח מורחב על ה"שינויים בהון העצמי" (במתכונת הדוח השנתי).
- באור "ניירות ערך".
- באור "הלימות ההון".
- באור "התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות", הכלול מידע על מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, ומידע על התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות.
- באור "מכשירים נגזרים".
- באור "רווח (הפסד) מהשקעות במניות".

לאור הקלות שנכללו בהוראות במסגרת הוראת מעבר ליישום ההנחיות החדשות - לא נכללו בסקירת ההנהלה ובדוחות הכספיים הכלולים בדוחות אלו: הדוח הרבעוני על החשיפה לשינויים בשיעור הריבית, והדוח הרבעוני על תזרימי המזומנים. דוחות אלו ייכללו בדוחות הרבעוניים של הבנק משנת 2009 - ואילך.

ד. הוראה בנושא "ליווי פיננסי"

השיטה הנוהגת במערכת הבנקאית למימון פרויקטים בתחום הבניה - (בעיקר מבני מגורים) הינה שיטת ה"ליווי הפיננסי". השיטה מבוססת על עיקרון, לפיו - כל ההכנסות וההוצאות בגין הפרויקט ינוהלו כ"משק פיננסי סגור" - באמצעות חשבון אשראי ייעודי שיפתח לכל פרויקט באמצעות "הבנק המלווה".

הקפדה על יישום עיקרון זה הינה תנאי הכרחי להשלמת הפרויקט ולהבטחת זכויותיהם של רוכשי הדירות בפרויקט.

בשנים האחרונות ארעו מספר כשלי אשראי בגין פרויקטים לבניית מבנים שמומנו בשיטה זו - עקב "זליגת" חלק מהכספים שהתקבלו ממכירת הדירות בפרויקט - מחוץ לחשבון האשראי הייעודי שנפתח לפרויקט.

לאור בדיקות שערך בנק ישראל בעקבות כשלי אשראי אלו (שגרמו, בין היתר, לנזקים כספיים לרוכשי הדירות באותם פרויקטים), הגיע בנק ישראל למסקנה כי מנגנוני הבקרה הקיימים בשיטה זו - אינם מספקים, ויש הכרח לערוך שינויים בדרך התנהלותם של כל הגורמים המעורבים בשיטה זו - בכדי להשיג בקרות שימנעו את הישנותם של מקרים מעין אלה.

לפיכך, פרסם בנק ישראל ביום 4 בפברואר 2008, הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 326), בנושא "ליווי פיננסי", שנכנסה לתוקף ביום 1 ביוני 2008.

כבסיס ההוראה עומדים העקרונות הבאים:

- בגין כל התקבולים ממכירת הדירות בפרויקט מיושמת "שיטת השוברים". בהתאם לשיטה זו, מנפיק התאגיד הבנקאי ללווה, פנקסי שוברים עבור כל אחת מהדירות בפרויקט. השיטה מעוגנת בהסכם הליווי שנחתם בין הבנק ללווה, באופן שמונע מהקבלן (הלווה) לקבל תקבולים מרוכש הדירה - שלא באמצעות פנקס השוברים הייעודי.

- להבטחת כספם של רוכשי הדירות - הוטלה על התאגידים הבנקאיים חובה להנפיק לכל אחד מהרוכשים ערבות מתאימה בגין כל תקבול - בתוך 14 יום מקבלת השובר החתום.

הבנק מיישם את ההוראה החל מיום 1.6.2008.

ה. הצהרה לגבי גילוי בדוחות הרבעוניים והשנתיים של תאגידים בנקאיים

בעקבות חוק סרבנס אוקסלי (Sarbanes - Oxley), שנחקק בארה"ב במטרה לשפר את הדיוק, האמינות והשקיפות בדוחות הכספיים של החברות הציבוריות (לאור השערוריות החשבונאיות שנחשפו שם) - פרסם המפקח על הבנקים בחודש נובמבר 2004 תיקון להוראות הדווח לציבור (המתבסס על סעיף 302 בחוק האמור), לפיו מחויבים המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של כל תאגיד בנקאי, להצהיר אישית - במסגרת הדוחות הכספיים - הצהרות (הכלולות בדוחות אלו) לגבי הגילוי הנכלל בדוחות, בהסתמך על סקירת הדוחות הכספיים והערכת יעילות הבקורות והנהלים לגבי המידע שנכלל בדוחות אלו.

במטרה לבסס הצהרות אלו נבחנו על ידי הבנק - בסיוע חברת יעוץ חיצונית - תהליכי הפקת והעברת המידע - הקשור לדוחות הכספיים - ביחידות השונות של הבנק ונבדקו הבקורות הקיימות בתהליכים אלו. במסגרת בחינה זו מופו תהליכי העברת המידע ותועדו במפורט - לרבות תהליכי הבקרה המיושמים בתהליכים אלו. קיומן של בקורות אלו ותקפותן נבחנות ביחידות השונות של הבנק מידי רבעון. בנוסף, הוקמה בבנק "ועדת גילוי" בראשות מנכ"ל הבנק הכוללת את כל חברי הנהלת הבנק. הועדה מתכנסת אחת לרבעון ודנה בנושאים שונים שהתעוררו במהלך פעילות העסקית של הבנק, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים.

בהסתמך על ממצאי בחינה מפורטת זו ותוצאות הדיונים שנערכו ב"ועדת הגילוי", העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק את האפקטיביות של הבקורות והנהלים בתקופה המכוסה בדוח זה - לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, הסיקו - כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק - הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני, בהתאם להוראות הדוח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

כמו כן, במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30.6.2008, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דוח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או שסביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דוח כספי.

1. אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דוח כספי

בהמשך להנחיות שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים בנושא הצהרות ההנהלה לגבי הגילוי בדוחות הכספיים של תאגידי בנקאיים - המבוססות על סעיף 302 בחוק Sarbanes - Oxley (ראה סעיף ה', לעיל) - הוציא המפקח על הבנקים, בחודש דצמבר 2005, הוראה בדבר: "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דוח כספי", המבוססת על סעיף 404 בחוק האמור. בהתאם להוראה זו יכלול בכל דוח שנתי "דוח בקרה פנימית", שיכלול:

- הצהרה על אחריות ההנהלה לקיומו ותחזוקתו של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דוח כספי.
- הערכה לגבי יעילותם של מערך ונהלי הבקרה הפנימית על דוח כספי. הערכת התאגיד הבנקאי, כאמור, תבוקר על ידי רואה החשבון המבקר - בהתאם לתקני ביקורת שיאומצו או שיתפרסמו על ידי ה-PCAOB, ובסיומה תומצא על ידו חוות דעת.

על פי ההוראה, צפוי יישומה החל מהדוחות השנתיים ליום 31 בדצמבר 2008. בנוסף, הונחו התאגידי הבנקאיים להשלים את שלב ההערכות המקדימה לביצוע פרויקט שיבסס את ההצהרות הנדרשות, כאמור, לרבות: תכנון הפרויקט, מינוי צוות היגוי, הגדרת הבקרה הפנימית והיקף העבודה, קביעת המתודולוגיה, קביעת תכנית עבודה, ועוד - עד ליום פרסום הדוח לרבעון הראשון של שנת 2006.

במהלך שנת 2006 השלים הבנק את שלב ההערכות המקדימה, בהתאם למועדים שנקבעו והחל בביצוע הפרויקט בהתאם להוראה.

הבנק נערך להשלים את הערכותו במועד שנקבע. לצורך ביצוע הפרויקט, התקשר הבנק (בשיתוף חברת האם), עם חברת ייעוץ חיצונית המלווה את הבנק בביצוע הפרויקט. במסגרת זו נערכו הכשרות והדרכות מתאימות לעובדי הבנק הרלבנטיים, נסקרו התהליכים העסקיים בבנק - המשלימים על הדוח הכספי והוערכה חשיפת הבנק ל"סיכוני דוח כספי" בכל אחד מתהליכים אלו.

עד ליום 30.6.2008 הושלמו סקירות ותיעוד הבקורות לכ-95% מתהליכים המשפיעים על הדוח הכספי. עם השלמת שלב זה החל הבנק, בשיתוף חברת הייעוץ, בבצוע בדיקות להערכת מידת האפקטיביות של הבקרה הפנימית. בנוסף, נרכשה בשנת 2007, בשיתוף עם חברת האם, מערכת מידע יעודית, שתכיל את כל המידע שנצבר לגבי התהליכים העסקיים שנסקרו, כאמור - לרבות: תיאור התהליך, הסיכונים האפשריים בתהליך, הבקורות הקיימות לגביו, ודרוג החשיפה השיווית בהתחשב בבקורות הקיימות. בעתיד תשמש המערכת ככלי מרכזי לניהול הפרויקט והמעקב השוטף לגבי אפקטיביות הבקורות הפנימיות על דוח כספי.

יצוין בהקשר זה, כי בתאריכים 29 במאי ו-1 ביוני 2008 - הפיץ בנק ישראל טיוטת הוראות דוח לציבור וניהול בנקאי תקין, הנוגעות ליישום ההנחיות, כדלקמן:

- טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא: "בקרות ונהלים לגבי הגילוי והבקרה הפנימית על דוח כספי".
- טיוטת הצהרות של המנכ"ל והחשבונאי הראשי בנוגע ל"בקרה הפנימית על דוח כספי".
- טיוטת דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר "בקרה פנימית על דוח כספי".
- טיוטת דוח רואה החשבון המבקר לגבי "בקרה פנימית על דוח כספי".

17. דוח הסקירה של רואי החשבון

רואי החשבון המבקרים של הבנק הפנו את תשומת הלב בדוח הסקירה שלהם, לעניין הודעת צד ג' שהוגשה נגד הבנק (ראה באור 6 ב' 6) (א') לתמצית הדוחות הכספיים).

יעקב טננבאום
מנהל כללי

שלמה זהר
יו"ר הדירקטוריון

27 באוגוסט, 2008

נתונים כספיים עיקריים

שעור השינוי באחוזים	לששה חודשים שנסתיימו ביום		
	30.6.2007	30.6.2008	
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
21.0	295	357	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
14.0	43	49	הפרשה לחובות מסופקים
(13.0)	177	154	הכנסות תפעוליות ואחרות
9.9	284	312	הוצאות תפעוליות ואחרות
3.4	145	150	רווח מפעולות רגילות לפני מסים
11.4	88	98	רווח נקי

שעור השינוי לעומת					
31.12.2007	30.6.2007	31.12.2007	30.6.2007	30.6.2008	
באחוזים	באחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
3.1	5.9	18,860	18,360	19,441	סך כל המאזן
7.8	8.9	13,027	* 12,892	14,038	אשראי לציבור
9.7	14.4	2,604	* 2,497	2,857	ניירות ערך
2.8	3.8	15,736	15,585	16,180	פקדונות הציבור
8.8	17.7	1,363	1,260	1,483	הון עצמי

* סווג מחדש

31.12.2007	30.6.2007	30.6.2008	
באחוזים	באחוזים	באחוזים	
7.2	6.9	7.6	הון עצמי לסך מאזן
13.2	12.7	12.8	הון לרכיבי סיכון
69.1	70.2	72.2	אשראי לציבור לסך המאזן
83.4	84.9	83.2	פקדונות הציבור לסך המאזן
55.2	62.3	49.4	הכנסות תפעוליות להוצאות תפעוליות
35.1	37.5	30.1	הכנסות תפעוליות לסך ההכנסות
0.7	0.7	0.7	הפרשה לחובות מסופקים מתוך האשראי לציבור*
2.8	2.4	3.0	מרווח פיננסי כולל*
17.2	15.2	14.4	תשואת הרווח הנקי להון העצמי*

* על בסיס שנתי

סקירת הנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹

בסכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח
אחוזים				אחוזים			
	7.26	181	10,230		6.92	190	11,255
		1	115			3	266
7.23		182	10,345	6.87		193	11,521
	(3.06)	(76)	10,017		(2.73)	(75)	11,057
		(2)	148			(1)	79
(3.10)		(78)	10,165	(2.75)		(76)	11,136
4.13	4.20			4.12	4.19		
	7.20	70	3,972		14.71	153	4,373
		1	59			-	-
7.23		71	4,031	14.71		153	4,373
	(6.89)	(51)	3,021		(14.26)	(108)	3,183
		(21)	421			(16)	436
(8.59)		(72)	3,442	(14.46)		(124)	3,619
(1.36)	0.31			0.25	0.45		
	15.75	102	2,743		(18.69)	(127)	2,518
		100	1,955			(80)	1,944
18.37		202	4,698	(17.30)		(207)	4,462
	(16.58)	(116)	2,978		19.73	144	2,683
		(63)	1,594			78	1,749
(16.68)		(179)	4,572	18.59		222	4,432
1.69	(0.83)			1.29	1.04		
	8.59	353	16,945		4.84	216	18,146
		102	2,129			(77)	2,210
9.90		455	19,074	2.75		139	20,356
	(6.21)	(243)	16,016		(0.93)	(39)	16,923
		(86)	2,163			61	2,264
(7.44)		(329)	18,179	0.46		22	19,187
2.46	2.38			3.21	3.91		

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים^{4,4}
 השפעת נגזרים ALM ומשוכזים³
 סה"כ נכסים
 התחייבויות⁴
 השפעת נגזרים ALM ומשוכזים³
 סה"כ התחייבויות
 פער הריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים^{4,4}
 השפעת נגזרים ALM
 סה"כ נכסים
 התחייבויות⁴
 השפעת נגזרים ALM
 סה"כ התחייבויות
 פער הריבית

מטבע חוץ⁵

נכסים^{4,4}
 השפעת נגזרים ALM ומשוכזים³
 סה"כ נכסים
 התחייבויות⁴
 השפעת נגזרים ALM ומשוכזים³
 סה"כ התחייבויות
 פער הריבית

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון^{4,4}
 השפעת נגזרים ALM ומשוכזים³
 סה"כ נכסים
 התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון^{4,4}
 השפעת נגזרים ALM ומשוכזים³
 סה"כ התחייבויות
 פער הריבית

סקירת הנהלה (המשך)

שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

בסכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנתיימו ביום 30 ביוני

2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
מיליוני ש"ח				מיליוני ש"ח			
			126				161
			-				4
			1				1
			23				24
			150				190
			(29)				(16)
			121				174
			16,945				18,146
			37				52
			146				158
			(73)				(67)
			17,055				18,289
			16,016				16,923
			71				106
			240				322
			16,327				17,351
			728				938
			502				572
			(15)				(87)
			1,215				1,423

סך הכל הכנסות מימון מנכסים כספיים נטו, לרבות נגזרים

הכנסות מימון אחרות:

בגין אופציות

בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

(לא כולל אופציות, נגזרים

בגידור, כ-ALM ונגזרים

משובצים שהופרדו)

עמלות מעסקי מימון והכנסות

מימון אחרות⁶

רווח מפעולות מימון לפני ההפרשה

לחובות מסופקים

הפרשה לחובות מסופקים (לרבות

הפרשה כללית ונוספת)

רווח מפעילות מימון לאחר

ההפרשה לחובות מסופקים

סך הכל נכסים כספיים שהניבו

הכנסות מימון⁴

נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים⁷

נכסים כספיים אחרים⁸

הפרשה כללית והפרשה נוספת

לחובות מסופקים

סך כל הנכסים הכספיים

סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו

הוצאות מימון⁴

התחייבויות הנובעות ממכשירים

נגזרים⁷

התחייבויות כספיות אחרות⁸

סך כל ההתחייבויות הכספיות

סך הכל עודף נכסים כספיים על

התחייבויות כספיות

נכסים לא כספיים

התחייבויות לא כספיות

סך כל האמצעים ההוניים

סקירת הנהלה (המשך)

שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

לשלושה חודשים שנתיימו ביום 30 ביוני							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל השפעת נגזרים ³	ללא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ²	יתרה ממוצעת ²	כולל השפעת נגזרים ³	ללא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ²	יתרה ממוצעת ²
אחוזים		מיליוני \$ ארה"ב		אחוזים		מיליוני \$ ארה"ב	
	5.87	10	674		3.31	6	740
		5	481			5	572
5.47		15	1,155	3.42		11	1,312
	(3.72)	(7)	732		(2.20)	(4)	788
		(3)	392			(3)	515
(3.69)		(10)	1,124	(2.22)		(7)	1,303
1.78	2.15			1.20	1.11		

מטבע חוץ נומינלי ב-\$ ארה"ב:

נכסים⁴

השפעת נגזרים ALM ומשוכצים³

סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשוכצים³

סה"כ התחייבויות

פער הריבית

הערות לגבי הנתונים בדבר שיעורי הכנסה והוצאה

1. הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
2. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
3. מכשירים נגזרים מגדרים, נגזרים משוכצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (למעט אופציות).
4. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נכתה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך של 3.7, 13.3 ו-0.2 מיליוני ש"ח, במגזרים: הלא צמוד, צמוד מדד והמט"ח, בהתאמה.
- א.4. למעט מכשירים נגזרים.
5. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
6. לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
7. יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
8. שיעור התשואה על בסיס שנתי.

סקירת הנהלה

שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹

בסכומים מדווחים

לששה חודשים שנתיים ביום 30 ביוני

2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים
	7.29	360	10,045		7.20	390	11,037
		4	148			5	252
7.26		364	10,193	7.14		395	11,289
	(3.25)	(159)	9,842		(2.96)	(158)	10,769
		(3)	150			(2)	82
(3.26)		(162)	9,992	(2.97)		(160)	10,851
4.00	4.04			4.17	4.24		
	5.45	106	3,940		10.53	217	4,234
		1	51			1	10
5.44		107	3,991	10.53		218	4,244
	(4.50)	(68)	3,042		(9.71)	(151)	3,178
		(34)	418			(35)	436
(5.98)		(102)	3,460	(10.58)		(186)	3,614
(0.54)	0.95			(0.05)	0.82		
	7.51	103	2,801		(19.71)	(267)	2,573
		112	2,059			(121)	1,998
9.06		215	4,860	(16.28)		(388)	4,571
	(6.89)	(101)	2,994		21.31	310	2,743
		(75)	1,714			107	1,783
(7.63)		(176)	4,708	17.59		417	4,526
1.43	0.62			1.31	1.60		
	6.90	569	16,786		3.85	340	17,844
		117	2,258			(115)	2,260
7.34		686	19,044	2.25		225	20,104
	(4.17)	(328)	15,878		0.01	1	16,690
		(112)	2,282			70	2,301
(4.90)		(440)	18,160	0.75		71	18,991
2.44	2.73			3.00	3.86		

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים^{4,4}
 השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
 סה"כ נכסים
 התחייבויות⁴
 השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
 סה"כ התחייבויות
 פער הריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים^{4,4}
 השפעת נגזרים ALM
 סה"כ נכסים
 התחייבויות⁴
 השפעת נגזרים ALM
 סה"כ התחייבויות
 פער הריבית

מטבע חוץ⁵

נכסים^{4,4}
 השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
 סה"כ נכסים
 התחייבויות⁴
 השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
 סה"כ התחייבויות
 פער הריבית

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון^{4,4}
 השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
 סה"כ נכסים
 התחייבויות כספיות
 שגרמו הוצאות מימון⁴
 השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
 סה"כ התחייבויות
 פער הריבית

סקירת הנהלה (המשך)

שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד^ד (המשך)

בסכומים מדווחים

לששה חודשים שנתיימו ביום 30 ביוני							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ^ה				שיעור הכנסה (הוצאה) ^ה			
כולל השפעת נגזרים ^ג	ללא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ^ב	יתרה ממוצעת ^ב	כולל השפעת נגזרים ^ג	ללא השפעת נגזרים	הכנסות (הוצאות) מימון ^ב	יתרה ממוצעת ^ב
אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
		246				296	
		2				9	
		2				2	
		45				50	
		295				357	
		(43)				(49)	
		252				308	
	16,786					17,844	
	30					48	
	154					145	
	(74)					(69)	
	16,896					17,968	
	15,878					16,690	
	54					89	
	258					271	
	16,190					17,050	
	706					918	
	499					572	
	(15)					(87)	
	1,190					1,403	

סך הכל הכנסות מימון מנכסים כספיים נטו, לרבות נגזרים הכנסות מימון אחרות: בגין אופציות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור, ב-ALM ונגזרים משובצים שהופרדו) עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות^ה רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת) רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון^{א,ג} נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים^ד נכסים כספיים אחרים^א הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים סך כל הנכסים הכספיים סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון^א התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים^ד התחייבויות כספיות אחרות^א סך כל ההתחייבויות הכספיות סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות נכסים לא כספיים התחייבויות לא כספיות סך כל האמצעים ההוניים

סקירת הנהלה (המשך)

שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני							
2007				2008			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
אחוזים		מיליוני \$ ארה"ב		אחוזים		מיליוני \$ ארה"ב	
	5.60	19	675		4.14	14	725
		12	496			14	563
5.41		31	1,171	4.47		28	1,288
	(3.60)	(13)	721		(2.51)	(10)	773
		(9)	413			(10)	503
(3.88)		(22)	1,134	(3.08)		(20)	1,276
1.53	2.00			1.39	1.63		

מטבע חוץ נומינלי ב-\$ ארה"ב⁵:

נכסים⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³

סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³

סה"כ התחייבויות

פער הריבית

הערות לגבי הנתונים בדבר שיעורי הכנסה והוצאה

1. הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
2. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
3. מכשירים נגזרים מגדרים, נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (למעט אופציות).
4. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכחה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך של 2.4, 5.2 ו-(0.1) מיליוני ש"ח, במגזרים: הלא צמוד, צמוד מדד והמט"ח, בהתאמה.
4. למעט מכשירים נגזרים.
5. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
6. לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
7. יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
8. שיעור התשואה על בסיס שנתי.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

בסכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

30 ביוני 2008					
סיכון אשראי מאזני ¹	סיכון אשראי חוץ מאזני ²	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרות חובות בעייתיים ³	
257	102	359	-	6	חקלאות
2,319	1,110	3,429	6	117	תעשייה
1,272	1,597	2,869	18	534	בינוי
1,039	615	1,654	-	72	נדל"ן
191	65	256	-	1	חשמל ומים
2,172	704	2,876	21	164	מסחר
223	40	263	-	7	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
806	222	1,028	-	9	תחבורה ואחסנה
136	97	233	-	5	תקשורת ושרותי מחשב
914	386	1,300	(5)	14	שירותים פיננסיים
1,214	501	1,715	6	52	שירותים עסקיים אחרים
354	283	637	2	14	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,063	81	1,144	(1)	40	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
2,025	375	2,400	8	137	אנשים פרטיים - אחר
704	218	922	-	10	בגין פעילות לווים בחו"ל
14,689	6,396	21,085	55	1,182	סך הכל
					סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:
33	15	48	-	2	תנועות ההתיישבות ⁴
40	23	63	-	7	רשויות מקומיות ⁵

1. אשראי לציבור בסך 14,096 מיליון ש"ח, וכן השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 581 מיליון ש"ח ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 12 מיליון ש"ח.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
3. יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בכטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
4. קיבוצים ומושבים, ארגונים אזרחיים וארציים ותאגידיים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
5. לרבות תאגידיים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

בסכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

30 ביוני 2007

הוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	ייתרות חובות בעייתיים ³	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ²	סיכון אשראי מאזני ¹	
-	6	348	135	213	חקלאות
7	123	3,436	1,134	2,302	תעשייה
15	906	2,566	1,336	1,230	בינוי
1	146	1,509	651	858	נדל"ן
-	1	230	59	171	חשמל ומים
8	165	2,667	799	1,868	מסחר
-	11	247	50	197	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
1	11	901	230	671	תחבורה ואחסנה
-	2	160	82	78	תקשורת ושרותי מחשב
-	26	1,117	367	750	שירותים פיננסיים
3	89	1,818	532	1,286	שירותים עסקיים אחרים
-	10	456	131	325	שירותים ציבוריים וקהילתיים
3	40	1,180	234	946	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
10	163	2,176	224	1,952	אנשים פרטיים - אחר
-	20	926	337	589	בגין פעילות לזוים בחו"ל
48	1,719	19,737	6,301	13,436	סך הכל
					סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:
-	2	47	10	37	תנועות ההתיישבות ⁴
-	3	66	24	42	רשויות מקומיות ⁵

1. אשראי לציבור בסך 12,956 מיליון ש"ח, וכן השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 477 מיליון ש"ח ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 3 מיליון ש"ח.

2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לזוים.

3. ייתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לזוים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

4. קיבוצים ומושבים, ארגונים אזרחיים וארציים ותאגידיים שבשליטת תנועות ההתיישבות.

5. לרבות תאגידיים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

בסכומים מדווחים

(במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2007

סיכון אשראי מאזני ¹	סיכון אשראי חוץ מאזני ²	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרות חובות בעייתיים ³	
253	75	328	-	3	חקלאות
2,282	1,216	3,498	14	*111	תעשייה
*1,261	*1,438	*2,699	40	*811	בינוי
*883	*597	*1,480	(1)	*103	נדל"ן
182	61	243	-	*1	חשמל ומים
1,717	996	2,713	17	*161	מסחר
176	70	246	-	9	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
745	226	971	1	11	תחבורה ואחסנה
112	92	204	-	3	תקשורת ושרותי מחשב
677	356	1,033	-	15	שירותים פיננסיים
1,368	486	1,854	5	68	שירותים עסקיים אחרים
332	146	478	1	13	שירותים ציבוריים וקהילתיים
979	157	1,136	3	*42	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
2,010	187	2,197	23	153	אנשים פרטיים - אחר
619	399	1,018	-	*26	בגין פעילות לווים בחו"ל
13,596	6,502	20,098	103	1,530	סך הכל
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:					
37	13	50	-	2	תנועות ההתיישבות ⁴
38	29	67	-	3	רשויות מקומיות ⁵

1. אשראי לציבור בסך 13,090 מיליון ש"ח, וכן השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 502 מיליון ש"ח ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 4 מיליון ש"ח.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
3. יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בכטחונות המתרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
4. קיבוצים ומושבים, ארגונים אזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
5. לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

* סוג מחדש.

הצהרה (Certification) לגבי הגילוי בדוחות ליום 30 ביוני 2008

אני, יעקב טננבאום, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") ליום 30 ביוני 2008 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
  4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח הבנק, וכן:
    - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
    - ב. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו.
    - ג. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
  5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
    - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי.
    - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יעקב טננבאום
מנכ"ל הבנק

27 באוגוסט, 2008

הצהרה (Certification) לגבי הגילוי בדוחות ליום 30 ביוני 2008

אני, אבי רישפן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") ליום 30 ביוני 2008 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי של הבנק לימים ולתקופות המדווחים בדוח.
  4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוח הבנק, וכן:
    - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
    - ב. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו.
    - ג. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה, שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
  5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
    - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי.
    - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אבי רישפן
חשבונאי ראשי

27 באוגוסט, 2008

27 באוגוסט 2008

לכבוד

הדירקטוריון של בנק מרכזי דיסקונט בערבון מוגבל

תל-אביב

א.ג.נ.,

הנדון: **סקירת תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים בלתי מבוקרים**

לתקופות של ששה ושלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2008

לבקשתכם, סקרנו את תמצית מאזן הביניים המאוחד של בנק מרכזי דיסקונט בערבון מוגבל וחברות מאוחדות שלו ליום 30 ביוני 2008, את תמצית דוח הרווח והפסד המאוחד ואת תמצית הדוח על השינויים בהון העצמי לתקופות של ששה ושלושה חודשים שנסתיימו באותו תאריך.

סקירתנו נערכה בהתאם לנהלים שנקבעו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל. הנהלים כללו בין השאר: קריאת הדוחות הכספיים הנ"ל, קריאת פרוטוקולים של אסיפות בעלי המניות ושל ישיבות הדירקטוריון וועדותיו ועריכת בירורים עם האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים.

הומצאו לנו דוחות של רואי חשבון אחרים בדבר סקירת תמצית דוחות ביניים של חברות כלולות אשר ההשקעה בהן ליום 30 ביוני 2008 מסתכמת בסך 1 מיליון ש"ח.

מאחר שהסקירה שנערכה היא מצומצמת בהיקפה ואינה מהווה בדיקה בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, אין אנו מחוויים דעה על תמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים.

בביצוע סקירתנו, לרבות עיון בדוחות רואי חשבון אחרים, כאמור לעיל, לא בא לידיעתנו דבר המצביע על כך, שיש צורך בשינויים מהותיים בתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים ליום 30 ביוני 2008 ולתקופות של ששה ושלושה חודשים שנסתיימו באותו תאריך, כדי שאלה יחשבו כדוחות הערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור כ'6 (6) (א) לדוחות הכספיים בדבר הודעת צד ג' שהוגשה נגד הבנק.

בכבוד רב,

זיו האפט

סומך חייקין

רואי חשבון

רואי חשבון

מבקרים משותפים

תמצית מאזנים מאוחדים

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2007 (מבוקר)	30 ביוני 2007 (בלתי מבוקר)	30 ביוני 2008 (בלתי מבוקר)	
			נכסים
2,699	2,512	1,983	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,604	*2,497	2,857	ניירות ערך
13,027	*12,892	14,038	אשראי לציבור
9	9	9	אשראי לממשלה
75	*3	75	השקעה בחברות כלולות
341	341	344	בניינים וציוד
105	*106	135	נכסים אחרים
18,860	18,360	19,441	סך הכל נכסים
			התחייבויות והון
15,736	15,585	16,180	פקדונות הציבור
342	248	371	פקדונות מבנקים
50	54	44	פקדונות הממשלה
729	733	689	כתבי התחייבות נדחים
640	480	674	התחייבויות אחרות
17,497	17,100	17,958	סך הכל התחייבויות
1,363	1,260	1,483	הון עצמי
18,860	18,360	19,441	סך הכל התחייבויות והון

אבי רישפון
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

יעקב טננבאום
מנהל כללי

שלמה זהר
יו"ר הדירקטוריון

* סווג מחדש

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 27 באוגוסט 2008
באורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני	
	2007	2008	2007	2008
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
637	295	357	150	190
97	43	49	29	16
540	252	308	121	174
*283	*138	145	70	72
22	16	4	1	4
*39	*23	5	18	8
344	177	154	89	84
381	166	179	80	90
94	44	51	22	26
148	74	82	41	44
623	284	312	143	160
261	145	150	67	98
95	57	53	23	35
166	88	97	44	63
-	-	2	-	1
166	88	99	44	64
48	-	(1)	-	-
214	88	98	44	64
1.33	0.71	0.80	0.35	0.51
0.39	-	(0.01)	-	-
1.72	0.71	0.79	0.35	0.51
0.13	0.07	0.08	0.04	0.05
0.04	-	-	-	-
0.17	0.07	0.08	0.04	0.05

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

הפרשה לחובות מסופקים

רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים

הכנסות תפעוליות ואחרות

עמלות

רווח מהשקעות במניות, נטו

הכנסות אחרות

סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות

הוצאות תפעוליות ואחרות

משכורות והוצאות נלוות

אחזקה ופחת בניינים וציוד

הוצאות אחרות

סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

רווח מפעולות רגילות לפני מס

הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

רווח מפעולות רגילות לאחר מס

חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר מס

רווח נקי מפעולות רגילות

רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, נטו

רווח נקי

רווח נקי למניה (באלפי שקלים חדשים)

מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:

• רווח נקי מפעולות רגילות

• רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס

סך הכל

מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב:

• רווח נקי מפעולות רגילות

• רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס

סך הכל

* סווג מחדש

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות על השינויים בהון העצמי

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2008

(בלתי מבוקר)						
סך הכל הון עצמי	יתרת רווח	רווח כולל אחר מצטבר*	סך הכל הון וקרנות הון	קרנות הון	הון מניות נפרע	
1,407	1,178	26	203	152	51	יתרה לתחילת התקופה
						התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
24	-	24	-	-	-	התאמת ערך
(6)	-	(6)	-	-	-	נזקף לרווח והפסד בגין מימושים
(6)	-	(6)	-	-	-	השפעת המס המתייחס
64	64	-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
1,483	1,242	38	203	152	51	יתרה לסוף התקופה

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2007

(בלתי מבוקר)						
סך הכל הון עצמי	יתרת רווח	רווח כולל אחר מצטבר*	סך הכל הון וקרנות הון	קרנות הון	הון מניות נפרע	
1,207	974	30	203	152	51	יתרה לתחילת התקופה
						התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
26	-	26	-	-	-	התאמת ערך
(10)	-	(10)	-	-	-	נזקף לרווח והפסד בגין מימושים
(7)	-	(7)	-	-	-	השפעת המס המתייחס
44	44	-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
1,260	1,018	39	203	152	51	יתרה לסוף התקופה

* מהווה "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

תמצית דוחות על השינויים בהון העצמי (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2008					
(בלתי מבוקר)					
הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר*	יתרת רווח	סך הכל הון עצמי
51	152	203	16	1,144	1,363
-	-	-	51	-	51
-	-	-	(17)	-	(17)
-	-	-	(12)	-	(12)
-	-	-	-	98	98
51	152	203	38	1,242	1,483

יתרה לתחילת התקופה (מבוקר)
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן;
התאמת ערך
נזקף לרווח והפסד בגין מימושים
השפעת המס המתייחס
רווח נקי לתקופה
יתרה לסוף התקופה

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2007					
(בלתי מבוקר)					
הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר*	יתרת רווח	סך הכל הון עצמי
51	152	203	27	930	1,160
-	-	-	38	-	38
-	-	-	(18)	-	(18)
-	-	-	(8)	-	(8)
-	-	-	-	88	88
51	152	203	39	1,018	1,260

יתרה לתחילת התקופה (מבוקר)
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן;
התאמת ערך
נזקף לרווח והפסד בגין מימושים
השפעת המס המתייחס
רווח נקי לתקופה
יתרה לסוף התקופה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007					
(מבוקר)					
הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר*	יתרת רווח	סך הכל הון עצמי
51	152	203	27	930	1,160
-	-	-	-	-	-
-	-	-	(18)	-	(18)
-	-	-	7	-	7
-	-	-	-	214	214
51	152	203	16	1,144	1,363

יתרה לתחילת השנה
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן;
התאמת ערך
נזקף לרווח והפסד בגין מימושים
השפעת המס המתייחס
רווח נקי לשנה
יתרה לסוף השנה

* מהווה "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

1. מדיניות חשבונאית

א. כללי

- (1) דוחות הביניים נערכו על פי כללי דיווח מקובלים, המיושמים כמתחייב לצורך עריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים.
- (2) דוחות הביניים הנ"ל ערוכים (בכפוף לאמור להלן) לפי אותם כללי חשבונאות שלפיהם נערכו הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2007. יש לעיין בהם יחד עם הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007 והבאורים המצורפים להם.
- (3) ביום 18 במרס 2008 פורסמו על ידי בנק ישראל הוראות - המרחיבות את הגילוי בדוחות הכספיים הרבעוניים, החל מהדוחות הכספיים ליום 30.6.2008. לפיכך, כוללים דוחות כספיים אלה באורים נוספים, כדלקמן:
- באור "ניירות ערך".
  - באור "התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות".
  - באור "מכשירים נגזרים".
  - באור "רווח (הפסד) מהשקעות במניות".
- בנוסף, הורחבה מתכונת הדוח בדוח על השינויים בהון העצמי.

ב. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם

- (1) בחודש דצמבר 2006, פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23, בדבר "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה". תקן זה מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו - 1996, שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות הנובעים מעסקה שבוצעה בין הישות לבין בעל השליטה בה - יימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן - וההפרש שבין השווי ההוגן כאמור, לבין התמורה שנקבעה בעסקה - ייזקף להון העצמי. התקן חל על עסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה שבוצעו לאחר 1 בינואר 2007, ועל הלוואה שניתנה (או נתקבלה) מבעל שליטה, החל ממועד יישום התקן (גם אם תאריך הביצוע קדם לתאריך יישום התקן). ביום 4 במאי 2008 פרסם בנק ישראל טיוטת הוראות בנוגע ליישום הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה בתאגידים הבנקאיים. על פי ההנחיות הכלולות בטייטה - יחולו על עסקאות אלה תקני הדוח הכספי הבינלאומיים. לגבי סוגי עסקאות מסוימים, כאמור - שעבורן לא נקבעה התייחסות בתקנים הבינלאומיים - יחולו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. ההוראות שבתקן חשבונאות 23 ייושמו על ידי התאגידים הבנקאיים - רק אם אינן סותרות את תקני החשבונאות הבינלאומיים או כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב - או בעסקאות שבהן לא נקבעו כללים מחייבים בתקנים ובכללי החשבונאות הנ"ל. בנוסף, הודיע בנק ישראל כי בכוונתו להחיל את ההנחיות, כאמור על הדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים לתקופות המתחילות ב-1 בינואר 2008 ואילך. עד כה טרם פורסמו על ידי בנק ישראל הוראות מחייבות בנושא זה. עם זאת, להערכת הבנק - ליישום הנחיות אלו לא יהיה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישום (המשך)

(2) בחודש יולי, 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) (להלן: "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS - לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידי בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בהתייחס לאופן יישום התקן על ידי תאגידי בנקאיים, המפקח על הבנקים הודיע לתאגידי הבנקאיים, כי:

- כוונתו לקבוע באופן שוטף הוראות ליישום תקנים ישראליים שמפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, המבוססים על תקני ה-IFRS, שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי.
- במחצית השניה של שנת 2009 יפרסם החלטתו לגבי מועד היישום של תקני IFRS הנוגעים לליבת העסק הבנקאי - זאת כאשר הוא מביא בחשבון את תוצאות תהליך האימוץ של תקנים אלו בישראל מחד, ואת התקדמות תהליך ההתכנסות (CONVERGENCE), בין תקני דיווח ה-IFRS - לבין התקנים האמריקאיים, מאידך.
- לפיכך, בהתייחס לליבת העסק הבנקאי - דוחות כספיים של תאגיד בנקאי הערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ימשיכו להיות ערוכים לפי התקנים האמריקאיים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור.

(3) ביום 31 בדצמבר 2007 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "המדידה והגילוי של חובות בעייתיים והפרשה לחובות מסופקים, בדוחות כספיים של תאגידי בנקאיים". ההוראה מבוססת על התקינה החשבונאית הקיימת בארה"ב לגבי תאגידי בנקאיים. העקרונות הגלומים בכסיס ההוראה, מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות - בנושא סוג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

השינויים העיקריים שנכללו בהוראה, ביחס להוראות הקיימות, הינם:

- הוטל על התאגידי הבנקאיים לערוך הפרשות לירידת ערך נכסים, בגין אשראים בעייתיים, באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית" - כמפורט להלן:
- "הפרשה פרטנית להפסדי אשראי" - תיושם בגין ירידת ערך של אשראים בעייתיים שהיקפם החוזי עולה על מיליון ש"ח, וכן בגין חייבים בעייתיים מזוהים אחרים (שההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה הקבוצתית").

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על תזרימי התקבולים המהוונים הצפויים מהחייבים, או על פי השווי ההוגן של הבטוחות ששוועבדו להבטחת אותם אשראים.

1. מדיניות חשבונאית (המשך)

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישום (המשך)

- **"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי"** - תיושם עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות אשראים הומוגניות, המורכבות מאשראים בסכומים קטנים יחסית (כגון: אשראים בגין כרטיסי אשראי, אשראי לדיור, אשראי "צרכני" בתשלומים וכו'), וכן בגין אשראים אחרים - שנבדקו פרטנית - ולא סווגו כ"חובות פגומים". ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על שיעורי ההפסד שתועדו בעבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות.
- הוגדרו סוגים חדשים של חובות בעייתיים, כגון:
- **"סיכון אשראי נחות" (substandard)** - מוגדר כאשראי שאינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב - באופן שקיימת אפשרות שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה - אם לא יתוקנו הליקויים.
- **"חוב פגום"** - אשראי שהתאגיד הנקאי צופה כי לא יגבה במועד את כל הסכומים המגיעים בגינו - וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול "הפרשה פרטנית".
- על פי ההוראה יש להחיל את הסווג הנ"ל, לכל הפחות על: אשראים המצויים בפיגור העולה על 90 יום, חובות ש"אורגנו מחדש", ויתרות בחשבונות עובר ושכ הנמצאים בחריגה - שהוגדרו כ"חובות בעייתיים בפיגור" בהתאם לסעיף 4 (ג') בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325.
- על פי ההוראה נאסר על התאגידים לרשום הכנסות ריבית (לא כולל הפרשי הצמדה ושער על קרן החוב) בגין חובות פגומים - על בסיס צבירה.
- **"סיכון אשראי בסווג שלילי" (classified)** - המונח מתייחס לקבוצת אשראים (לרבות סיכוני אשראי) בעייתיים - הכוללת את כל האשראים שסווגו: כ-"סיכון אשראי נחות" או כ-"חוב פגום".
- הוחמרו ההוראות בגין מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר קובעת ההוראה בנושא זה, כי:
- יש למחוק חשבונאית כל חוב שנחשב בלתי ניתן לגביה, או חוב בעל ערך נמוך מאוד שהותרתו כנכס - אינה מוצדקת.
- יש למחוק חשבונאית באופן מיידי (כנגד הפרשה להפסד אשראי), כל חלק של חוב העודף על שווי הבטחונות - שזוהה כסכום שאינו בר גביה.
- אין לדחות מחיקה חשבונאית של חוב - שנערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי, אלא אם צפויים ארועים ספציפיים שיחזקו את שווי החוב. דחייה זו לא תמשך, בדרך כלל, למעלה משנתיים.

1.1 מדיניות חשבונאית (המשך)

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישום (המשך)

- לגבי חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס "הפרשה קבוצתית", נקבע כי:

1. חובות בפיגור המובטחים בבטחון שאינו דירת מגורים, או חובות שאינם מובטחים - יימחקו חשבונאית אם תקופת הפיגור בגינם עולה על 150 יום.

2. בחובות המובטחים בבטחון דירת מגורים - יש למחוק את חלק החוב העודף על שווי הבטחון, אם תקופת הפיגור עולה על 180 יום.

3. חובות של יחידים בפשיטת רגל או של תאגידים שניתן לגביהם צו פרוק - יימחקו חשבונאית תוך 60 יום ממועד מתן צו הכינוס (או הפירוק לפי העניין).

- הורחבו דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים ונקבעו כללים לעריכת נהלים, תעוד ובקרה פנימית - בגין השיטות והתהליכים לזיהוי מדידה ודווח של חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם.

ההנחיות הכלולות בהוראה, ייושמו החל מיום 1 בינואר 2010 ואילך. בנוסף, כוללת ההוראה "הוראות מעבר", שיחולו בעת יישומה לראשונה של ההוראה (1.1.2010):

- יימחקו חשבונאית יתרות החובות הבעייתיים העומדים בקריטריונים למחיקה חשבונאית.

- יבוטלו כל הכנסות הריבית שנצברו ליום 1.1.2010 - וטרם נגבו בפועל, בגין חובות פגומים העונים על הקריטריונים שנקבעו בהוראה.

- הפרשים שיווצרו במועד היישום לראשונה של ההנחיות החדשות - בין יתרת הפרשות להפסדי אשראי, על פי ההנחיות הקיימות, לבין יתרתן המחושבת על פי ההנחיות החדשות - ייזקפו לסעיף העודפים בהון העצמי.

יישום ההנחיות החדשות הכלולות בהוראה, מחייב הערכות ושינויים מהותיים במערכות המידע הקיימות, שאינן מותאמות בשלב זה, לדווח על פי הכללים החדשים.

מכיוון שהבנק טרם גיבש את עמדתו בנושאי המתודולוגיה ובסיסי הנתונים הכלולים בהוראה (לרבות: השיטות לפיצול תיק האשראי, השיטות לקביעת "קבוצות הומוגניות" והתאמת שיעור הפרשה להפסדי אשראי - לכל אחת מהקבוצות) - לא ניתן להעריך, בשלב זה את השלכות יישום ההוראה - על תוצאותיו הכספיות של הבנק בעתיד.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

2. ניירות ערך

30 ביוני 2008				
(בלתי מבוקר)				
התאמה לשווי הוגן				
שווי הוגן**	הפסדים	רווחים	עלות מופחתת*	הערך במאזן
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ניירות ערך זמינים למכירה				
⁽¹⁾ אגרות חוב:				
2,021	1	22	2,000	2,021
580	3	18	565	580
2,601	4	40	2,565	2,601
132	-	21	111	132
⁽²⁾ מניות				
2,733	***4	***61	2,676	2,733
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
ניירות ערך למסחר				
⁽¹⁾ אגרות חוב:				
88	-	-	88	88
36	1	-	37	36
124	1	-	125	124
-	-	-	-	-
124	****1	****-	125	124
סך הכל ניירות ערך למסחר				
2,857	5	61	2,801	2,857
סך הכל ניירות ערך				

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.
 ** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי ההוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 19 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שווי הוגן.
 *** כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.
 **** נזקפו לדוח רווח הפסד

הערות:

(1) לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעות באגרות חוב - ראה באור 8.
 (2) הסעיף כולל יתרה בסך של כ-113 מיליוני ש"ח בגין השקעה במניות חברת "בזק", המייצגת את חלקו היחסי של הבנק בבטוחה שקיבל הבנק מלווה, בגין הלוואה שהועמדה לו במסגרת קונסורציום בנקים, לרכישת מניותיה של חברת "בזק". לאחר שהלקוח לא עמד בתנאי ההלוואה ולא שילם את הריבית התקופתית מינה בית המשפט, לבקשת קונסורציום הבנקים, כונס נכסים למימוש הבטוחה. על פי הנחיה שהוצאה על ידי הפיקוח על הבנקים, נדרשו הבנקים החברים בקונסורציום - לאור מצבו של הלווה - להפסיק ולנהוג ביתרת החוב של הלווה כביתרת אשראי ולסווגה, לסעיף "ניירות ערך" במסגרת ה"תיק הזמין למכירה" - על פי שווי השוק של הבטוחה (עד לגובה יתרת החוב של הלווה). השינויים בשווי השוק של הבטוחה, מעבר ליתרת הלוואה (בניכוי הפרשות ספציפיות), נזקפים באופן שוטף לקרן ההון "מהתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן". ליום 30 ביוני 2008, עולה שווי השוק של הבטוחה בסך של כ-21 מיליון ש"ח על עלותה (שנקבעה בהנחיות הפיקוח על הבנקים).
 לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעות במניות - ראה באור 9.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

2. ניירות ערך (המשך)

31 בדצמבר 2007					
(מבוקר)					
שווי הוגן** מיליוני ש"ח	התאמה לשווי הוגן			ערך במאזן מיליוני ש"ח	ניירות ערך זמינים למכירה
	הפסדים מיליוני ש"ח	רווחים מיליוני ש"ח	עלות מופחתת* מיליוני ש"ח		
1,866	8	3	1,871	1,866	אגרות חוב: ⁽¹⁾ ממשלתיות
508	8	3	513	508	של חברות אחרות
2,374	16	6	2,384	2,374	
146	-	34	112	146	מניות ⁽²⁾
2,520	*** 16	*** 40	2,496	2,520	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב: ⁽¹⁾					
81	-	-	81	81	ממשלתיות
1	-	-	1	1	של חברות אחרות
82	-	-	82	82	
2	-	-	2	2	מניות
84	-	-	84	84	סך הכל ניירות ערך למסחר
2,604	16	40	2,580	2,604	סך הכל ניירות ערך

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.
 ** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי ההוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 21 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שווי הוגן.
 *** כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.

הערות:

(1) לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה באגרות חוב - ראה באור 8.
 (2) הסעיף כולל יתרה בסך של כ-125 מיליוני ש"ח בגין השקעה במניות חברת "בזק", המייצגת את חלקו היחסי של הבנק בבטוחה שקיבל הבנק מלווה, בגין הלוואה שהועמדה לו במסגרת קונסורציום בנקים, לרכישת מניותיה של חברת "בזק". לאחר שהלקוח לא עמד בתנאי הלוואה ולא שילם את הריבית התקופתית מינה בית המשפט, לבקשת קונסורציום הבנקים, כונס נכסים למימוש הבטוחה. על פי הנחה שהוצאה על ידי הפיקוח על הבנקים, נדרשו הבנקים החברים בקונסורציום - לאור מצבו של הלווה - להפסיק ולנהוג ביתרת החוב של הלווה כביתרת אשראי ולסווגה, לסעיף "ניירות ערך" במסגרת ה"תיק הזמין למכירה" - על פי שווי השוק של הבטוחה (עד לנוכה יתרת החוב של הלווה). השינויים בשווי השוק של הבטוחה, מעבר ליתרת הלוואה (בניכוי הפרשות ספציפיות), נזקפים באופן שוטף לקרן ההון "מהתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן". ליום 31 בדצמבר 2007 עלה שווי השוק של הבטוחה בסך של כ-34 מיליון ש"ח על עלותה (שנקבעה בהנחיות הפיקוח על הבנקים).
 לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה במניות - ראה באור 9.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. מידע על הפרשה לחובות מסופקים

בסכומים מדווחים (במליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

א. הפרשה לחובות מסופקים

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני

2007				2008				
הפרשה ספציפית*				הפרשה ספציפית*				
סך הכל	הפרשה נוספת**	אחרת	לפי עומק פיגור	סך הכל	הפרשה נוספת**	אחרת	לפי עומק פיגור	
645	73	569	3	730	68	659	3	יתרת הפרשה לתחילת התקופה
43	1	42	-	41	-	41	-	הפרשות במהלך התקופה
(13)	(3)	(10)	-	(24)	(4)	(20)	-	הקטנת הפרשות
(1)	-	(1)	-	(1)	-	(1)	-	גביית חובות שנמחקו בעבר
29	(2)	31	-	16	(4)	20	-	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
(9)	-	(9)	-	(10)	-	(10)	-	מחיקות, נטו***
665	71	591	3	726	64	669	3	יתרת הפרשה לסוף התקופה
8	7	1	-	11	6	5	-	מזה- יתרת הפרשה שלא נוכתה מסעיף אשראי לציבור

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני

2007				2008				
הפרשה ספציפית*				הפרשה ספציפית*				
סך הכל	הפרשה נוספת**	אחרת	לפי עומק פיגור	סך הכל	הפרשה נוספת**	אחרת	לפי עומק פיגור	
650	76	571	3	708	70	635	3	יתרת הפרשה לתחילת התקופה (מבוקר)
71	1	69	1	86	-	85	1	הפרשות במהלך התקופה
(26)	(6)	(19)	(1)	(35)	(6)	(28)	(1)	הקטנת הפרשות
(2)	-	(2)	-	(2)	-	(2)	-	גביית חובות שנמחקו בעבר
43	(5)	48	-	49	(6)	55	-	סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
(28)	-	(28)	-	(21)	-	(21)	-	מחיקות, נטו***
665	71	591	3	736	64	669	3	יתרת הפרשה לסוף התקופה
8	7	1	-	11	6	5	-	מזה- יתרת הפרשה שלא נוכתה מסעיף אשראי לציבור

* (1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.
 (2) בהלוואות אחרות, לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.
 ** כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.
 *** בניכוי חובות שנמחקו השנה.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. מידע על הפרשה לחובות מסופקים (המשך)

בסכומים מדווחים

(במליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

ב. פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור

ליום 30 ביוני 2008

חובות בעייתיים לדיור						
הפרשה ספציפית						
אשראי	יתרת חוב מאזנית	מזה - סכום בפיגור	לפי עומק הפיגור	אחרת	סך הכל	
701	20	1	3	-	3	הלוואות לדיור***
345	17	2	-	3	3	הלוואות גדולות****
17	3	2	-	1	1	הלוואות אחרות
1,063	40	5	3	4	7	סך הכל

ליום 30 ביוני 2007

חובות בעייתיים לדיור						
הפרשה ספציפית						
אשראי*	יתרת חוב מאזנית**	מזה - סכום בפיגור*	לפי עומק הפיגור	אחרת**	סך הכל	
694	20	1	3	-	3	הלוואות לדיור***
255	14	3	-	3	3	הלוואות גדולות****
11	6	3	-	2	2	הלוואות אחרות
960	40	7	3	5	8	סך הכל

* הוצג מחדש.

** סווג מחדש.

*** ההלוואות, שעל פי הוראות בנק ישראל, קיימת חובה לערוך בגיבן הפרשה לפי עומק פיגור.

**** הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 830 אלפי ש"ח (30 ביוני 2007 - 787 אלפי ש"ח).

4. הלימות ההון

הלימות ההון מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכונים שוק". הנתונים הינם על בסיס מאוחד.

א. הון לצורך חישוב יחס הלימות ההון (במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2007	30 ביוני 2007	30 ביוני 2008	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
1,347	1,221	1,445	הון ראשוני
			הון משני
37	37	37	• הון משני עליון*
422	449	382	• הון משני אחר
1,806	1,707	1,864	סה"כ הון כולל

* ההפרשה הכללית לחובות מסופקים בסך 37 מיליוני ש"ח נכללה בהון המשני העליון.

ב. יתרות משוקללות של סיכון (במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2007		30 ביוני 2007		30 ביוני 2008		
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)		
יתרות סיכון	יתרות*	יתרות סיכון	יתרות*	יתרות סיכון	יתרות*	
						סיכון אשראי
12,581	18,892	12,281	18,392	13,346	19,473	נכסים
1,010	1,252	1,049	1,328	1,189	1,432	מכשירים חוץ מאזניים
13,591	20,144	13,330	19,720	14,535	20,905	סה"כ נכסי סיכון אשראי
56	-	73	-	84	-	סיכון שוק
13,647	20,144	13,403	19,720	14,619	20,905	סה"כ נכסי סיכון

* נכסים - יתרות מאזניות; מכשירים חוץ מאזניים - יתורת ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.

ג. יחס ההון לרכיבי סיכון:

31 בדצמבר 2007	30 ביוני 2007	30 ביוני 2008	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	
9.9	9.1	9.9	יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון
13.2	12.7	12.8	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.0	9.0	9.0	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה

בסכומים מדווחים (במליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

30 ביוני 2008						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים**	מטבע חוץ*		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
						נכסים
1,983	-	104	1,072	376	431	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,857	132	-	32	1,709	984	ניירות ערך
14,038	-	339	1,038	2,341	10,320	אשראי לציבור
9	-	-	-	-	9	אשראי לממשלה
75	75	-	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
344	344	-	-	-	-	בניינים וציוד
135	21	11	21	1	81	נכסים אחרים
19,441	572	454	2,163	4,427	11,825	סך הכל נכסים
						התחייבויות
16,180	-	767	1,723	2,646	11,044	פקדונות הציבור
371	-	15	150	2	204	פקדונות מבנקים
44	-	-	34	-	10	פקדונות הממשלה
689	-	-	50	639	-	כתבי התחייבות נדחים
674	88	21	9	87	469	התחייבויות אחרות
17,958	88	803	1,966	3,374	11,727	סך הכל התחייבויות
1,483	484	(349)	197	1,053	98	הפרש
						מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	326	(158)	(357)	189	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	(71)	-	71	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	-	(1)	-	1	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
1,483	484	(23)	(33)	696	359	סך הכל כללי
-	-	-	(96)	-	96	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	-	(8)	-	8	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* כולל צמודי מטבע חוץ.

** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה (המשך)

בסכומים מדווחים (במליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

30 ביוני 2007						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים**	מטבע חוץ*		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
						נכסים
2,512	-	118	1,342	409	643	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,497	152	-	44	1,090	*1,211	ניירות ערך
12,892	-	383	1,133	2,574	*8,802	אשראי לציבור
9	-	-	-	-	9	אשראי לממשלה
3	*3	-	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
341	341	-	-	-	-	בניינים וציוד
106	*20	35	6	5	40	נכסים אחרים
18,360	516	536	2,525	4,078	10,705	סך הכל נכסים
						התחייבויות
15,585	-	794	2,235	2,372	10,184	פקדונות הציבור
248	-	17	113	3	115	פקדונות מבנקים
54	-	-	43	-	11	פקדונות הממשלה
733	-	-	64	669	-	כתבי התחייבות נדחים
480	17	8	6	43	406	התחייבויות אחרות
17,100	17	819	2,461	3,087	10,716	סך הכל התחייבויות
1,260	499	(283)	64	991	(11)	הפרש
						מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	305	43	(339)	(9)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	1	-	(52)	-	51	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	(1)	(21)	-	22	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
1,260	500	21	34	652	53	סך הכל כללי
-	1	-	(102)	-	101	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	1	(8)	(60)	-	67	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* סווג מחדש.

** כולל צמודי מטבע חוץ.

*** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה (המשך)

בסכומים מדווחים (במליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

31 בדצמבר 2007						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים**	מטבע חוץ*		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
						נכסים
2,699	-	107	1,009	403	1,180	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,604	148	-	11	1,328	1,117	ניירות ערך
13,027	-	372	1,164	2,356	9,135	אשראי לציבור
9	-	-	-	-	9	אשראי לממשלה
75	75	-	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
341	341	-	-	-	-	בניינים וציוד
105	7	17	6	-	75	נכסים אחרים
<u>18,860</u>	<u>571</u>	<u>496</u>	<u>2,190</u>	<u>4,087</u>	<u>11,516</u>	סך הכל נכסים
						התחייבויות
15,736	-	738	1,986	2,472	10,540	פקדונות הציבור
342	-	16	83	2	241	פקדונות מבנקים
50	-	-	39	-	11	פקדונות הממשלה
729	-	-	58	671	-	כתבי התחייבות נדחים
640	*87	13	8	18	*514	התחייבויות אחרות
<u>17,497</u>	<u>87</u>	<u>767</u>	<u>2,174</u>	<u>3,163</u>	<u>11,306</u>	סך הכל התחייבויות
<u>1,363</u>	<u>484</u>	<u>(271)</u>	<u>16</u>	<u>924</u>	<u>210</u>	הפרש
						מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	275	24	(353)	54	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	(75)	-	75	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	-	(2)	-	2	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
<u>1,363</u>	<u>484</u>	<u>4</u>	<u>(37)</u>	<u>571</u>	<u>341</u>	סך הכל כללי
-	-	-	(126)	-	126	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	1	4	(11)	-	6	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* סווג מחדש.

** כולל צמודי מטבע חוץ.

*** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה

31 בדצמבר 2007	30 ביוני 2007	30 ביוני 2008	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
			נסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי (במיליוני ש"ח)
151	145	130	אשראי תעודות
265	251	305	ערבויות להבטחת אשראי
569	670	549	ערבויות לרוכשי דירות
554	556	651	ערבויות והתחייבויות אחרות
648	581	669	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
956	1,278	981	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
907	892	1,282	התחייבויות להוצאת ערבויות
425	490	645	התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

(1) קיימות התחייבויות והתקשרויות אחרות לתאריך המאזן כדלקמן: (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2007	30 ביוני 2008	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
15	9	התקשרות להשקעה בכנינים וציוד
71	67	חוזי שכירות לזמן ארוך
		להלן פירוט דמי השכירות לתשלום בשנים הבאות:
10	11	שנה ראשונה
9	7	שנה שניה
6	6	שנה שלישית
6	6	שנה רביעית
40	37	שנה חמישית ואילך
71	67	סך הכל דמי שכירות לתשלום

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(2) בנוסף לאמור לעיל, חלק מסניפי הבנק נמצאים במבנים השכורים בשכירות מוגנת. דמי השכירות לתשלום בשנה הקרובה, מסתכמים בכ-0.6 מיליון ש"ח.

(3) הבנק התקשר בהסכמים להשקעה בחמש קרנות הון סיכון. ההתחייבות העתידית המכסימלית של הבנק להשקעה בקרנות אלו, מעבר להשקעה שבוצעה עד ליום המאזן, מסתכמת בכ-2 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2007 - 3 מיליון ש"ח).

(4) הבנק התחייב לפצות את עמיתי "הקופה המרכזית לפיצויים שליד מרכזתיל דיסקונט", במקרה בו יפחת שווי זכויותיהם, מהסכום הנומינלי שהופקד על ידם בקופה. סכומי ההפקדות הנומינליים של העמיתים בקופה, שבגינם ניתנה הערבות, כאמור, מסתכמים ליום 30 ביוני 2008 בסך של כ-172 מיליון ש"ח. ליום 30 ביוני 2008 מסתכמת חשיפת הבנק (בגין ההפרשים השליליים שבין שווי זכויות העמיתים, לבין סכום הפקדות הנומינלי, כאמור) בסך של 355 אלפי ש"ח. בהתאם להוראות בנק ישראל חישב הבנק את שווייה ההוגן של התחייבויות זו, בהתבסס על הערכה אקטוארית. ההפרשה בגין התחייבות זו כלולה בדוחות הכספיים בסעיף "התחייבויות אחרות".

ביום 23.1.08 אושר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ח - 2008, לפיו תאסר בעתיד הצטרפות עמיתים חדשים ל"קופות מרכזיות לפיצויים".

(5) במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק תובענות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות ובקשות לאישור תביעות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי חבות אפשרית של הבנק כתוצאה מהתובענות האמורות.

בכאור 18 ג' (7) ו-(8) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2007, הובאו פרטים בדבר התובענות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק.

סכום החשיפה המכסימלי הנוסף - בשל כלל התובענות שהוגשו נגד הבנק, כאמור לעיל, בנושאים שונים, שהתממשותן אפשרית - מסתכם ליום 30 ביוני 2008 - בסך של כ-25 מיליון ש"ח.

להלן פרטים לגבי התפתחויות שחלו בתובענות שדווחו בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007:

(א) בכאור 18 ג' (7) (ב') בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007, תוארה תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית, שהוגשה כנגד הבנק ביום 28.1.2002, על ידי לקוח של הבנק בגין "עלויות עודפות" שנגרמו לו, לטענתו - בשל הליך טכני, לפיו - הבנק נוהג לרשום בחשבון הלקוח את סכומי הפרעון של המחאות דחויים המגיעות לפרעון במועד מסוים, בשורה נפרדת עבור כל המחאה - במקום לקבץ אותן בשורה אחת.

הסכום הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית, המייצג - לטענת התובע - את העלות העודפת שנגרמה לכלל לקוחות הבנק, הוערכה על ידו בכ-17 מיליון ש"ח.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

ביום 20 באוקטובר 2003, החליט בית המשפט המחוזי לקבל את בקשת התובע ואישר את הגשת התביעה כ"תביעה ייצוגית". בחודש דצמבר 2003 הגיש הבנק ערעור על החלטת בית המשפט, לבית המשפט העליון ובקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין. בקשת הבנק לעיכוב ביצוע פסק הדין התקבלה על ידי בית המשפט.

ביום 25 באוקטובר 2007, קיבל בית המשפט העליון את בקשת הערעור - והחזיר את התביעה לדיון נוסף בבית המשפט המחוזי - מכיוון שהחלטת בית המשפט המחוזי ניתנה קודם לחקיקת "חוק תובענות ייצוגיות" בשנת 2006. על פי נוסח החוק, יש לדון בכל ההליכים המשפטיים שהיו תלויים ועומדים במועד אישור החוק - על פי הוראות החוק.

ביום 27.4.2008 החליט בית המשפט המחוזי לחזור ולאשר את הגשת התביעה כ"תביעה ייצוגית". עם זאת, החליט בית המשפט המחוזי כי לא תינתן לתובע אפשרות להוסיף לתביעה עילות נוספות - מעבר לאלו שהועלו על ידו בבקשה המקורית. ביום 22.5.2008 הגיש הבנק לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי - ובקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין. ביום 25.5.2008, החליט בית המשפט המחוזי לקבל את בקשת הבנק ולעכב את ביצוע פסק הדין - עד לקבלת פסיקתו של בית המשפט העליון בבקשת הערעור.

(ב) בבאור 18 ג' (7) (א) בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007, תוארה תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית, שהוגשה כנגד הבנק ביום 10.7.2003, על ידי לקוח שנטל משכנתא מהבנק וטען כי סכום מס הכולים בו חויב בעת ביול חוזה המשכנתא - גבוה מדי. סכום הנזק הכולל שנכלל בבקשה לתביעה ייצוגית הסתכם בכ-40 מיליון ש"ח.

ביום 13.3.2008 הושג הסדר בין הבנק לתובע, במסגרתו הודיע התובע על הסתלקותו מכתב התביעה. ביום 16.3.2008 אושר ההסכם על ידי בית המשפט.

(6) להלן פרטים לגבי התפתחויות שחלו בתקופת הדוח בתובענות שדווחו בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007 ולא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן.

(א) בבאור 18 ג' (8) (א) בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007 - תוארה "הודעת צד ג'" שהועברה לבנק ולבנקים אחרים (ובכללם החברה האם של הבנק), בחודש אפריל 2007, על ידי בנק זר (להלן: "הבנק הנתבע") בגין חמש תובענות שהוגשו כנגדו לבית המשפט בניו יורק, על ידי אזרחים שנפגעו בפעולות טרור - בטענה שלבנק הנתבע הייתה מעורבות בפעולות הקשורות למימון פעולות וגופים שעסקו בטרור.

התביעות כנגד "הבנק הנתבע" מתבססות על הדין האמריקאי ואינן נוקבות בסכום - בין היתר, משום שחוקים שחוקקו בארה"ב - קובעים פיצוי קבוע לכל נפגע - ללא הוכחת נזק. לטענת "הבנק הנתבע" (הכלולה בהודעת צד ג'), יש להטיל אחריות - בגין פעולותיו ומחדליו, אם יחויב בדיון - על הבנק ובנקים אחרים בישראל (שנכללו בהודעת צד ג'), מבלי לנקוב בחלקם היחסי של כל אחד מהבנקים - ולחייב אותם לשפות אותו במלוא הסכום בו יחויב.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

"הודעת צד ג" שנתקבלה - אינה כוללת תימוכין ממשיים הקושרים את הבנק ויתר הבנקים לפעולות שתוארו בתובענות - ומבוססת על טענה, לפיה - הבנק היה מעורב, לכאורה, בחלק מן ההעברות הכספיות שיוחסו ל"בנק הנתבע", וכי על יסוד חקיקה אמריקאית - די בכך כדי לייצור זכות ל"בנק הנתבע" - להשתתפות מצד הבנק בכל פיצוי שייפסק כנגדו. הבנק ויתר הבנקים הגישו בקשה לסילוק על הסף של ההודעה. עד כה טרם התקיים דיון בבקשת הבנקים לסילוק על הסף.

בתחילת חודש פברואר 2008, הועברה לבנק "הודעת צד ג" נוספת מאת הבנק הנתבע - בגין תביעה נוספת שהוגשה כנגדו על ידי חיילים בצה"ל המחזיקים בנתינות אמריקנית, שנפגעו במהלך שירותם הצבאי - בטענות דומות לטענות שנטענו כנגד ה"בנק הנתבע", בתביעות שתוארו לעיל. בנוסף לכך טוענים התובעים בתביעה זו - כי הבנקים הישראליים ידעו שהעברות בנקאיות מסוימות אסורות ונועדו לצרכים בלתי כשרים - או שעצמו עיניהם ברשלנות לנוכח מידע זה. הבנק מתעתד להגיש בקשה לדחיה על הסף גם כנגד "הודעת צד ג" זו.

בשלב זה, נוכח העובדה שטרם נדונה הבקשה לדחיה על הסף, טרם הוחלט מה תהיה הפרוצדורה לשמיעת התיק, אם בכלל, וטרם הועברו מסמכים וחומר ראייתי בין הצדדים במסגרת הליכי גילוי מוקדם ובשים לב לכך שבשלב זה לא ברור מה סכומי התביעה, אין דרך להעריך את החשיפה לבנק.

(ב) בבאור 18 ג' (8) (ב') בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007, תוארה תביעה שהוגשה כנגד הבנק ביום 28.11.2007, על ידי אחד מבעלי מניותיו (להלן: "התובע") של תאגיד (שקיבל בעבר מהבנק מימון למטרת ביצוע פרויקט בניה ונקלע לקשיים) - עקב נזקים שגרמו לו, לטענתו - פעולותיהם של הבנק והמנהל המיוחד שמונה לתאגיד (בשל הקשיים הכספיים אליהם נקלע, כאמור) - שנעשו, לטענתו, תוך רשלנות שגרמה להוצאות מיותרות והפסדים כספיים ניכרים לתאגיד - תוך העדפת האינטרסים של הבנק ושל אחרים - על טובת התאגיד.

התביעה כוללת דרישה לפיצוי כספי בגין הנזקים - המוערכים על ידי התובע בכ-41 מיליון ש"ח - והוגשה כנגד הבנק והמנהל המיוחד. על אף שמרבית טענותיו של התובע מופנות כנגד המנהל המיוחד, סבור התובע כי יש להטיל גם על הבנק אחריות בגין פעולותיו של המנהל המיוחד, מכיוון שהמנהל המיוחד שימש כבא כוחו של הבנק ופעולותיו בוצעו בידיעת הבנק. כמו כן, מייחס התובע לבנק נזקים ספציפיים בסך של כ-12 מיליון ש"ח - מתוך כלל הנזקים, כאמור.

במקביל להגשת כתב התביעה הגיש התובע בקשה לפטור מאגרה - והבנק מצידו הגיש התנגדות לבקשת התובע ביום 24.12.2007. הדיון בבקשה לפטור מאגרה נקבע ליום 2.12.2008.

הנהלת הבנק סבורה כי הבנק פעל כשורה והסכומים אותם גבה הבנק מהחברה בוצעו בהתאם למערכת ההסכמים שנחתמה בין הבנק לחברה.

עם זאת, כל עוד לא אושרה בקשת הפטור או לא שולמה האגרה - התביעה אינה נחשבת כמוגשת. לפיכך, לא ניתן להעריך, בשלב מוקדם זה, את סיכויי התביעה.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(ג) ביום 29 במאי 2008 הוגשה כנגד הבנק ושלושה בנקים אחרים, תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו - 2006 - על ידי ארבעה תובעים שונים המנהלים את חשבונותיהם בבנקים הנתבעים - בגין נזקים מימוניים ותפעוליים שנגרמו להם, לטענתם, בשל שיטת עבודה הנהוגה על ידי הבנקים הנתבעים, לפיה - מזוכים לקוחות המפקידים לחשבונותיהם סכומים במטבע חוץ, שמקורם בחשבונות מט"ח המתנהלים בחו"ל (באמצעות העברות בנקאיות או הפקדת המחאות הנקובות במטבע חוץ) - באחור של מספר ימים (ביחס למועד שבו חויבו החשבונות הנעברים).

לטענת התובעים שיטת עבודה זו פוגעת במפקידים, ללא צידוק כלכלי - ומכל מקום היא לא הובאה לידיעתם קודם לביצוע ההפקדות (העיכוב הנטען כנגד הבנק - מסתכם ביומיים), ובשל כך נגרמו להם הפסדי תפעול ומימון מיותרים. יתרה מזאת - התנהגות הבנקים הנתבעים, כמתואר לעיל - מהווה, לטענת התובעים, עבירה לכאורה, על סעיף 3 בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981.

סכום הנזק הישיר שנגרם לארבעת התובעים - מוערך על ידם ב-שני ש"ח. סכום הנזק הכולל, כנגד כל הבנקים, הנקוב בבקשה לתביעה הייצוגית - מסתכם ב-115 מיליון ש"ח.

הנהלת הבנק סבורה כי הבנק פעל כשורה ועל פי מערכת ההסכמים הקיימת שבין הבנק ללקוחותיו. עם זאת, עקב פרק הזמן המועט שחלף ממועד קבלת התביעה - טרם הוכן כתב הגנה, ולפיכך - לא ניתן להעריך, בשלב מוקדם זה, את השלכות התביעה על הבנק.

(7) התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נוספות של הבנק פורטו בבאור 18 ג' (3), (4), (5), (9), ו-(11) - בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007.

7. חקיקה והסדרים הנוגעים למערכת הבנקאית

א. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות

בבאור 31 ב' (2) בדוחות הכספיים ליום 31.12.2007 - ניתן מידע לגבי "חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון 12), התשס"ז - 2007", שאושר ביום 26.6.2007, ולגבי התקנות שפורסמו על ידי בנק ישראל ביום 2.1.2008, מכח חוק זה, במסגרת: "כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח - 2008". החוק והתקנות שינו את משטר העמלות הקיים (באופן שהפחית משמעותית את מספר העמלות) לגבי שני פלחי לקוחות:

- יחידים.
- "עסקים קטנים" - הכוללים (במרבית המקרים) תאגידיים שמחזור הכנסותיהם השנתי אינו עולה על מיליון ש"ח.

בהתאם להנחיות שנתקבלו מהפיקוח על הבנקים - הגיש הבנק בתחילת חודש מאי 2008, לאישור בנק ישראל, הצעה לתעריפוני עמלות - במתכונת התעריפונים שנקבעו על ידי בנק ישראל. לאחר התאמות קלות אושר התעריפונים על ידי בנק ישראל.

7. חקיקה והסדרים הנוגעים למערכת הבנקאית (המשך)

א. חקיקה בנושא העמלות הבנקאיות (המשך)

החל ביום 1 ביולי 2008 מיושמות הוראות החוק על ידי כלל הבנקים בישראל והופעל משטר עמלות חדש - בהתאם לכללים שנקבעו בתקנות שפרסם בנק ישראל, כאמור.

על פי הערכות מוקדמות המתבססות על היקף העמלות שגבה הבנק בחודש הראשון להפעלת משטר העמלות החדש - מעריכה הנהלת הבנק, כי לא צפוי קיטון בהכנסות התפעוליות של הבנק בעקבות יישום החוק. יודגש עם זאת, כי הערכות אלו מבוססות על תצפיות שנערכו בתקופה קצרה מאד, ואינן מביאות בחשבון שינויים אפשריים בהכנסות - עקב התאמות שעשויות לחול בהתנהלות הלקוחות, והתאמות מחירים עתידיות אחרות. לפיכך, ההשלכות הצפויות מיישום הוראות החוק על התוצאות הכספיות של הבנק, בטווח הארוך - עשויות להיות שונות מאומדנים ראשוניים אלה.

ב. חקיקה בתחום המסים

חבות המס של התאגידים בישראל חושבה עד ליום 31.12.2007, על פי הוראת חוק מס הכנסה (תאומים) בשל אינפלציה), התשמ"ה - 1985 (להלן: "חוק התאומים") - שנחקק בתקופה בה שררו במדינת ישראל שיעורי אינפלציה גבוהים מאוד - במטרה למנוע תשלום מס על רווחים אינפלציוניים. לאור הירידה המתמשכת בשיעורי האינפלציה - לשיעורים המקובלים בעולם המערבי, והציפיה להמשך מגמת היציבות הכלכלית - סבר משרד האוצר כי "חוק התאומים" - התייתר למעשה, מכיוון שהטרח הכרוכה בהמשך הפעלת החוק אינה מצדיקה (לדעת משרד האוצר), את התועלת הנמוכה הנובעת ממנו. לאור האמור לעיל, אישרה הכנסת ביום 26 בפברואר 2008, את "חוק מס הכנסה (תיאומים) בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20), התשס"ח - 2008.

במסגרת התיקון לחוק - בוטלו מרבית הסעיפים שנכללו ב"חוק התאומים" - החל משנת 2008.

התיקון לחוק משנה את חישוב חבות המס של התאגידים הבנקאיים בשני מרכיבים עיקריים:

- הוספת חבות מס בגין "רווחים אינפלציוניים", עקב ביטול הסעיף שהתיר לתאגידים לנכות מהרווחים החייבים במס את "שחיקת" ההון העצמי במונחים ריאליים ("ניכוי בשל אינפלציה") - הנגזר משיעור עליית מדד המחירים לצרכן, ומהיקף ההון החשוף לאינפלציה (כהגדרתו ב"חוק התאומים").
- הקפאת שיעור עליית המדד (ששימש, בין היתר, לחישוב מרכיב ה"ניכוי בשל פחת") - על פי המדד שפורסם בתום שנת 2007 - ללא מתן אפשרות לעדכנו על פי השינויים שיחולו בשיעור עליית המדד - לאחר תום שנת 2007.

התיקון לחוק, כאמור, צפוי לפגוע בעיקר במוסדות כספיים שמימון פעילותם מבוסס על הונם העצמי.

ככדי להקטין את הפגיעה הצפויה בגופים אלו, אישרה הכנסת, במקביל לחקיקה האמורה, תיקון עקיף לחוק מס ערך מוסף (מס' 35). החקיקה מתקנת את הגדרות "רווח" ו"שכר" כדלקמן:

- ה"רווח" של מוסד כספי שבגיננו מחושב "מס רווח" - יכלול גם את מס השכר ששולם על ידו (עד לתיקון לא ניתן היה לנכות את מס השכר לצורך חישוב זה).
- ה"שכר" של מוסד כספי בגיננו מחושב מס שכר - יכלול גם את חלק המעביד בתשלומים ששולמו על ידו למוסד לביטוח לאומי.

7. חקיקה והסדרים הנוגעים למערכת הבנקאית (המשך)

ב. חקיקה בתחום המסים (המשך)

התיקון ייכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2009. עם זאת, נקבע במסגרת הוראות מעבר שנכללו בחוק, כי בשנת 2008 ייושם התיקון לחוק חלקית, באופן שיותר למוסד הכספי לנכות 50% ממס השכר ששולם על ידו בשנת 2008 - לצורך חישוב מס הרווח, ובמקביל יוטל מס שכר על 50% מתשלומי המוסד הכספי לביטוח הלאומי.

התיקון לחוק מס ערך מוסף, כאמור - צפוי להגדיל את הרווח הנקי של הבנק בשנת 2008 בכ-2 מיליון ש"ח (מזה כ-1 מיליון ש"ח, הנובע מקיטון חד פעמי בהפרשות למיסים על הכנסה - עקב עדכון שיעורי המס על פיהם מחושבים ה"מסים הנדחים").

ההשלכות שיהיו לביטול "חוק התאומים", כאמור - על רווחי הבנק בשנת 2008 - נגזרות משיעורי האינפלציה שישררו בישראל בשנה זו. לפיכך, לא ניתן להעריך למפרע את ההשלכות שיהיו לביטול "חוק התאומים" על רווחי הבנק בשנת 2008. יצוין עם זאת - כי הטבת המס שהייתה נרשמת במחצית הראשונה של שנת 2008, בגין עליית המחירים לצרכן בתקופה זו, לולא התיקון ל"חוק התאומים", כאמור - הייתה מסתכמת בכ-10 מיליון ש"ח (בתקופה המקבילה אשתקד רשם הבנק הטבת מס בגין מרכיב זה בסך של 1 מיליון ש"ח).

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

8. מכשירים נגזרים

1. היקף הפעילות, במאוחד (במיליוני ש"ח)

30 ביוני 2008 (בלתי מבוקר)				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			במטבע חוץ	שקל-מדד
(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
1. נגזרים ALM ^{2,1}				
-	-	739	-	-
Forward חוזי				
חוזי אופציה לא סחירים ⁴ :				
-	-	3	-	-
אופציות שנכתבו				
-	1	167	-	-
אופציות שנקנו				
-	-	1,373	597	-
³ Swaps				
-	1	2,282	597	-
סה"כ נגזרים ALM				
2. נגזרים אחרים ¹				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:				
-	661	70	-	-
אופציות שנכתבו				
-	661	70	-	-
אופציות שנקנו				
-	-	81	-	-
חוזי אופציה אחרים:				
-	-	81	-	-
אופציות שנכתבו				
-	-	81	-	-
אופציות שנקנו				
-	1,322	302	-	-
סה"כ נגזרים אחרים				
3. חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT)				
-	-	152	-	-

(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM ^{2,1}				
-	-	52	11	-
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	-	103	9	-
שווי הוגן ברוטו שלילי				
2. נגזרים אחרים ¹				
-	4	6	-	-
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	4	6	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי				

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה חוזי החלפת שעורי ריבית בהם הסכים הבנק לשלם שעור ריבית קבוע: 516 מיליון ש"ח.
4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

8. מכשירים נגזרים (המשך)

1. היקף הפעילות, במאוחד (במיליוני ש"ח) (המשך)

30 ביוני 2007 (בלתי מבוקר)				
חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	במטבע חוץ	חוזי ריבית שקל-מדד
(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
1. נגזרים ALM^{2,1}				
-	-	485	-	60
חוזי Forward				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:				
אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים ⁴ :				
-	1	17	-	-
אופציות שנכתבו				
-	2	296	-	-
אופציות שנקנו				
-	-	1,505	631	-
Swaps ³				
-	3	2,303	631	60
סה"כ נגזרים ALM				
2. נגזרים אחרים¹				
7	-	-	-	260
חוזי Forward				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:				
אופציות שנכתבו				
-	293	21	-	-
אופציות שנקנו				
-	293	21	-	-
חוזי אופציה אחרים:				
-	-	9	-	-
אופציות שנכתבו				
-	-	9	-	-
אופציות שנקנו				
7	586	60	-	260
סה"כ נגזרים אחרים				
3. חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT)				
-	-	121	-	-
(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים				
1. נגזרים ALM^{2,1}				
-	-	30	30	-
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	-	50	1	-
שווי הוגן ברוטו שלילי				
2. נגזרים אחרים¹				
-	2	1	-	3
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	2	1	-	3
שווי הוגן ברוטו שלילי				

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה חוזי החלפת שעורי ריבית בהם הסכים הבנק לשלם שעור ריבית קבוע: 557 מיליון ש"ח.
4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משוכצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

8. מכשירים נגזרים (המשך)

1. היקף הפעילות, במאוחד (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2007
(מבוקר)

חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			במטבע חוץ	שקל-מדד

(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM^{2,1}					
-	-	495	-	60	חוזי Forward
-	-	9	-	-	חוזי אופציה לא סחירים ⁴ :
-	-	239	-	-	אופציות שנכתבו
-	2	239	-	-	אופציות שנקנו
-	-	1,294	666	-	Swaps ³
-	2	2,037	666	60	סה"כ
2. נגזרים אחרים¹					
19	-	-	-	60	חוזי Forward
-	-	-	-	-	חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:
-	1,070	19	-	-	אופציות שנכתבו
-	1,070	19	-	-	אופציות שנקנו
-	-	-	-	-	חוזי אופציה אחרים:
-	-	31	-	-	אופציות שנכתבו
-	-	30	-	-	אופציות שנקנו
19	2,140	99	-	60	סה"כ
3. חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT)					
-	-	92	-	-	

(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM^{2,1}					
-	-	30	9	1	שווי הוגן ברוטו חיובי
-	-	32	7	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
2. נגזרים אחרים¹					
-	8	1	-	1	שווי הוגן ברוטו חיובי
-	8	1	-	1	שווי הוגן ברוטו שלילי

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה חוזי החלפת שעורי ריבית בהם הסכים הבנק לשלם שעור ריבית קבוע: 584 מיליון ש"ח.
4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

8. מכשירים נגזרים (המשך)

2. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, במאוחד (במיליוני ש"ח)

30 ביוני 2008					
(בלתי מבוקר)					
בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ	
2	24	-	47	73	שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ¹
1	-	-	4	5	בניכוי הסכמי קיזוז
1	24	-	43	68	יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ²
4	172	-	107	283	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ³
5	196	-	150	351	סה"כ סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
30 ביוני 2007					
(בלתי מבוקר)					
בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ	
1	38	-	27	66	שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ¹
-	1	-	4	5	בניכוי הסכמי קיזוז
1	37	-	23	61	יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ²
1	208	-	105	314	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ³
2	245	-	128	375	סה"כ סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

- מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 29 מיליון ש"ח (30.6.2007 - 16 מיליון ש"ח).
- מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 39 מיליון ש"ח (30.6.2007 - 44 מיליון ש"ח) ויתרה בסך 7 מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים, שלא יוחסו למכשיר פיננסי, הכלולה בסעיף נכסים אחרים (30.6.2007 - 2 מיליון ש"ח). לא קיימים בכנק הסדרי התחשבות, נטו, בגין מכשירים נגזרים אלו.
- סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

8. מכשירים נגזרים (המשך)

2. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, במיוחד (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2007					
(מבוקר)					
סה"כ	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	בנקים	בורסות	
50	25	-	21	4	שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ¹
1	1	-	-	-	בניכוי הסכמי קיזוז
49	24	-	21	4	יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ²
293	95	-	189	9	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ³
342	119	-	210	13	סה"כ סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

- מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 15 מיליון ש"ח.
- מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 34 מיליון ש"ח ויתרה בסך 2 מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים, שלא יוחסו למכשיר פיננסי, הכלולה בסעיף נכסים אחרים. לא קיימים בבנק הסדרי התחשבות, נטו, בגין מכשירים נגזרים אלו.
- סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

3. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים במיוחד (במיליוני ש"ח)

30 ביוני 2008					
(בלתי מבוקר)					
סה"כ	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים	
597	359	127	111	-	חוזי ריבית:
					אחר
2,736	478	138	475	1,645	חוזי מטבע חוץ
1,323	-	-	5	1,318	חוזים בגין מניות
4,656	837	265	591	2,963	סה"כ
4,031	1,012	214	806	1,999	30 ביוני 2007 (בלתי מבוקר)
5,175	978	247	432	3,518	31 בדצמבר 2007 (מבוקר)

9. רווח מאוחד מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

בסכומים מדווחים (במליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני	
2007	2008	2007	2008
*458	364	*268	199
1	(7)	2	(3)
61	(111)	54	(43)
*48	94	*29	63
1	-	-	-
569	340	353	216
(301)	21	(222)	(23)
(2)	4	(2)	2
(3)	5	(3)	3
(22)	(29)	(16)	(21)
(328)	1	(243)	(39)
7	(36)	16	(12)
2	2	1	1
9	(34)	17	(11)
9	10	5	5
18	17	10	6
18	23	8	13
45	50	23	24
295	357	150	190
1	(1)	3	-

א. בגין נכסים

מאשראי לציבור
מפקדונות בבנק ישראל ומזומנים
מפקדונות בבנקים
מאגרות חוב
מנכסים אחרים

ב. בגין התחייבויות

על פקדונות הציבור
על פקדונות הממשלה
על פקדונות מבנקים
על כתבי התחייבות נדחים

ג. בגין מכשירים נגזרים

הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים ALM**
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים

ד. אחר

עמלות מעסקי מימון
רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה
הכנסות מימון אחרות***

סך הכל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
מזה: הפרשי שער, נטו

* סוג מחדש.

** מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

*** כולל סכומי ריבית שנגבו מחובות בעייתיים בתקופה 1-6/08 בסך 18 מיליוני ש"ח, בתקופה 4-6/08 בסך 10 מיליוני ש"ח (בתקופות המקבילות אשתקד: 14 מיליוני ש"ח ו-7 מיליוני ש"ח, בהתאמה).

10. רווחים מהשקעות במניות

ההרכב:

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני	
2007	2008	2007	2008
(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1	(1)	1	(1)
15	5	-	5
16	4	1	4

רווחים (הפסדים) שזומשו ושטרם זומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות זמינות למכירה, נטו
דיבינדנד ממניות זמינות למכירה*

* הסכום מהווה את חלקו של הבנק בדיבינדנד שהתקבל מחברת "בזק" (ראה גם באור 2).

11. מידע על מגזרי פעילות

בסכומים מדווחים (במליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2008

(בלתי מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים*	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים*
5	44	32	-
(4)	-	(29)	42
1	44	3	42
-	25	1	28
1	69	4	70
1	5	-	4
-	13	1	8

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
 מחיצוניים -
 בינמגזרי -
 סך הכל רווח מפעילות מימון
 הכנסות תפעוליות ואחרות
 סך ההכנסות
 הפרשה לחובות מסופקים
 רווח נקי

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2007

(בלתי מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים**
2	*42	18	*2
(2)	*(2)	(16)	*34
-	40	2	36
-	27	1	30
-	67	3	66
-	5	3	3
-	13	(1)	9

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
 מחיצוניים -
 בינמגזרי -
 סך הכל רווח מפעילות מימון
 הכנסות תפעוליות ואחרות
 סך ההכנסות
 הפרשה לחובות מסופקים
 רווח נקי (הפסד)

* סוג מחדש.

** כולל פעילות בתחום "שוק ההון" ובתחום "כרטיסי אשראי".

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית*	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			ליווי בניה	בנקאות ופיננסיים**	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסיים**
190	51	(72)	9	63	15	43
-	(22)	84	(4)	(43)	(12)	(12)
190	29	12	5	20	3	31
84	4	9	1	4	-	12
274	33	21	6	24	3	43
16	-	-	(6)	9	(1)	4
64	16	6	6	1	2	11

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			ליווי בניה	בנקאות ופיננסיים**	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסיים**
150	*43	*(64)	10	*56	12	*29
-	*(39)	*77	(5)	*(34)	(8)	*(5)
150	4	13	5	22	4	24
89	2	11	2	5	-	11
239	6	24	7	27	4	35
29	-	-	4	8	3	3
44	1	7	-	6	-	9

הערה: הנתונים הכלולים בנספח זה, מבוססים בחלקם על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינתח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

11. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

בסכומים מדווחים (במליוני שקלים חדשים)

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2008
(בלתי מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות	בנקאות	הלוואות לדיור	בנקאות
מסחריות	ופיננסיים**		ופיננסיים**
7	94	48	16
(5)	(7)	(44)	67
2	87	4	83
-	48	1	54
2	135	5	137
1	14	(1)	9
-	23	1	16

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
 מחיצוניים -
 בינמגזרי -
 סך הכל רווח מפעילות מימון הכנסות תפעוליות ואחרות
 סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
 רווח נקי (הפסד)

לששה חודשים שנסתיימו ביום 30 ביוני 2007
(בלתי מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות	בנקאות	הלוואות לדיור	בנקאות
מסחריות	ופיננסיים**		ופיננסיים**
4	*93	29	*13
(3)	*(12)	(25)	*58
1	81	4	71
-	50	-	57
1	131	4	128
-	10	3	9
-	26	(1)	13

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
 מחיצוניים -
 בינמגזרי -
 סך הכל רווח מפעילות מימון הכנסות תפעוליות ואחרות
 סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
 רווח נקי (הפסד)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007
(מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות	בנקאות	הלוואות לדיור	בנקאות
מסחריות	ופיננסיים**		ופיננסיים**
13	186	74	22
(10)	(18)	(65)	130
3	168	9	152
-	99	1	116
3	267	10	268
-	23	3	21
1	57	-	39

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
 מחיצוניים -
 בינמגזרי -
 סך הכל רווח מפעילות מימון הכנסות תפעוליות ואחרות
 סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים
 רווח נקי

* סווג מחדש.

** כולל פעילות בתחום "שוק ההון" ובתחום "כרטיסי אשראי".

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			בנקאות ופיננסים**	ליווי בניה	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**
357	77	(125)	17	115	23	85
-	(36)	149	(9)	(75)	(17)	(23)
357	41	24	8	40	6	62
154	3	18	2	6	-	22
511	44	42	10	46	6	84
49	-	-	(7)	27	(2)	8
98	17	10	9	(3)	5	20

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			בנקאות ופיננסים**	ליווי בניה	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**
295	*74	(118)	19	*101	16	*64
-	*(60)	*142	(10)	*(61)	(11)	*(18)
295	14	24	9	40	5	46
177	17	20	3	8	1	21
472	31	44	12	48	6	67
43	-	-	-	12	2	7
88	10	11	5	9	2	13

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			בנקאות ופיננסים**	ליווי בניה	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**
637	155	(250)	31	222	37	147
-	(113)	299	(16)	(139)	(26)	(42)
637	42	49	15	83	11	105
344	22	40	3	17	2	44
981	64	89	18	100	13	149
97	-	-	3	26	(1)	22
214	28	32	3	18	9	27

הערה: הנתונים הכלולים בנספח זה, מבוססים בחלקם על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד ויונתח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.